

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2023. gada 13. septembrī

Turpinājums

2023. gada 20. septembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Kā jau norādīju iepriekšējā tiesas sēdē, ka turpināsim uz klausīt lietā pieaicinātās personas.

Kā nākamā pieaicinātā persona ir valststiesību lietpratējs Danovska kungs.

Tāpēc aicinu, Danovska kungs, pie tiesas tribīnes teikt viedokli.

Pirms tam, lai būtu tas piefiksēts protokolā, tiesas sēžu sekretārei... vai ir pārbaudīti personu apliecinoši dokumenti?

L. Stutāne.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Danovska kungs, lūdzu, jums tiek dots vārds viedokļa paušanai šajā lietā.

E. Danovskis.

Paldies, godātā tiesa!

Es jau esmu sniedzis viedokli arī rakstveidā, tādēļ uzsvēršu tikai tos jautājumus, kuriem varētu būt vislielākā nozīme arī no tā, ko es rakstveida viedoklī esmu teicis.

Un vispirms jau tas ir jautājums par pašvaldības principa saturu.

Satversmes tiesa iepriekšējos spriedumos, kuros ir bijis jālemj par pašvaldības principa saturu, ir, manuprāt, ļoti pamatoti atzinusi, ka pašvaldības princips – tas ir minimālo prasību kopums attiecībā uz pašvaldību darbību, kas izriet no Satversmes. Tik tiešām tas, kas ir Satversmē pateikts, 101. pants kopsakarā ar 1. pantu, un tās ir divas lietas: pašvaldībām ir jābūt, un otrkārt, pašvaldību galvenajai lēmējinstīcijai ir jābūt demokrātiski leģitimētai. Tās ir minimālās prasības, kuras mēs varam ieraudzīt Satversmē un tālāk ir atsevišķi jautājumi, kuri loģiski izriet no, piemēram, prasības, ka pašvaldībai kā tādai ir jābūt. Un tās ir institucionālās garantijas, proti, pašvaldībai ir

jābūt tiesībspējai, viņai ir jābūt atzītai kā tiesību subjektam. Tas aptver arī vispārēju iespēju rīcībai ar savu mantu, ar saviem finanšu līdzekļiem, bet uzsveru – vispārēji, ir jābūt vispārējai šādai garantijai.

Otrām kārtām, attiecībā uz pašvaldības kompetenci. Tā tik tiešām viņa nevar būt tukša. Principā pašvaldībai ir jābūt ar kompetenci pietiekami nozīmīgu, taču arī es šajā vietā nevaru teikt neko vairāk, jo no Satversmes arī nekas vairāk neizriet par to, kādām vajadzētu būt pašvaldības funkcijām, vai kuras ir valsts funkcijas, kuras ir pašvaldības funkcijas, to Satversmes tiesa arī līdz šim ir vērtējusi. Līdz ar to pašvaldības princips kā minimālo prasību kopums, mēs runājam par pašvaldībām kā tādām un vispārējām garantijām viņu darbībai.

Un šajā kontekstā, man šķiet, ir ļoti svarīgi nošķirt divas lietas – tas ir, pašvaldības principu un cita veida pašvaldības tiesību ierobežojumi. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19. pantu pašvaldība var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ja apstrīdētā norma aizskar pašvaldības tiesības. Un, man šķiet, tas bija... es nenoskatījos visu tiesas sēdi, kas bija pagājušajā nedēļā, bet man šķiet, ka tiesnese Rodiņa uzdeva jautājumu par šo. Satversmes tiesas likuma 19. pantā minētais *locus standi* un pašvaldības princips – tās ir divas atšķirīgas lietas. Satversmes tiesas likuma 19. pants, viņa izcelsme nav bijusi paredzēta un nav tieši saistīta ar pašvaldības principu. Jā, protams, pašvaldības principa arguments var būt, pārkāpums var būt un, bez šaubām, ir vērtējama Satversme, vai vispār pašvaldība varētu iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, bet ar 19. pantu pašvaldībai ir piešķirts daudz plašāks tvērums, lai vispār varētu iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, galu galā īpaši uzsverot arī ka Satversmes tiesas likuma 19. pants arī tā esošajā redakcijā tika pieņemts vēl pirms Satversmes tiesas judikatūras par pašvaldības principu. Bet jebkurā gadījumā man liekas, ka šeit ļoti labs piemērs arī ir jau pieminētā Satversmes tiesas lieta par Ministru kabineta noteikumiem, kas paredzēja minimālo skolnieku skaitu. Vai šādas normas ierobežo vispār pašvaldības rīcības brīvību, piemēram, izglītības funkcijas tvērumā? Jā, ierobežo. Tāpēc ir pamats iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Vai viņām ir kaut kāds sakars ar pašvaldības principu? Nē, nav. Jo no pašvaldības principa neizriet attiecīgs funkcijas tvērums. Tas ir atsevišķs jautājums.

Šajā lietā, protams, man nav nekādu šaubu, ka pašvaldībai... attiecīgi – pieteicējiem, viena no kurām ir Ventspils pilsētas dome, ka ir tiesības iesniegt iesniegumu un tik tiešām ir jāvērtē, vai šajā gadījumā apstrīdētajās normās ietvertais regulējums ir tik būtisks, kas, nu, varētu teikt, liedz pašvaldībai... vai būtiski apgrūtina tās likumā noteikto funkciju īstenošanu, vai arī būtiski apgrūtina tās tiesības subjektīvi.

Ja tiesai ir kādi vēl papildu jautājumi, es būšu priecīgs uz tiem atbildēt.

A. Laviņš.

Paldies par lakonisko viedokli.

Iesākumā šāds precizējošs jautājums, lai noskaidrotu, vai esam viens otru pareizi izpratuši. Tātad, jūs minējāt, ka varētu būt tāda situācija, ka pašvaldības tiesības tiek ierobežotas. Kas var būt par pamatu, lai pašvaldība, saskaņā ar Satversmes tiesas likumu, iesniegtu pieteikumu Satversmes tiesā un pārbaudītu, vai šīs tiesību ierobežojums ir tāds, kurš pārmērīgi ietiecas pašvaldības funkciju izpildē vai nē, un tad ir iespējams secināt, vai pārkāpums ir vai pārkāpums nav, bet tajā pat laikā šīs tiesību ierobežojums var nebūt nesakrist ar pašvaldības principa skārumu. Pašvaldības princips kā jēdziens ar savu saturu ir kaut kas šaurāks nekā pašvaldības tiesības.

E. Danovskis.

Tieši tā.

A. Laviņš.

Paldies.

Tad nākamais jautājums. Kur jūs redzat, kas veido pašvaldības tiesību to plašo saturu? Vai tas ir Likums par pašvaldībām? Vai ir vēl kāds cits avots?

E. Danovskis.

Pašvaldības tiesību aizskārums, tas... lielā mērā, ja mēs runājam tieši par šo iespēju iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, tad pašvaldība var argumentēt. Ir tiesību norma, kas, piemēram, ierobežo kādas Pašvaldību likumā minētās autonomās funkcijas reglamentāciju. Un tādu normu mūsu tiesību sistēmā ir ļoti daudz. Es teiktu, ka vairāk kā puse no Pašvaldību likumā minētajām pašvaldību autonomajām funkcijām ir tādas, kurām citā likumā ir noteikts minimālais arī sasniedzamais standarts, kas pašvaldībai ir jādara un ko tā var darīt, bet, manuprāt, šie citos likumos ietvertie... teiksim tā... tiesību normas, kas regulē pašvaldību darbību, īstenojot autonomās funkcijas, pašas par sevi neierobežo pašvaldības principu, bet, ja tiek pieņemtas tiesību normas... ir jau esošās normas, kas kaut ko regulē... pašvaldībai, protams, tas aizskar viņas tiesības tādā veidā, ka tas zināmā mērā ierobežo rīcības brīvību, kas pašvaldībai, varētu teikt, dabiski izrietētu. Tajā pašā laikā šis pašvaldības arguments par iespējamo normu neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām var nebūt nekādā sakarā ar pašvaldības principu kā tādu. Bet, piemēram, sakarā ar to, ka Ministru kabinets ir izdevis Ministru kabineta noteikumus, kuri reglamentē pašvaldības darbību, bet Ministru kabinets ir, piemēram, pārkāpis likumā ietverto pilnvarojumu. Un tāpēc... un tādas situācijas var būt arī ar citiem neatbilstības argumentiem, kuri nav saistīti ar pašvaldības principa saturu. Jo vēlreiz uzsveru, ka, manuprāt, Satversmes tiesa pamatoti ir skaidrojusi, ka tās ir minimālās prasības. Minimālās prasības, kas izriet no Satversmes.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies un labrīt!

Danovska kungs, paldies arī par jūsu viedokli. Tātad, lietā ir jūsu divi viedokļi.

Un man ir tāds precizējošs jautājums. Zinot lietas apstākļus, un arī tā pirmā tiesas sēde mums arī parādīja daudz un dažādus faktiskos apstākļus, kas ir minētajā lietā, kā jūs vērtējat tieši, vai no pašvaldības principa, par ko mēs runājam un šodien vēl droši vien runāsim, izriet šīs te pašvaldības tiesības rīkoties ar mantu? Un ja šādas tiesības izriet, tad ar mantu kādā apmērā? Vai tikai ar to mantu, kas ir nepieciešama pašvaldības funkciju autonomai izpildei, vai ar visu mantu, kas pieder šai te pašvaldībai?

E. Danovskis.

Jā. Paldies.

Ja mēs runājam atkal tieši kontekstā ar pašvaldības principu, tad, manuprāt, pašvaldībai no tā, ka viņām ir jābūt, loģiski izriet arī, ka viņām ir jābūt juridiskiem instrumentiem, lai viņām būtu iespēja pildīt likumā noteikto kompetenci, un līdz ar to viens no šādas iespējas garantiem, manuprāt, ir vispārēja iespēja būt tiesību subjektīvai, protams, pietiekamiem finanšu avotiem un arī vispārējai garantijai, ka pašvaldība var būt nekustamo īpašumu īpašnieks, viņa, protams, var būt arī citu lietu īpašnieks, bet ar to es gribu uzsvērt vispārēju garantiju. Ja ar likumu tiktu atņemts kādai pašvaldībai tāds īpašumu apjoms, kas tiešām liegtu vai būtiski apgrūtinātu pašvaldības autonomo funkciju izpildi, šādā situācijā būtu tiešām jāvērtē, vai šī intensitāte nav tik liela, kas jau šo minimālo garantiju, kas izriet no Satversmes, apdraudētu. Bet, protams, ja mums ir jārunā konkrēti, vai pašvaldībai ir konstitucionāla tiesība uz sava konkrēta īpašuma aizsardzību, tad, protams, nē. Tādas nav.

Un, ja drīkst vienu atkāpi vispār par pašvaldības tieši nekustamā īpašuma nozīmi pašvaldības esībā. Latvijā regulējums par pašvaldības iespējām rīkoties ar tās mantu ir pietiekami komplicēts un es negribētu piekrist tādām apgalvojumam, ka pašvaldības nekustamais īpašums kā tāds būtu fundamentāli svarīgs. Viņš ir svarīgs, nenoliedzami. Tāpēc, ka pašvaldībai, ja viņai pieder skolas, ēka, kurā notiek pašvaldības domes sēdes, tad loģiski, ka viņa pieder pašai pašvaldībai, nevis pašvaldība to nomā no kādiem citiem.

Bet, ja ir runa par nekustamo īpašumu kā pastāvīgu, piemēram, finanšu avotu... un finanšu avotu pastāvīga plūsma gan ir ārkārtīgi svarīga pašvaldību darbā un tā ir viena no garantijām principā... normāla finanšu plūsma, nodokļu ieņēmumi un tā

tālāk... kas ir jānodrošina. Bet nekustamais īpašums kā reiz šādu pastāvīgu finanšu plūsmu praksē kaut kādā apjomā nodrošina, bet tā daļa nav nozīmīga. Kāpēc? Pašvaldībai vēsturiski, nu, dažādu iemeslu dēļ ir dažādi nekustamie īpašumi viņas rīcībā, no kuriem viena daļa ir tā, kuru tā izmanto savu funkciju īstenošanai, un otra daļa, vienkārši sakot, ir tādi nekustamie īpašumi, kas nav nepieciešami pašvaldības funkciju īstenošanai. Nu un ar šiem tiešām pašvaldība principā var rīkoties, var iznomāt un tā tālāk. Bet pašvaldība šobrīd mūsu spēkā esošajā likumu vidē... pašvaldībai... viņai pat nav tiesiska pamata iegūt jaunu nekustamo īpašumu vienkārši tādēļ, ka viņa vēlētos viņu iznomāt. Kāpēc? Tāpēc, ka mums nebūs pamatojuma, lai šādu īpašumu iegūtu saskaņā ar Publiskas personas finanšu līdzekļu mantas izšķērdēšanas novēršanas likumu, kurā ir noteikts, ka ikvienai rīcībai ar publiskas personas mantu ir jābūt pamatotai ar ārējos normatīvajos aktos paredzētajiem mērķiem. Un pašvaldība nevarētu iegādāties, piemēram, jaunu īpašumu, nolūkā paturēsim, pagaidīsim, kad celsies cena, pārdosim un tad... tur pašvaldībai ir dažādi... protams, viņa var iegādāties īpašumus, bet, lai šai īpašumu iegādei šobrīd viņa atbilstu šim Izšķērdēšanas novēršanas likumam, ir jābūt kaut kādam ārējam no normatīvā akta izrietošam mērķim to darīt. Un arī attiecībā uz pašvaldības... ir, protams, vēl dažādi citi avoti, kā pašvaldība iegūst jaunus nekustamos īpašumus. Civillikumā salīdzinoši nesen ir izdarīti grozījumi, kas paredz bezmantinieku mantas zināmas daļas zināmu objektu piekritību pašvaldībai, ne tikai valstij. Bet šie jaunie... teiksim tā, šīs iespējas pašvaldībai iegūt jaunu īpašumu lielā mērā ir saistītas tikai ar tās autonomo funkciju īstenošanu. Un tad ir, protams, šis vēsturiskais īpašums, ko pašvaldība var iznomāt. Jā, viņa var, bet arī visnotaļ bieži pašvaldības, ko mēs redzam praksē, šos savus īpašumus, kuri nav vajadzīgi, vienkārši atsavina, jo principā šāda veida īpašumi ir pašvaldībai arī zināmā mērā apgrūtinājums.

I. Kucina.

Paldies. Tad man vēl mazliet precizējošs jautājums.

Jūs minējāt šo te finanšu autonomiju, kura principā arīdzan var būt saistīta ar mantu un tādā ziņā ar tiesiskajiem darījumiem, ar finanšu līdzekļu gūšanu no mantas, un minējāt, ka tomēr tā vispārējā garantija uz pašvaldības mantu var arī būt ietverta pašvaldības principā. Vai es pareizi saprotu, ka jūs saredzat šīs divas... tādas, vai tā kā pašvaldības principa sastāvdaļas – gan finanšu autonomijas kontekstā, kas ir šī te manta, un arīdzan atsevišķi pati manta, kuru, iespējams, nu, attiecīgi ar likumu var ierobežot, samazināt, bet svarīgākais ir pārbaudīt to intensitāti, kādā apmērā.

Vai pareizi saprotu jūsu domu gājienu, vai tomēr tur ir kādas nianse?

E. Danovskis.

Jā. Bet vēlreiz es gribu uzsvērt šo pašvaldības rīcību ar tās mantu kā vispārēju garantiju. Vispārēja garantija būtu īpašniekam, tikt atzītam par tādu personu, kura var

rīkoties ar nekustamo īpašumu. Ja turpretī ir runa par pašvaldībai noteiktajiem ierobežojumiem rīcībai ar tās mantu vai arī, piemēram, gadījumiem, kad Saeima pieņem likumu, ar kuru, piemēram, kādu pašvaldības īpašumu bez atlīdzības nodod vai nu paņem pati valsts vai arī mums ir gadījumi likumos, kur ar likumu pašvaldībai piederošs īpašums tiek nodots privātpersonai. Un šajos gadījumos, ciktāl ir runa par atsevišķiem īpašumiem vai kaut kādu noteiktu īpašumu kopu, viņi vispār neskar pašvaldības principu kā tādu. Protams, ir citi standarti, kas ir jāvērtē, jo šajos gadījumos, kad ir šāda veida ierobežojumi noteikti likumos ar pašvaldības mantu, nav jau tāda atskaites punkta, kas, piemēram, būtu izvirzāms attiecībā uz cilvēktiesību ierobežojumiem gadījumā, kad tiek ierobežotas īpašumtiesības. Un tāpēc arī viedoklī es norādīju, ka šādos gadījumos, kad ir šāda veida īpašuma ierobežojumi, kuri nav tik būtiski un līdz ar to neietiecas pašvaldības principa tvērumā, viņi ir vērtējami, ņemot vērā citus vispārējos principus, patvaļas aizlieguma principu. Bet tādā standartā, ka, protams, likumdevējam ir jābūt racionāliem apsvērumiem, mērķim, kāpēc tas ir nepieciešams. Un, kā es rakstīju, arī gadījumā, kad pašvaldībai tiek apgrūtināta rīcība ar kaut kādu tās mantas daļu, principā, protams, likumdevējam ir jāņem vērā, kas tā ir par mantu un vai viņa ir nepieciešama un jāizsver, vai tik tiešām tas mērķis, kura dēļ šī manta tiek pārņemta, vai tas attaisno tās iespējamās kaitīgās sekas, kas pašvaldībai varētu rasties. Taču, manuprāt, šis izvērtējums, viņš atkal nav saistīts ar pašvaldības principu kā tādu, bet drīzāk izrietētu no patvaļas aizlieguma principa.

I. Kucina.

Paldies.

Un vēl viens un pēdējais jautājums no manas puses.

Saistīts arīdžan ar pašvaldības principu un par ko iepriekšējā sēdē daudz diskutējām, proti, ka pašvaldībai arī no pašvaldības autonomijas izrietētu sabiedrības interesēs.... ko minēja pašvaldības pārstāvji, piedalīties un ņemt aktīvu daļību ostu pārvaldībā. Un pieteikuma iesniedzēji norāda, ka principā pašvaldība tiek izstumta no pašvaldībai svarīgu lēmumu pieņemšanas, kas ostu teritorijā aizņem diezgan ievērojamu daļu. Un arīdžan diskutējām par to, ka kapitālsabiedrībā tā daļu proporcija, kas ir šobrīd likumā, 60 pret 40, tomēr nenodrošina.

Kāds būtu jūsu vērtējums saistībā ar pašvaldības principu, kā jūs redzat... ciktāl tad pašvaldība var, vai tai ir tiesības piedalīties šādu lēmumu pieņemšanā, kas skar ostu pārvaldi.

E. Danovskis.

Paldies.

Manuprāt, no Satversmes nevar atvasināt kaut kādus konkrētākus noteikumus, kas paredzētu pašvaldības tiesības kaut kādā apmērā līdzdarboties ostas pārvaldē, jo ir

jāņem vērā, protams, ka šobrīd... varētu pat teikt, kopš ir mainīts ostu pārvaldības modelis... un šeit es runāju nevis par tiem grozījumiem, kas ir 2022. gada, bet vēl par tiem, kopš ir izveidota atvasināta publiska persona, ir arī labi zināmi šie apsvērumi, kādēļ vispār attiecībā uz ostām šāds īpašs regulējums ir bijis noteikts. Jo osta tik tiešām kā tautsaimniecībā īpaši svarīgs objekts, varētu pat teikt, kā valsts interešu objekts, prasa arī atsevišķu regulējumu, jo īpaši mūsu divās lielākajās ostās, tā ir Rīga un Ventspils... ir dažādi apsvērumi... tie ir politiski apsvērumi un lietderības jautājumi un tā tālāk... Bet tas, vai pašvaldībai ir jāparedz kaut kāda līdzdalība šajos procesos, manuprāt, no Satversmes nedz no 1., nedz no 101. panta neizriet.

Tad man atkal ir jāizmanto šeit līdzība... nu, mums ir gadījumi, ka ļoti liela teritorijas daļa ir tāda, par kuru pašvaldībai... es teiktu tā... nosacīti viņai nav nekādas lemšanas tiesības. Nu, kaut vai Ādažu militārais poligons 133 km² platībā. Tas ir triju pašvaldību teritorijā un ir saprotams, ka tur nav svarīgi un nav izšķiroši, kam tur pieder zeme un tā tālāk. Bet tas, ka ir šāda veida teritorija, kurā ir noteikts īpašs režīms, nu, tā ir situācija, kas mums tiesību normās ir sastopama. Jā. Un viņai ir savi, protams, mērķi.

I. Kucina.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Paturpinot tiesneses Irēnas Kucinas uzdoto jautājumu par pašvaldības iesaistītību noteiktajās proporcijās jautājuma aspekts bija... uz to jūs atbildējāt.

Bet mans jautājums saistīts ir ar to, ko iepriekšējā tiesas sēdē dzirdējām, ka pirms ostu pārvaldības reformas situācija, un to mums izskaidroja arī Ventspils valstspilsētas pašvaldības pārstāvji, ir bijusi tāda, ka tie līdzekļi, kas iegūti brīvostas darbībā, tiek ieguldīti pašvaldībā... noteikta daļa nonāk pašvaldības rīcībā. Un pašvaldība teica, ka tas ir veids, kādā var izpildīt savas autonomās funkcijas. Šobrīd, kā es sapratu no tiesas sēdē teiktā, šie līdzekļi ir šā subjekta, Ventspils brīvostas pārvaldes rīcībā, un nebūt nav nekādu garantiju, ka tie tādā pašā apmērā nonāks attiecīgās pašvaldības rīcībā.

Un šādā aspektā tur, kur jūs runājat par finanšu plūsmu, kā kaut ko, kas izriet no pašvaldības esības, un pašvaldības esība ir minimums, kas pašvaldību principā ietilpst, vai šāds... nu, jāteic tā... vai šāds iznākums ir tas, kas skar, jūsuprāt, vai nu pašvaldības principu... Ja neskar pašvaldības principu, vai tas skar pašvaldības tiesības, kas ir otrs jēdziens, par ko mēs dzirdam šajā tiesas sēdē.

Ja vien jūs varat atbildēt uz šādu jau saistītu ar šīs lietas faktiskajiem apstākļiem aspektu.

E. Danovskis.

Pašvaldības tiesības tas skartu. Par to man šaubu nav... kā vispārēja norma, kas ierobežo pašvaldības rīcību. Viņa aizskartu pašvaldības tiesības, jā.

Par pašvaldības principu, manuprāt, būtu jāvērtē, kādā apmērā iepriekš saņemtie finanšu līdzekļi tik tiešām bija nozīmīgi pašvaldības funkciju īstenošanā. Kādā apmērā.

Un tas nu gan ir lietas faktisko apstākļu jau vērtēšanas jautājums.

A. Laviņš.

Paldies.

Es respektēju šo atbildi, jo tieši tā, tas ir saistīts ar lietas faktiskajiem apstākļiem.

Un otrs jautājums arī ir saistīts ar lietas faktiskajiem apstākļiem. Tāpēc, Danovska kungs, tiktāl, ciktāl jūs varat sniegt, sniedziet atbildi... Ja atbilde sniegsies tiktāl, ka jūs teiksiet, ka neesat iepazinies ar lietas faktiskajiem materiāliem... man tas būs saprotams...

Tātad, tiesas sēdē mēs dzirdējām, ka, lūk, atkal pēc ostu pārvaldes reformas ir izveidojusies situācija, ka daļa no pašvaldības īpašumiem, es runāju par zemes īpašumiem... un uz šiem zemes īpašumiem esošās ēkas ir nonākušas tagad Ventspils brīvostas pārvaldes valdījumā. Un, lai rīkotos, piemēram, ar tādām ēkām, kuras ir saistītas ar pašvaldības funkcijas īstenošanu, ir nepieciešams sava veida nomas līgums, sava veida saskaņojums ar šo subjektu, kas ir Ventspils brīvostas osta.... piedošanu... Ventspils brīvostas pārvalde... osta...

Un tad nonākam atkal pie šī paša jautājuma. Vai šis ir pašvaldības principa skārums, vai šis ir pašvaldības tiesību skārums? Vai arī ne viens, ne otrs. Jo, kā mēs dzirdējām tiesas sēdē un arī Satiksmes ministrijas pārstāvji norādīja, kur tad bija problēma pašai Ventspils pašvaldībai nākt ar iniciatīvu un risināt jautājumu par to, ka tie zemes īpašumi, tiem ēku īpašumiem, kas ir nepieciešami pašvaldības autonomo funkciju izpildei, ir jābūt izņemtiem no Ventspils brīvostas teritorijas, lai tas netraucētu savu autonomo funkciju izpildē.

Šāds jautājums... vai uztvērāt jautājuma ideju? Lūdzu, ciktāl jūs varat reflektēt uz šo?

E. Danovskis.

Nu, atkal šie Ostu likumā noteiktie ierobežojumi rīcībai ar pašvaldības mantu, protams, aizskar pašvaldības tiesības tādā apmērā, kādā tas ir Satversmes tiesas likuma 19. pantā. Un jautājums ir, vai šie ierobežojumi, kas ir noteikti Ostu likumā, tiešām ir tādi, kuri pēc būtības liedz... vai, teiksim tā... būtiski apgrūtina pašvaldības autonomo funkciju īstenošanu. Un šajā kontekstā gan man ir jāuzsver, ka pēc būtības likumā ir ietverts pamats un pienākums pašvaldībai nodot šos īpašumus valdījumā uz pašu Ostas likuma pamata, šajā Ostu likumā ir nostiprināts jau no 1994. gada. Un šā likuma pārejas

noteikumos... šobrīd neatceros, vai tas bija 4. vai 5. punkts, bija noteikts datums, līdz kurai pašvaldībai šis bija jāpaveic. Es saprotu, ka ir praksē bijušas dažādas citas peripētijas, kāpēc tas nav noticis tieši līdz šiem datumiem pilnā apmērā un tamlīdzīgi. Bet šis ierobežojums... viņš ir pastāvējis ilgstoši un atkal, ja varētu teikt... ļoti jau sākotnēji. Ar šiem grozījumiem 2022. gadā, kā es pareizi saprotu, tad ir nostiprināts princips, ka tiešām uz visiem nekustamajiem īpašumiem ir tieši ostas pārvaldei valdījuma tiesības, izņemot tos, kuri, pirmkārt, ir minēti pašā Ostu likumā, un, otrkārt, protams, tās teritorijas, kuras ir izņemtas no ostas teritorijas un līdz ar to nav nepieciešamas pašvaldības autonomo funkciju īstenošanai. Un šajā aspektā man šķiet, ka... nu, es vismaz katrā ziņā... man nav šaubu par mērķi, kāpēc tas jau no 1994. gada principā šāds regulējums ir noteikts, tas ir, lai šis valstij svarīgais tautsaimniecības objekts varētu attīstīties un lai tiešām, ņemot vērā, ka var būt domstarpības starp pašvaldību un valsti jautājumā par to, kādi īpašumi ir un kādi nav nepieciešami ostas tālākai attīstībai, tomēr valsts intereses šajā gadījumā būtu prioritāras.

Tas ir tā, kā es šīs normas saprotu.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim vēl ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien.

Man viens jautājums, kas, ja tā drīkst teikt, formulējās iepriekšējā tiesas sēdē no lietas dalībnieku viedokļiem. Es to uzdošu kā savu jautājumu, bet patiesībā es vēlos gūt jūsu atbildi uz to argumentu, ko izteica lietas dalībnieki.

Tātad, likuma pārejas noteikumi paredz akciju sabiedrības „Ventspils osta” izveidošanu. Un tātad tas arguments, kas izskanēja iepriekšējā tiesas sēdē bija, vai nav labas likumdošanas principa pārkāpums izpaudies tajā, ka izveidojot... šajā gadījumā.. valsts, izveidojot šo akciju sabiedrību „Ventspils osta”, nav rīkojusies atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantam, proti, ka pirms kapitālsabiedrības dibināšanas veic rīcības izvērtējumu, ietverot ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams sasniegt noteiktos mērķus un jākonsultējas ar kompetentām institūcijām, konkurenci un komersantus pārstāvošām.

Šis jautājums nav par pašvaldības principa tvērumu, bet patiesībā par to, vai Saeima, pieņemot šos pārejas noteikumus, kas ir likumā, jūsuprāt, ir ievērojusi vai nav ievērojusi labas likumdošanas principu... Tas ir vairāk tāds jautājums, ko, iespējams, lietas dalībnieki uzdod, bet uzdošu es. Paldies.

E. Danovskis.

Paldies.

Tieši šajā aspektā, ja ir runa par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantu, tad šajā pašā pantā ir, ja es pareizi atceros, ir atruna... ja likumā nav noteikts citādi. Proti, 88. pants attiecībā uz kapitālsabiedrību dibināšanu, arī līdzdalību tajās, viņš paredz procedūras, kas ir jāievēro, ja tā var teikt, normālā kārtībā. Ja Ministru kabinets lemtu, ka ir nepieciešama jauna kapitālsabiedrība, vai pašvaldības dome lemtu, tad, protams, 88. pants nosaka gan gadījumus, kad var dibināt kapitālsabiedrību, gan arī procedūras, kas ir jāveic pirms pieņemt galīgo lēmumu. Tajā pašā laikā pašā likumā ir noteikts, ka var būt arī citā likumā noteikts citādi. Un, ja, piemēram, citā likumā ir noteikta prasība, ka noteikta uzdevuma īstenošanai vai vienalga kam citam ir dibināma valsts kapitālsabiedrība, tad es tur neredzu nekādu, varētu teikt, sakaru ar labas likumdošanas principu.

A. Laviņš.

Labi. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien. Danovska kungs, man būtu viens jautājums par patvaļas aizlieguma principu, ko jūs teicāt.

Šajā lietā ir izskanējis arī tas, ka valsts ir lēmusi tātad attiecībā uz divām ostām – uz Rīgas brīvostu un Ventspils brīvostu – bet nav līdzīgus noteikumus attiecinājusi, piemēram, uz Liepājas ostu. Un vai, jūsuprāt, ja mēs runājam par patvaļas aizlieguma principu, šis arī būtu vērtējams aspekts šajā kontekstā.

E. Danovskis.

Paldies.

Tas, kurai ostai paredzēt īpašu noregulējumu, tas ir lietderības jautājums. Un līdz ar to, ja ir divas... es teiktu tā, ka tas ir vērtējams attiecībā uz šīm divām ostām, bet no patvaļas aizlieguma principa es neredzētu, kā varētu atvasināt, ka nu vēl arī citām ostām arī vajadzētu noteikt šādu pašu regulējumu. Tur ir apsvērumi, kāpēc acīmredzot ir šīm divām ostām, bet pat pieļaujot, teorētiski pieļaujot, ka varbūt būtu lietderīgi arī paredzēt kādā citā ostā paredzēt šādu regulējumu, tas jau nebūt nenozīmē, ka tāpēc attiecībā uz šīm divām ostām noteiktais pārkāptu patvaļas aizlieguma principu.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai, Nikuļcevas kundze, jums kā 13. Saeimas deputātu pārstāvei būs jautājumi Danovska kungam?

I. Nikuļceva.

Man jautājumu nebūs. Paldies, Danovska kungs, par sniegto viedokli. Un, sniedzot viedokli un atbildot uz Satversmes tiesas tiesnešu jautājumiem, jūs jau, manuprāt, atbildējāt arī uz manējiem, tā kā es došu iespēju Ventspils domes pārstāvjiem uzdot jautājumus.

A. Laviņš.

Paldies.

Es tomēr atļausos vaicāt, vai Ventspils domes pārstāvjiem būs jautājumi?

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa. Mums būs jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

A. Stucka.

Varbūt paturpinot par to, ko beidzāt attiecībā par šo Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantu.

Tātad, respektējot viedokli attiecībā par to, ka Saeima ar likumu var izdarīt izņēmumus, jautājums ir, vai pašvaldība var izdarīt izņēmumus un bez šī 88. panta izvērtējuma piedalīties šādā kapitālsabiedrībā?

E. Danovskis.

Pašvaldībai, kā zināms... protams, viņai ir jāievēro 88. pants, ja vien kādā citā likumā nebūtu paredzētas pašvaldību tiesības vēl citos gadījumos dibināt kapitālsabiedrību.

A. Stucka.

Paldies par atbildi.

Un tad nākamais jautājums. Par pašvaldības principa ierobežojumiem.

Tātad, ja valsts kapitālsabiedrībai nodod Ventspils pašvaldības īpašumus valdījumā, kas turpmāk apgrūtinā autonomas kompetences izpildi, vai to var vērtēt par pašvaldības principu ierobežojumu?

E. Danovskis.

Manuprāt, uz to nav iespējams atbildēt ārpus lietas faktisko apstākļu vērtējuma.

Vispārēji... man vēlreiz ir jāuzsver tas vien, ka kaut kādai pašvaldības mantas daļai tiek noteikti īpaši ierobežojumi vai šajā gadījumā valdījuma tiesības tiek aprobežotas no pašvaldības par labu citam subjektam, paši par sevi, nu, nevarētu liecināt par pašvaldības principa pārkāpumu. Ir jāvērtē intensitāte, kādā tas notiek.

Ja drīkst atkal ar piemēru... nu, šobrīd ir aktuāls jautājums par zemi zem Brīvības pieminekļa. Brīvības piemineklis, kā zināms, ir valstij piederošs un likumā ir noteikts pienākums pašvaldībai nodot īpašumtiesības uz zemi zem Brīvības pieminekļa valstij. Es šajā situācija neredzu vispār pašvaldības principa ierobežojumu kā tādu... pie šāda konteksta... nav ne tā intensitāte... Tur, protams, ir mērķis atkal... Vienmēr ir jāvērtē, vai Saeima vienkārši kaut kādu nepieļaujamu apsvērumu dēļ neatsavinātu šo īpašumu, bet tas standarts, vispārējais standarts ir patvaļas aizlieguma princips, tas ir, vienkārši, objektīvi, racionāli apsvērumi. Ja tādi ir, tad, šķiet, tas šo sliksni sasniedz.

Šajā gadījumā arī, ja, protams, mēs pieļautu, ka pašvaldībai valsts noņemtu visu tās rīcībā esošo mantu, tad saprotams, ka tā iespēja konkrētajai pašvaldībai pildīt savas funkcijas būtu apgrūtināta. Es teiktu tā. Un tas būtu līdz ar to jāvērtē.

Bet es šādas tik tiešām teorētiskas spekulācijas... man neliktos lietderīgas.

A. Laviņš.

Pieņemta atbilde.

A. Stucka.

Paldies.

Tad, kā sakot... tiesību intensitāte un pie prakses...

Nezinu, vai dzirdējāt vai nedzirdējāt, bet iepriekšējā tiesas sēdē bija piemērs par tā saucamo „Saules parku”, respektīvi, iezīmējās kolīzijas starp ostas pārvaldes interesi nodarboties ar komercdarbību un pašvaldības īpašumu, kas ir nodots valdījumā šai ostas pārvaldei, kuru viņa gribēja izmantot priekš Saules parka būvniecības. Nu, tajā skaitā iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai un funkciju veikšanai. Šajā gadījumā tātad brīvostas pārvalde atteica šo neapbūvēto zemi, tādējādi sarežģījot pašvaldībai funkciju izpildi.

Vai šajā gadījumā var runāt par kaut kādas kompetences prioritāti? Prioritāte ir kapitālsabiedrībai augstāka kā pašvaldības prioritāte pildīt attiecīgo funkciju?

E. Danovskis.

Jā. Paldies.

Šī konkrētā, teiksim tā... konkrētā nekustamā īpašuma, ja mēs runājam par zemes gabalu vienalga kuru... Pats par sevi tas neierobežo pašvaldības funkcijas...

pašvaldības iespēju īstenot autonomo funkciju. Jautājums ir par to, kurā vietā pašvaldība var iegūt tādā gadījumā īpašumu, kas ir nepieciešams, piemēram, skola, vai vienalga cits. Bet pats par sevi šis konkrētais īpašums... viņš pat neierobežo pašvaldības iespēju pildīt autonomo funkciju kā tādu.

Šāda veida, teiksim tā, domstarpību risināšanai... Ir skaidrs, ka var būt pretrunas starp pašvaldības interesi ostas teritorijā un attiecīgi ostas pārvaldes interesi. Un šo interešu samērošanai jau kā reiz Ostu likumā ir ietverts šis regulējums ostu pārvaldībai, kur šo prioritāti principā piešķir valsts interesēm ostas teritorijā, neizslēdzot, bez šaubām, pašvaldības intereses. Un tas, kā pašvaldība ar ostas pārvaldi risina šos jautājumus, tas tik tiešām ir ikdienas sadarbības jautājums. Un tāda veida... teiksim, tāda veida sadarbības problēmas valsts pārvaldei var būt pietiekami daudzās situācijās, bet tā ir sadarbība, kā izdodas un vai izdodas nākt ar risinājumu. Un, ja neizdodas panākt risinājumu, tad ostas pārvaldes arguments par to, ka konkrēts īpašums ir nepieciešams ostas tālākajai attīstībai, tad, protams, ir prioritārs.

Bet es nevarētu tāpēc teikt, ka tāpēc automātiski pašvaldībai vairs nav iespēju pildīt savu autonomo funkciju.

A. Stucka.

Paldies par sniegto atbildi.

Tad nākamais jautājums ir tāds. Tātad, apstrīdētās normas paredz pašvaldības tiesību ierobežojumus rīkoties ar savu mantu. Un pagājušo reiz es izteicu tādu tēzi, ka nav nozīmes īpašumtiesībām ostu teritorijā, ja izmantošanas mērķis joprojām ir ostas darbība.

Un šajā sakarā tika pieminēts arī tāds jēdziens kā piestātne. Ja Ventspils pašvaldība hipotētiski nolemj piedalīties šajā kapitālsabiedrībā un pamatkapitālā iegulda sev piederošās piestātnes, tādējādi šīs piestātnes kļūst par kapitālsabiedrības mantu un kapitālsabiedrība nav ierobežota tajā skaitā šīs piestātnes atsavināt.

Pašvaldībai likumā ir noteikts ierobežojums šīs piestātnes atsavināt.

Kāds varētu būt šāda ierobežojuma leģitīmais pamatojums, respektīvi, ka kapitālsabiedrība var atsavināt, bet pašvaldība nevar atsavināt.

E. Danovskis.

Es pieļauju, ka tas atkal apsvērumi ir nodrošināt ostas perspektīvu attīstību. Ostas pārvalde, lemjot par rīcību ar šo ostas īpašumu, viņas, protams, viens no apsvērumiem ir nodrošināt ostas sekmīgu darbību.

Tajā pašā laikā ir ļoti svarīgi, acīmredzot, lai pašvaldības īpašums vienalga paliktu ostas pārvaldes valdījumā un pašvaldība, atsavinot brīvi savu īpašumu kādam citam, tādā veidā, var, tā teikt, neliterāri izsakoties, netorpedētu attiecīgās ostas teritorijas attīstību.

A. Laviņš.

Atbilde saņemta.

Vai būs vēl citi jautājumi?

A. Stucka.

Jā, paldies. Es sapratu viedokli.

Ja Saeima lēma par Ventspils pašvaldības rīcības ar mantas ierobežojumiem, kas var ietekmēt pašvaldības autonomās kompetences izpildi, vai šajā gadījumā Saeimai nebija jāvērtē arī šādu rīcību kompensējoši pasākumi?

Paturpinot, piemēram, ar to piemēru ar piestātnēm. Pieņemsim, atņemt kā ienākumu avotu piestātnes, kas ir pašvaldības budžetā mīnus 3 miljoni gadā, tad vai Saeimai nevajadzētu lemt par to... nu, kaut kādā veidā nokompensēt šo 3 miljonu mīnusu.

E. Danovskis.

Jā, paldies.

Jautājums par to, vai gadījumos, kad valsts atsavina vai būtiski apgrūtina pašvaldības mantu, ir dažādās valstīs risināts dažādi. Un to es saku tādā kontekstā, ka arī Eiropas vietējo pašvaldību hartā nav ietverta īpašuma garantija vai arī pienākums valstij paredzēt kompensējošus mehānismus gluži vienkārši tāpēc, ka nebija iespējams panākt vienošanos šajā starpā starp attiecīgi Eiropas Padomes dalībvalstīm.

Jautājums par to, vai vajadzētu vai nevajadzētu paredzēt kompensējošus mehānismus, manuprāt, viņš nav atbildams arī abstrakti. Ir jāvērtē, kas tas bija par īpašumu, vai konkrētajā īpašumā pašvaldība tiešām jau bija ieguldījusi... bet to es gribētu teikt, ka tie drīzāk ir lietderības jautājumi... Man ir grūti atrast tiesību principu, no kura izrietētu pienākums kaut ko kompensēt, paturot prātā, ka kopumā... un to es esmu norādījis arī savā viedoklī, kopumā... respektējot, protams, pašvaldību kā īpašu subjektu, visa publiskas personas manta, visa kalpo sabiedrības vajadzībām.

Un tad ir jāatrod, protams, vienmēr praksē balanss starp to lokālo interesi un sabiedrības kopumā vajadzībām.

A. Stucka.

Paldies.

Nākamais jautājums. Par Valsts pārvaldes iekārtas likumu. Vai mēs saprotam... jā, Saeimai likums nav rakstīts... viņi paši likumus pieņem... bet Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. panta pirmajā daļā ir noteikts princips, ka publiska persona var deleģēt privātpersonai vai citai publiskai personai pārvaldes uzdevumu, ja pilnvarotā persona attiecīgo uzdevumu var veikt efektīvāk.

Akciju sabiedrībai „Ventas osta” ar Ostu likumu tiek deleģētas attiecīgas valsts pārvaldes funkcijas. Vai šajā gadījumā Saeimai, kaut arī viņa nav valsts pārvaldes iestāde, pēc būtības vajadzēja vērtēt to, vai akciju sabiedrība „Ventas osta” spēs pildīt Ostu likumā noteiktās pārvaldes funkcijas kā kapitālsabiedrība efektīvāk, kā to darīja atvasināta publiska persona.

E. Danovskis.

Es pieļauju, ka atbilde uz šo jautājumu ir... acīmredzot, ka tas ir darīts un galu galā tas ir iemesls, kāpēc šāds risinājums ir rasts.

A. Stucka.

Ļoti laba atbilde. Paldies.

Nākamais jautājums. Pēdējais jautājums.

Savā viedoklī rakstāt, ka... „no tiesību normas neizriet, ka ostas pārvaldē valdījumā esošo īpašumu nedrīkstētu izmantot pašvaldības funkciju izpildei”.

Un varbūt dzirdējāt, varbūt nē. Pagājušajā tiesas sēdē runājām par to, ka ostas pārvaldei, vēlāk akciju sabiedrībai „Ventas osta”, valdījumā ir nodots pašvaldības mežs. Un Ventspils brīvostas pārvalde ir aizliegusi pašvaldībai šo mežu apsaimniekot.

Vai tas ir kvalificējams kā autonomās funkcijas izpildes ierobežojums?

E. Danovskis.

Paldies. Man ir grūti iedomāties, kura autonomā funkcija būtu tāda, kuru apgrūtinātu šāda veida ierobežojums pie apstākļiem, ka pašvaldībai tas mežs tikpat labi vispār varēja nebūt.

A. Laviņš.

Paldies.

Tas bija beidzamais jautājums?

A. Stucka.

Paldies. Tas bija beidzamais. Paldies par atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

R. Neilands.

Jā, man būs divi jautājumi.

Viens jautājums būs saistīts tieši ar Ventspils valstspilsētas pašvaldības argumentiem. Gan pieteikumā, gan arī pagājušajā tiesas sēdē izskanējušajiem, ka Ostu likuma 4. panta devītā daļa, kas nosaka, ka valsts un pašvaldība ir tiesīga tai piederošo ostas teritorijā esošo nekustamo īpašumu atsavināt, valstij nododot to pašvaldībai un pašvaldībai nododot to valstij bez atlīdzības. Respektīvi, ka pašvaldības tiesības ir ierobežotas tādā veidā, tajā skaitā ir ierobežots pašvaldības princips, ka pašvaldība vairs nevar brīvi atsavināt šo savu nekustamo īpašumu, kas atrodas ostas teritorijā.

Vai, jūsuprāt, šī norma aizskar pašvaldības funkciju... pārkāpj pašvaldības funkciju? Pašvaldības principu attiecīgi caur pašvaldības funkcijām?

E. Danovskis.

Šī norma pati par sevi neierobežo pašvaldības iespējas pildīt kādu konkrētu autonomo funkciju. Tas, manuprāt, būtu skaidrs.

R. Neilands.

Un līdz ar to tādā veidā tā arī... vai es pareizi saprotu, ka tādā veidā tā nepārkāpj pašvaldības principu?

E. Danovskis.

Atkal es gribētu teikt... Tas principā būtu lietas faktisko apstākļu vērtēšanas jautājums, jo, nu, pati par sevi, nē. Pati par sevi viņa nepārkāpj pašvaldības principu.

R. Neilands.

Paldies.

Un tad otrs jautājums. Un tas arī saskan ar kolēģa pēdējo uzdoto jautājumu... ir tieši saistībā ar šo kapitālsabiedrības formu. Tas, kas Ventspils valstspilsētas pašvaldības pieteikumā vairākkārt tiek uzsvērts, ka šajā gadījumā tā ir privāto tiesību kapitālsabiedrība. Un arī šis jautājums pēdējais, kas tika formulēts, arī tika formulēts no šī aspekta.

Vai, jūsuprāt, akciju sabiedrība „Ventas osta”, kas šobrīd ir valsts... simtprocentīgi valsts īpašumā, attiecīgi akciju turētājs ir Satiksmes ministrija, un potenciāli, ja Ventspils valstspilsētas pašvaldība izmantotu šobrīd likumā paredzēto iespēju un ieguldītu īpašumus, un kļūtu par šīs kapitālsabiedrības līdzīpašnieci, akcionāri... vai šajā gadījumā mēs varam runāt par privāto tiesību kapitālsabiedrību?

E. Danovskis.

Man šeit būtu tādā gadījumā jāvaicā... tieši privāto tiesību kapitālsabiedrība... tas ir... jo, proti, visas kapitālsabiedrības, pat tās, kurās kapitāldaļas ir valstij vai pašvaldībai pilnā apmērā, no juridiskā viedokļa viņas tāpat ir privātpersonas, proti, privāto tiesību subjekti.

Bet es nezinu, vai tas ir šajā gadījumā nozīmīgi.

R. Neilands.

Mans jautājums bija tieši kontekstā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu, kur attiecīgi ir sadalījums un tajā skaitā ir nodalītas kapitālsabiedrības, kuras simtprocentīgi pieder valstij un kur daļēji ir valsts un pašvaldības ieguldījums.

Bet paldies par jūsu atbildi.

E. Danovskis.

Katrā ziņā es tikai varu... ka tas ir privāto tiesību subjekts, bez šaubām. Tas, ka šīm valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām citās tiesību normās ir paredzēti līdzīgi ierobežojumi, kādi tie ir noteikti pašai valstij vai pašvaldībai, tā ir plaši izplatīta prakse. Bet juridiski, protams, šī kapitālsabiedrība ir privāto tiesību subjekts, privātpersona, kurai ir deleģēti valsts pārvaldes uzdevumi.

R. Neilands.

Paldies. Nav citu jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Danovska kungs, Satversmes tiesas vārdā pateicos par jūsu iesniegto rakstveida viedokli, par daļību tiesas sēdē un sniegtajām izvērstajām atbildēm uz tiesas sēdē izskanējušajiem jautājumiem jums. Novēlēšu jums jauku dienu. Paldies.

E. Danovskis.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Turpinām uz klausīt lietā pieaicinātās personas.

Kā nākamā persona ir arī valststiesību lietpratēja Anita Kovaļevska. Kovaļevskas kundze, lūdzu, aicinu sniegt viedokli.

Tiesas sēžu sekretārei... Vai ir pārbaudīti personu apliecinoši dokumenti?

L. Stutāne.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu!

A. Kovaļevska.

Labdien, godātā tiesa! Labdien, procesa dalībnieki.

Es šajā lietā esmu sniegusi rakstveida viedokli par jautājumiem, kas ir manas kompetences ietvaros.

Tātad tas, ko es saskatīju, ko es varu savas kompetences ietvaros šajā lietā sniegt, ir daži apsvērumi saistībā galvenokārt ar pašvaldības principu.

Es detalizēti nepārstāstīšu savu viedokli, bet varbūt atsevišķus punktus atzīmēšu.

Tātad, šajā lietā ir strīds par to, vai ir ievērots pašvaldību princips. Satversmes tiesa jau pirms vairākiem gadiem ir atzinusi, ka tas ir viens no mūsu Satversmē nostiprinātajiem principiem un ir arī skaidrojusi, ka šis princips nozīmē to, ka vietējās pašpārvaldes ir un, protams, arī šo tiešo demokrātisko leģitimāciju.

Runājot par šī principa saturu, manuprāt, šis pirmais aspekts – vietējās pašpārvaldes esība, nevar tikt saprasta tik vienkārši, ka pietiek ar to, ka mums valstī eksistē kaut kas, kas ir nosaukts par pašvaldībām, un līdz ar to viss ir izpildīts.

Tātad, lai mēs varētu runāt par vietējās pašpārvaldes esību, tas tomēr prasa nodrošināt zināmas tiesības spējas šim te subjektam, ko mēs saucam par pašvaldību, lai tiešām mēs varētu runāt par pašvaldi. Tādā ziņā, manuprāt, tā doma ir atspoguļota, piemēram, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. pantā, kur ir skaidrots, ka, tātad, pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs. Tātad, tur ir jābūt tiesībām un spējai, jābūt savai atbildībai, un principā, ja mēs skatāmies gan manā viedoklī pieminēto hartas komentāru, gan arī paša jēdziena „pašpārvalde” būtību, tad mēs varam saprast to, ka šis pirmais aspekts nozīmē arī to, ka šim subjektam ir jābūt pietiekamai autonomijai. Tātad, viņiem ir kompetence un ir jābūt pietiekamai autonomijai šo kompetenču realizēšanai, lai mēs varētu runāt par to, ka ir pašpārvalde.

Runājot par šo te autonomiju. Piemēram, Vācijā var atrast juridiskajā literatūrā dažādus autonomijas klasifikācijas veidus. Nu, es jums viedoklī norādīju uz vienu avotu, kurā bija norādīti šie seši autonomijas veidi.

Tas, kas man šķiet svarīgi, ir tas, ka, manuprāt, šos autonomijas veidus var saskatīt arī hartā un tāpēc nevar teikt, ka tā ir tikai varbūt tāda vācu tiesību zinātnes

īpatnība, bet faktiski, ja mēs skatāmies hartas 3., 5., 6., 9. pantu, tad arī šīs te autonomijas var saskatīt.

Vienlaikus tas, ko es arī vēlos uzsvērt, ka autonomija tomēr nav absolūta un, ja mēs atkal skatāmies... tas varbūt izriet, protams, no dažādiem principiem, bet arī, ja mēs skatāmies uz tādiem avotiem, kā atbalstu, tad arī gan no pašas hartas, gan arī Satversmes tiesas jau iepriekšējiem spriedumiem var secināt, ka ir iespējams šo autonomiju ierobežot, bet nu ierobežojumam ir jābūt noteiktam ar likumu, tam ir jākalpo kaut kādu Satversmē ietvertu vērtību nodrošināšanai. Tas nav gluži varbūt tik strikti, kā ir Satversmes 116. pants, tas ir plašāk... Un tāpat ir jāievēro dažādi arī no tiesiskas un demokrātiskas valsts principa izrietoši sīkāki principi.

Un šīs lietas kontekstā, manuprāt, ja mēs skatāmies uz autonomijām, tad šeit pamatā mēs varam runāt tieši par šo te finanšu autonomiju, jo šeit lietā es nesaskatu to, ka no pieteikuma izrietētu tāds pamatojums, ka kaut kāda kompetence ir atņemta pēc būtības vai ka kaut kāda kompetence pēc būtības ir, teiksim, pārdalīta tādējādi, ka nevar realizēt pilnīgi patstāvīgi, bet saskaņojot ar kādu. Šeit pamatā ir runa par šo finanšu autonomiju.

Un, ja mēs runājam par finanšu autonomiju, tad šajā sakarā ir nozīmīgs hartas 9. pants, kas tā kā norāda uz diviem pamatprincipiem. Viens ir, ka pašvaldībām ir jābūt saviem finanšu resursiem, un ir arī otrs, ka ir jābūt tiesībām izlemt, kā tērēt šos resursus.

Finanšu resursi var būt daudz un dažādi. Tāds nozīmīgākais, manuprāt, ir nodokļa nodevas, bet arī hartas komentāros norādīts, ka principā var būt dažādi, ka tas zināmā mērā atkal ir atkarīgs no katras valsts sistēmas, kas katrā valstī ir pieļaujams.

Ja mēs runājam par šo lietu, tad šeit atkal netiek izslēgts kāds finanšu resursu avotu veids kā tāds. Te vairāk ir runa tad jau par ļoti konkrētu, teiksim, iespēju gūt ienākumu no konkrētiem nekustamajiem īpašumiem un līdz ar to tāpat tas, manuprāt, ļauj teikt, ka šī finanšu autonomija ir ierobežota salīdzinoši šaurā veidā. Tas automātiski nenozīmē, ka šīs te autonomijas ierobežojums noteikti uzreiz tāpat ir atbilstošs un nekādi nepārkāpj Satversmē arī nostiprināto pašvaldību principu, bet tad būtu jāvērtē... tāpat... tas, ko jau es teicu attiecībā uz autonomijas ierobežojumiem, vai ir noteikts ar likumu, vai ir kaut kādi saprātīgi iemesli, vai, teiksim, Satversmē ir nostiprinātas vērtības, kuru dēļ tas tā ir noteikts.

Un var tikt vērtēts arī samērīgums. Bet šeit atkal varbūt tas noteikti nav tāds samērīgums ļoti striktā nozīmē, kā reizēm mēs izmantojam cilvēktiesību ierobežošanā. Šajā gadījumā varbūt drīzāk tas ir kā samērīguma izpausme, kur mēs galvenokārt skatāmies, vai nav pārmērīgi... tāpat jau pārmērīgi notikusi iejaukšanās.

Un vērtējumu par to, vai konkrētajā gadījumā tas tā ir vai nav, to var dot tikai izvērtējot konkrētos lietas apstākļus, saprotot, vai tika gūti kādi ienākumi, vai iepriekš tika gūti no konkrētā īpašuma izmantošanas, tad attiecīgi kādu apmēru tas sastāda no pašvaldības budžeta, cik būtiski tas ietekmē šo pašvaldības spēju pildīt autonomās

funkcijas un vienlaikus, manuprāt, arī ir jāskatās, vai nav tur blakus paredzēti arī kaut kādi kompensējoši mehānismi. Šajā gadījumā varētu būt arī, piemēram, iespēja gūt dividendes no kapitālsabiedrības. Tas tad atkal izlīdzsvaro varbūt šo te aspektu.

Otrs jautājums, kas arī parādās šajā lietā, ir jautājums par tiesībām uz īpašumu.

Šeit pavisam īsi. Tas, ko es gribētu tiesas sēdē uzsvērt, ir tas, ka, jā... nav ne hartā konkrēti atzītas tādas stingras tiesības uz īpašumu, ne arī kaut kur citur tas tā būtu vispārīgi atzīts. Bija mēģinājums pieņemt hartai protokolu, kurā būtu noteiktas šīs tiesības uz īpašumu, bet šis protokols nav pieņemts. Ir arī nu jau apmēram divdesmit gadus sena vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa rekomendācija par šo te pašvaldību arī īpašumu. Rekomendācijā tad valstis tiek aicinātas atzīt šīs tiesības uz īpašumu. Taču nevar teikt, ka tas ir tāds absolūts kaut kāds valstu juridisks pienākums. Un, manuprāt, arī nevar teikt, ka no pašvaldības principa kā tāda pilnīgi noteikti izriet tādas stingras tiesības uz īpašumu, jo pašvaldību princips vairāk runā par to, ka, jā, jābūt resursiem, bet tālāk jau, teiksim, arī tā visa... tas viss, kā tas tiek īstenots, tas var būt ar ļoti dažādiem mehānismiem, jo, piemēram, jā... Latvijā pašvaldības ir atvasinātas publiskas personas, bet ir valstis, kurās tādu jēdzienu nepazīst, tāpēc tieši kaut kāds tāds ļoti konkrēts statuss nebūs. Tāpat atkal... jā... Latvijā varbūt no tā, ka pašvaldības ir atvasinātas publiskas personas, izriet, ka kā tiesību subjektam pilnvērtīgam tam vajadzētu it kā būt arī tiesībām uz kaut kādu mantu, bet tas nenozīmē, ka noteikti būs un jebkurā gadījumā tas izriet vairāk no tāda likuma regulējuma. Es nesaskatu, ka šobrīd tā strikti varētu pateikt, ka tas izriet noteikti no pašvaldību principa. Bet, nu... teiksim... šī rekomendācija varbūt paver tādu iespēju skatīties un vērtēt šo te aspektu.

Un tā tad... vērtējot šo te aspektu, arī ja skatās uz šo rekomendāciju, tad viens, ko var redzēt, tad arī rekomendācijā viens, teiksim, aspekts, kas tiek norādīts saistībā ar šīm tiesībām uz īpašumu, ir tāds, ka vajadzētu nodrošināt, ka pašvaldību īpašumu veids un daudzums ļauj pašvaldībām pildīt savus pienākumus vietējās sabiedrības interesēs. Šis aspekts, manuprāt, ļoti cieši saistās ar to pašu jau finanšu autonomiju un tāpēc jebkurā gadījumā šo aspektu lielā mērā var izvērtēt arī vērtējot finanšu autonomiju.

Tas arī būtu īsumā viss par to, kas ir pausts manā viedoklī.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Kovaļevskas kundze, paldies par jūsu viedokli un rakstveida viedokli.

Man ir tāds precizējošs jautājums. Saistībā ar pamatjautājumu lietā par pašvaldības tiesībām rīkoties ar tās mantu un kādā apjomā un pie kādiem apstākļiem.

Vai pareizi saprotu no jūsu viedokļa, ka jūs saredzat šo tiesību iespējamo ierobežojumu caur šo te finanšu autonomiju, kas pamatā ir hartas 9. pants... caur hartas 9. pantu atvasinās šis te finanšu autonomijas princips, kur tostarp ir šis te mantas jautājums. Un nekādā citā griezumā.

Vai es pareizi sapratu?

A. Kovaļevska.

Viena lieta ir, ka šī finanšu autonomija... ka viņa ir atspoguļota hartas 9. pantā. Manuprāt, viņu var izsecināt arī tātad no šīs te prasības par to, kas ir pašvaldība kā tāda. Lai pašvaldība būtu pietiekami autonoma, lai kāds subjekts spētu rīkoties pietiekami autonomi, viņam ir jābūt arī kaut kādām savām finansēm, jo, ja tavas finanses ir pilnībā atkarīgas no kāda cita un kāds cits pilnībā kontrolē tavas finanses, nu... nav iespēju rīkoties autonomi. Tāpēc es teiktu, ka šī finanšu autonomija... viņa faktiski izriet no šīs te pašas pašvaldības būtības un no tā, ka pašvaldībai ir jābūt pašpārvaldei. Sīkāk viņa ir atspoguļota šajā te 9. pantā.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Kāds būtu jūsu viedoklis attiecībā uz šo divu jēdzienu – pašvaldības princips un pašvaldības tiesības – izpratni.

Nupat dzirdējām tēzi, ka pašvaldības princips ir ar šaurāku saturu jēdziens nekā pašvaldības tiesības. Varot būt tāda situācija, ka pašvaldību princips netiek skarts, savukārt pašvaldību tiesības, kas ir norādīts normatīvajos aktos, var būt kaut kādā mērā skartas, kas varētu būt arī priekšnoteikums, lai konstitucionālajā tiesā vērstos, lai pārbaudītu, vai šis aizskārums ir tāds, kurš atbilst samērīguma principam.

Kāda būtu jūsu refleksija uz šo tēzi par šiem diviem jēdzieniem?

A. Kovaļevska.

Es nezinu, vai es varu sniegt tādu absolūtu viedokli, bet, teiksim, pirmšķietami arī tie jautājumi, kas tika iepriekš apspriesti, man vairāk saistījās ar to, ka daudzos no tiem gadījumiem es tomēr teiktu, ka to var uzskatīt par pašvaldības kādas no autonomijas veidiem ierobežojumu, bet, kā jau es teicu, autonomija nav absolūta, autonomiju var ierobežot.

Un lielākoties tur varētu būt tā, ka nenonāk līdz nepieļaujamam ierobežojumam un pašvaldības principa pārkāpumam, jo tātad... ja tas ir pienācīgā kārtā noteikts ar normatīvo aktu, ja tur ir kaut kādi racionāli un saprātīgi mērķi, kāpēc tas tiek darīts, tad

parasti arī viss būs kārtībā. Jo, teiksim, pašvaldības principa kontekstā, manuprāt, sanāk tā, ka tas galvenais, pret ko mēs vērtējam, ir tas, vai šis autonomijas ierobežojums liedz pašvaldībai pietiekamā apjomā pārvaldīt kaut kādu savu lietu daļu, patstāvīgi, uz savu atbildību, un līdz ar to, nu, tā tad, ja... piemēram, tas, kas tika apspriests... jā... pašvaldībai ir noteikta virkne autonomo funkciju, vienlaikus ar šo autonomo funkciju izpildi var būt regulēta arī ar likumiem, Ministru kabineta noteikumiem. Bet mēs nevaram pateikt, ka katrs šāds regulējums ir nepieļaujams. Jā, tas var būt ierobežo pašvaldības tiesības pilnīgi brīvi to darīt. Bet kamēr pašvaldībai saglabājas pietiekams tāds, teiksim, rīcības apjoms, kur tā var darboties autonomi, pašvaldības princips, manuprāt, nebūs pārkāpts.

Bet, kā jau es teicu, protams, tiem ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem ar normatīvo aktu un tur ir jābūt kaut kādiem saprātīgiem un racionāliem apsvērumiem, kāpēc tie tiek noteikti.

A. Laviņš.

Paldies.

Nikuļcevas kundze, vai jums būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā, paldies par viedokli.

Es uzdošu arī jautājumus.

Tā. Un vispirms es vēlos uzdot jautājumu saistībā ar to, ko jūs norādījāt arī rakstveida viedoklī un arī šodien tiesas sēdē norādījāt, ka, lai izvērtētu samērīgumu, ir jāzina tieši, kādu ietekmi uz pašvaldībām šis ierobežojums atstāj. Tur, piemēram, kādus ienākumus pašvaldība guva no īpašumiem, ko varētu zaudēt un tā tālāk.

Un tad man ir jautājums. Nu, būtībā tas būs par labas likumdošanas principu. Un konkrētajā gadījumā iet runa par Ventspils pašvaldību, arī par Rīgas pašvaldību, kurt ostas ir ļoti nozīmīgas un tā kā objektīvi, nu, tomēr varētu būt šaubas par šiem apstākļiem.

Un jautājums ir tāds. Vai, jūsuprāt, likumdevējam pirms apstrīdēto normu pieņemšanas tas bija jāizvērtē. Piemēram, vai bija jāatspoguļo likumprojekta anotācijā tāds visaptverošs izvērtējums par šiem jautājumiem, ko jūs tagad sakāt, ka... nu, nevar īsti izvērtēt, ka būtu jāskatās uz faktisko ietekmi.

A. Kovaļevska.

Es savā viedoklī neesmu izteikusies par labas likumdošanas principu, es sevi neuzskatu par lietpratēju šajā jautājumā. Tāpēc es arī nepievērsos šī jautājuma pētīšanai un arī nevarēšu sniegt atbildi.

I. Nikuļceva.

Nu, labi. Paldies.

Tad man ir vēl viens jautājums arī saistībā ar šo pašu pausto viedokli.

Runājot par šo pašu jautājumu, jūs arī norādījāt, ka būtu jāsamēro ar tām pašvaldības iespējām gūt dividendes no ostas pārvaldes kapitālsabiedrības, tātad, iespējamie zaudējumi vai ierobežojumi apstrīdēto normu piemērošanas rezultātā ar to iespēju, ka pašvaldības iegūst dividendes.

Un jautājums ir tāds. Bet saki... nav jau pēc Ostu likuma pašreizējā regulējuma pašvaldībai obligāti jāpiedalās ostas pārvaldes kapitālsabiedrībā. Ja pašvaldība izlemj nepiedalīties ostas pārvaldes kapitālsabiedrībā, vai tad vēl aizvien, nu, tas jūsu teiktais ir spēkā?

A. Kovaļevska.

Tātad, manis teiktais bija norādīts kā teorētiski iespējamie apstākļi, kas ir jāizvērtē. Attiecīgi, ja ir iespēja gūt dividendes, tad tas ir jāņem vērā. Ja nav iespēju gūt dividendes, tad nevar ņemt vērā, protams, kaut kādas dividendes, kas tiek gūtas... tajā pašā laikā, protams, var vērtēt un domāt par to, vai kaut kāda nozīme ir arī tam, kāpēc pašvaldība izšķīrās par tādu modeli, kas liedz tiesības gūt dividendes, vai tam arī ir kaut kāda nozīme samērīguma vērtējumā. Bet tie ir norādīti kā principā iespējamie apstākļi, kas var būt jāvērtē, tas nav nekāds norādījums par to, ka šajā lietā tā tas noteikti ir.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad mazliet cits jautājums par pašvaldības mantu.

Nu, ir skaidrs, ka faktiski pašvaldībām manta ir... tātad mums nav pašvaldības tādas Latvijā, kurām mantas nav. Tātad, visām ir un ir arī nekustamie īpašumi un arī tā kā diezgan daudz šo nekustamo īpašumu.

Un tad man ir jautājums tāds. Mazliet precizējot to jūsu viedokli. Ciktāl... un, jā, es saprotu, ka arī jūs neiebilstat pret to, ka tomēr mums ir šī pašvaldības mantas nošķirtība. Tad ciktāl, jūsuprāt, valsts var iejaukties šajās pašvaldības īpašumtiesībās, kuras jau pašvaldībai faktiski ir? Vai valsts var pēc saviem ieskatiem atņemt šo īpašumu pašvaldībai, vai ir jāievēro samērīguma princips vai patvaļas aizlieguma princips, kā mums norādīja cita pieaicinātā persona.

Kāds ir jūsu viedoklis par šo?

A. Kovaļevska.

Tā kā mūsu tiesību sistēmā tiešām pašvaldībām ir sava manta, tad tos gadījumus, kad valsts... nu, nezinu... atsavina, ierobežo rīcību ar šo mantu un tamlīdzīgi... manuprāt, var vērtēt kā pašvaldību autonomijas ierobežojumu. Pamatā

pašvaldību finanšu autonomijas ierobežojumu. Un, kā jau es norādīju, tad attiecīgi ir jāskatās, vai šis ierobežojums noteikts ar likumu, vai tur ir kaut kādi racionāli apsvērumi pamatā, proti, vai tas ir vērsts uz kaut kādu Satversmes vērtību aizsardzību, kas var būt arī efektīva valsts pārvaldes darbība, sabiedrības labklājība un dažādi šādi apsvērumi.

Un, jā, tiesiskā un demokrātiskā valstī darbojas arī samērīguma princips. Tas katrā gadījumā būtu jāvērtē.

Bet, manuprāt, ņemot vērā šo specifiku, ka šeit ir runa par attiecībām starp publisko tiesību subjektiem, tad... un arī kopumā, teiksim, kādas mums ir šīs te pašvaldību principa garantijas, tad šis samērīgums nav noteikts tikpat strikts, kā tas ir cilvēktiesību ierobežošanas gadījumā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies. Jā, piekrītu, ka tā ir.

Un tad nākamais jautājums. Tad man būs par kapitālsabiedrību... par ostas pārvaldes kapitālsabiedrību un tās peļņas gūšanas mērķi.

Un tad, cik es sapratu... jūsu rakstveida viedoklī jūs norādāt, ka valstij ir jā rūpējas pa visiem valsts iedzīvotājiem, arī par konkrētās pašvaldības iedzīvotājiem.

Un tad man ir jautājums skaidrot par šo sīkāk. Jo arī, kā norādīja iepriekšējā pieaicinātā persona un tā tiešām ir, kapitālsabiedrība arī, ja tā ir tikai valsts vai valsts pašvaldību, viņa ir privāto tiesību subjekts un mērķis pēc Komerclikuma ir viens – tā tad gūt peļņu. Un nezīnu tādu likumu, kurā uz valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām būtu kādi citi mērķi norādīti.

Tad vai jūs varat izskaidrot, vai vēl aizvien ostas pārvaldes kapitālsabiedrībai būtu tāds pienākums rūpēties par sabiedrības vispārējo labumu, par pašvaldības iedzīvotājiem. Un ja jā, tad no kā jūs to izsecināt? No kura likuma vai no kādiem citiem apsvērumiem?

A. Kovaļevska.

Jā, protams, kapitālsabiedrības ir privāto tiesību juridiskas personas, bet tomēr, kā jau arī kolēģis Edvīns Danovskis mums pirms tam teica, publisku personu kapitālsabiedrības tomēr atšķiras arī tiesiskā regulējuma ziņā no privāto tiesību šīm te... no privātpersonu dibinātām kapitālsabiedrībām, jo to rīcība ar mantu ir daudz stingrāka un konkrētāka, regulēti ir daudz vairāk ierobežojumi.

Līdz ar to, manuprāt, mēs nevaram, teikt, ka publisko personu kapitālsabiedrībām ir tikpat liela brīvība komercdarbībā kā privātpersonu dibinātai kapitālsabiedrībai. Turklāt, nu, tā tad... publiskas personas dibinot kapitālsabiedrību, viņām paliek arī kaut kāda kontrole pār šīm kapitālsabiedrībām. Caur to viņām ir arī jāskatās, lai šo kapitālsabiedrību darbība kopumā saskanētu ar tā tad valsts, valsts iedzīvotāju interesēm. Tāpēc es to redzu kaut kā tā, ka tas ir tā tad šādā kontekstā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad šķiet, ka tas man būs pēdējais jautājums.

Man ir jautājums tad par vienu konkrētu apstrīdēto normu. Tieši vēlētos noskaidrot jūsu viedokli un tā ir tā norma, kas paredz aizliegumu pašvaldībai atsavināt tās nekustamo īpašumu ostā citādi kā vien nododot valstij bez atlīdzības.

Un tad ir jautājums tāds. Sakiet, kā jūs saprotat, kāds varētu būt mērķis šai apstrīdētajai normai? Tā ir viena jautājuma daļa.

Un otra jautājuma daļa. Es tad lūgtu salīdzināt arī ar to ostas pārvaldes kapitālsabiedrību, kurai, nu, nav šāda aizlieguma.

Tātad, pašvaldība savu nekustamo īpašumu ostas teritorijā var atsavināt tikai valstij bez atlīdzības, bet, ja, piemēram, pašvaldība iegulda savu nekustamo īpašumu ostas kapitālsabiedrībā, tad tālāk ostas kapitālsabiedrība var atsavināt bez ierobežojumiem.

Šajos divos aspektos.

A. Kovaļevska.

Savā viedoklī es šo jautājumu īpaši neesmu pētījusi.

Bet no tā, kas vispārīgi ir zināms un ir dzirdēts, es varētu teikt, ka mans viedoklis sakrīt ar kolēģa Edvīna Danovska viedokli tātad šajā te jautājumā par to mērķi, kas šai normai ir.

Tātad... cits aspekts arī varētu būt tāds, ka no tā, ka pašvaldībām ir noteikts ierobežojums šajā normā, savukārt kapitālsabiedrībām nav. Varbūt nepareizi ir tas, ka kapitālsabiedrībai nav. Bet vai tas nozīmē, ka neatbilstoša būs norma, kas nosaka pašvaldībai šo ierobežojumu. Tas arī varētu būt aspekts, kas ir jāvērtē.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Ventspils valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem būs jautājumi?
Lūdzu!

A. Stucka.

Jā, paldies godātā tiesa. Jā, man būs jautājums.

Pagājušajā Satversmes tiesas sēdē Satiksmes ministrijas pārstāvji izteica tādu viedokli, ka fiziskās un privāto tiesību juridiskās personas ostas teritorijā drīkst nodarboties ar saimniecisko darbību, savukārt pašvaldība, ja vēlas piedalīties saimnieciskajā darbībā, tad lai nāk daļās šajā akciju sabiedrībā „Ventas osta”.

Vienlaikus, ja paskatās uz aktīviem, kurus pārvalda „Ventas osta”, jau šobrīd kas izriet no valdījuma, tie ir 25 procenti no visiem pašvaldības aktīviem.

Ņemot vērā, ka jūs piešķārties nedaudz finanšu autonomijas institūtam pašvaldību sakarā... kontekstā ar to man ir īstenībā divi jautājumi.

Pirmkārt, kā jūs vērtējat šā ierobežojuma samērīgumu, proti, ka fiziskās un privāttiesību juridiskās personas var nodarboties ar saimniecisko darbību ostas teritorijā, bet pašvaldība to nedrīkst.

A. Kovaļevska.

Tas arī nav jautājums, ko es, gatavojot viedokli, esmu pētījusi.

A. Stucka.

Paldies par godīgu atbildi.

Un otrs jautājums ir īstenībā saistīts ar šo. Varbūt to jūs esat pētījusi, proti, ja ir izņemti no pašvaldības saimnieciskās aprītes šie 25 procenti no aktīviem, vai pašvaldībai par to pienāktos kaut kāda kompensācija? Vai Saeimai tas būtu jāvērtē?

A. Kovaļevska.

Atbildot uz šo jautājumu, es varu norādīt, ka es noteikti nepārzinu tādā detalizācijas pakāpē lietas faktiskos apstākļus, lai es varētu novērtēt, vai tas tā ir, kā jūs teicāt, vai tas tā nav.

Bet, pieņemot, ka tas tā ir, tas var būt jautājums, kas var tikt vērtēts, jo, ja kaut kāds ierobežojums rīkoties ar saviem resursiem ir, tad, kā jau es teicu, manuprāt, tas ir finanšu autonomijas ierobežojums, ko attiecīgi arī var izvērtēt atbilstoši likumā norādītajam.

A. Stucka.

Skaidrs. Paldies, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies.

Pirms dodu vārdu Saeimas pārstāvim uzdot jautājumus, vēl ir tiesnešu jautājumi.

Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Kovaļevskas kundze. Man būtu divi jautājumi.

Viens vēl precizējot tiesības uz īpašuma tvērumu un pašvaldības principa tvērumu.

Jūs teicāt, ka tiesības uz īpašumu hartā nav tieši atzītas. Tajā pat laikā rakstveida viedoklī jūs rakstāt... ja es pareizi sapratu... un tāpēc es gribēju precizēt, ka... lai gan hartā tieši tās nav atzītas, tas netieši izriet no hartas 3. un 9. panta.

Nu, šāds skaidrojums ir bijis arī ziņojumā... hartas kongresa ziņojumā, tur arī ir pateikts, ka tā ir netieši tas... lai gan tiešā veidā nav, bet no 3. un 9. panta tas izriet.

Tāpēc es gribēju precizēt vēlreiz jūsu viedokli. Vai tādas tiesības arī neizriet no hartas? Un, ja mēs sakām, ka neizriet, vai mēs nenonākam pretrunā ar šo kongresa ziņojumu. Tad, protams, ir jautājums, cik lielā mērā tam ir juridiski nozīmīgs spēks... Nu, jā... Precizējiet, lūdzu, jūsu viedokli.

A. Kovaļevska.

Jā. Tātad, šeit ir jautājums par to, cik lielu spēku piešķir šim ziņojumam, jo ziņojumā šī lieta ir norādīta, un teorētiski iespēja sasaistīt ir, bet tajā pašā laikā tas, manuprāt, ir diskutabls jautājums, vai tas, ka pašvaldības ir pašpārvaldes, kam ir jābūt iespējai rīkoties autonomi, nenoliedzami, nozīmē to, kas ir noteikts 9. pantā, ka ir jābūt šai finanšu autonomijai. Bet vai finanšu autonomija pilnīgi noteikti absolūti un vienmēr nozīmē, ka ir jābūt arī tiesībām uz savu īpašumu, pārsvarā tā tas varētu būt, ka ir. Un, teiksim, arī Latvijas sistēmā izlemjot nodrošināt autonomiju, pašvaldībām ir piešķirts atvasinātas publiskas personas statuss, kas atbilstoši Latvijas likumiem nozīmē, ka ir šīs tiesības uz īpašumu. Bet vai no tā var pateikt, ka pilnīgi noteikti un absolūti ir jābūt, tas, manuprāt, ir diskutabls jautājums.

A. Kučs.

Paldies.

Un otrs jautājums par pašvaldības principu.

Tiesību doktrīnā ir izteikts viedoklis, ka lēmumi, kuri ierobežo pašvaldības autonomo funkciju īstenošanu, skar arī pašvaldības principu. Ja es pareizi sapratu jūsu kolēģi Edvīnu Danovski, tad es sapratu, ka tikai tādi lēmumi, kas liedz pašvaldībai pildīt noteiktas funkcijas, skartu pašvaldības principu.

Kāds būtu jūsu viedoklis? Vai pietiek ar to, kas ierobežo pašvaldības funkciju izpildi, vai tikai tādi, kas liedz pašvaldībai pildīt kādu noteiktu funkciju?

A. Kovaļevska.

Manuprāt, šeit mūsu viedokļi atšķiras, jo es uzskatu, ka ir pamats runāt par ierobežojumu, bet, kā jau es teicu, autonomija nav absolūta, ierobežojums var būt noteikts ar likumu. Tur ir jābūt racionāliem, saprātīgiem apsvērumiem, kāpēc tas tiek darīts un attiecīgi tātad varbūt ir arī jāievēro citi principi.

Bet arī tas, ko es teicu, ka tas pamatā pārsvarā nozīmē tieši šo ierobežojumu izvērtēšanu iepretim tam, vai pašvaldība var joprojām pienācīgā apjomā teikt, ka tā

pārvalda kaut kādas lietas uz savu atbildību. Un bieži vien droši vien būs tādi gadījumi... tās situācijas tādas, ka ierobežo, bet tas neierobežo tiktāl, lai mēs teiktu, ka pašvaldībai vairs nav šīs te tātas pietiekamās iespējas īstenot nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību. Un tāpēc, ja vien būs ievērotas tās pārējās lietas, tad pārsvarā tas būs atbilstošs pašvaldību principam ierobežojums.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Šo beidzamo atbildi labprāt precizētu.

Jūs lietojat... tātas, gan jautājumā, gan atbildē bija lietoti jēdzieni „ierobežojums”... un „analizējot šo ierobežojumu” var runāt par to, vai ir pārkāpums vai nav pārkāpums.

Bet saistībā ar tiesībām iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Vai tam būtu nozīme... vai mēs runājam jau par pārkāpumu, vai mēs runājam par pašvaldības principa vai pašvaldības tiesību ierobežojumu, ka, esot analīzei par to, ka noteiktā veidā norisinās pašvaldības... un tagad lietošu abus divus jēdzienus – principa ierobežojums vai pašvaldības tiesību ierobežojums... – tas jau ir priekšnoteikums, lai vērstos konstitucionālajā tiesā, kura pārbaudītu pēc būtības, vai šis ierobežojums ir tik tāls, ka tas nonāk pie pārkāpuma.

A. Kovaļevska.

Manuprāt, tā situācija izveidojas tāda, ka, jā, tas izejas punkts ir ierobežojums, tad protams, ka persona vērsas tiesā tikai tad, ja tā uzskata, ka tas ierobežojums noved pie pārkāpuma. Ja viņa uzskata, ka viss ir kārtībā, tad droši vien šo savu tiesību arī neizmantos un nevērsīsies tiesā.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvim... Vai ir jautājumi?

R. Neilands.

Jā. Paldies. Man būs jautājums. Savā ziņā provokatīvs, izejot no jūsu atbildēm.

Vai, jūsuprāt, šis princips, kas tagad ir ieviests ar ostu reformu un ar apstrīdētajām normām, ka pašvaldība drīkst atsavināt sev piederošu nekustamo īpašumu tikai valstij un pretēji tieši tas pats princips arī no valsts pret pašvaldību, vai šajā gadījumā tiek pārkāpts pašvaldību princips?

A. Kovaļevska.

Manuprāt, lai atbildētu uz jautājumu, vai tiek pārkāpts, tad ir jāzina daudz vairāk faktiskie apstākļi šajā lietā.

Nenoliedzami, šāds ierobežojums, manuprāt, ierobežo pašvaldības arī finanšu autonomiju, ja viņai ir šāds resurss un viņa nevar ar to resursu brīvi rīkoties, tas ierobežo. Bet tālāk tad mēs skatītos, vai ierobežojums noteikts ar normatīvo aktu, vai tur ir kaut kāds saprātīgs pamats šādam te ierobežojumam un vai nav arī pārkāpti kaut kādi citi principi, tostarp... varbūt, ka tas ir pārmērīgs... pat ja ir šis te saprātīgais pamats, tad tas var arī pārmērīgi ierobežot pašvaldības spējas pildīt tiešām autonomās funkcijas. Bet, lai to pateiktu, tad ir ļoti precīzi jāzina konkrētie apstākļi, kā tas ietekmē konkrēto pašvaldību, cik lielā mērā, sevišķi, teiksim, kaut kādos finanšu un budžeta jautājumos un tā tālāk.

R. Neilands.

Paldies.

Un tad nākamais jautājums ir saistīts ar šo valdījumu, ka viss ostas teritorijā esošais nekustamais īpašums, tajā skaitā, kas pieder pašvaldībai, tas tiek uz likuma pamata nodots ostas pārvaldes valdījumā.

Jautājums ir tāds: vai šis princips arī ierobežo pašvaldības autonomo funkciju ietvaros šo tiesību... šīs tiesības uz saviem finanšu līdzekļiem, tajā skaitā uz mantu.

A. Kovaļevska.

Manuprāt, tas varētu ierobežot. Jo, ja es pareizi saprotu, tad attiecīgi, ja tas ir automātiski nodots valdījumā ostas pārvaldei, tad pašvaldība nevar šo īpašumu izmantot kaut kā citādāk, tostarp, ienākumu gūšanai. Līdz ar to šeit varētu saskatīt... nu, bet tāpat atkal, protams, ir šis te vērtējums.

Tas, kas varbūt parādās manā viedoklī ir, ka, gadījumā, ja atzītu, ka pašvaldībai ir arī tiesības uz īpašumu vai kā pašvaldību principa daļa vai kā konstitucionāli garantēta tiesība, tad varētu būt nepieciešams daudz tāpat jau stingrāks izvērtējums, vai tas ir pieļaujams īpašumtiesību ierobežojums.

Bet tas noteikti, manuprāt, ir finanšu autonomijas ierobežojums, bet tas ir jāvērtē, vai tas ir atbilstošs vai neatbilstošs.

R. Neilands.

Labi. Un tad man ir jautājums. Vai mēs šajā gadījumā varam runāt par jaunu ierobežojumu, vai turpinātu ierobežojumu pie apstākļiem, kā jau Danovska kungs teica, es arī paskaidrojuma runā to teicu, ka šis ierobežojums, ka pašvaldībai piederoša manta tiek nodota ostas pārvaldes valdījumā, pastāv kopš 1994. gada.

Un līdz ar to tad ir jautājums, vai ar apstrīdēto normu pieņemšanu mēs varam runāt par jaunu ierobežojumu vai par iepriekšējā ierobežojuma turpinātu pastāvēšanu, tikai šajā gadījumā jau konkrēti uz likuma pamata, jo iepriekš bija noteikta procedūra. Likums noteica, ka tā manta tiek nodota valdījumā, nekustamie īpašumi, bet vēl bija papildu procedūra, kā tas notiek. Ar Satiksmes ministrijas lēmumu un vietējās pašvaldības domes lēmumu.

A. Kovaļevska.

Nu, pamatā tas laikam būtu turpinājums iepriekšējam.

R. Neilands.

Paldies. Man citu jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies, Kovaļevskas kundze. Arī jums Satversmes tiesas vārdā vēlos pateikties par dalību tiesas sēdē, par sniegto rakstveida viedokli un sniegtajām atbildēm uz daudz izskanējušajiem jautājumiem. Paldies jums. Lai jauka diena!

A. Kovaļevska.

Un vai es drīkstu doties prom?

A. Laviņš.

Tieši tā. Ar tiesas atļauju.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Kā nākamā ir Rīgas valstspilsētas pašvaldība. Un atbilstoši pārstāvības iesniegtajiem dokumentiem pašvaldību pārstāv Pilsētas attīstības departamenta direktore Ilze Purmale un Centrālās administrācijas Kapitālsabiedrības pārvaldes vadītāja Ilze Spūle-Statkus.

Tiesas sēžu sekretārei... vai ir pārbaudīti personu apliecinoši dokumenti?

L. Stutāne.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Pašvaldības pārstāvēm... nodošu jūsu rīcībā šo tehnikas jautājumu, kurš sniegs viedokli. Un tad, kad skanēs jautājumi, tad arī būs iespēja jums izvēlēties, kas tad sniegs atbildi.

Lūdzu!

I. Spūle-Statkus.

Jā. Labdien, godātā tiesa! Pirmkārt, vēlos pateikties Rīgas valstspilsētas pašvaldības vārdā par iespēju piedalīties šajā lietā pieaicinātās personas statusā.

Es esmu Ilze Spūle-Statkus, mēs pārstāvam Rīgas pilsētas pašvaldību tātad uz pilnvaras pamata un arī šo pirmo ievaddaļu labprāt atbildēsim un sniegsim informāciju kopumā.

Tātad priecājamies par iespēju sniegt jums lietas izskatīšanā noderīgu informāciju un viedokli atsevišķos jautājumos. Mēs esam noskatījušies arī pirmās šīs tiesas sēdes dienu un arī atsevišķus jautājumus komentēsim.

Un tad pirmā daļa, kur es došu vārdu Ilzei Purmalei, ir par to, ka mēs gribētu jūs informēt, cik svarīga ir Rīgas brīvosta un osta Rīgai, un kā, teiksim, šī ostas darbība ir saistīta ar pašvaldības funkciju izpildi kopumā.

I. Purmale.

Labdien, godātā tiesa!

Tātad Ilze Purmale, Rīgas valstspilsētas Pilsētas attīstības departamenta direktore.

Rīgas gadījumā osta ir neatņemama pilsētas sastāvdaļa, jo tieši brīvostas teritorija, kas sākas pie Daugavas ietekas Rīgas līcī un stiepjas 14 kilometru garumā gar Daugavas lejteci līdz pilsētas centram, ir, protams, būtiska pilsētas sastāvdaļa. Un teritoriāli brīvosta mums aizņem 11 procentus no kopējās pilsētas teritorijas, tas ir, neieskaitot akvatoriju vai arī 1/5 daļu, ieskaitot ūdens teritoriju.

Tīri platības ziņā varbūt tādām salīdzinājumam no ciparu viedokļa, tātad brīvostas platība mums ir 6348 hektāri, no kuriem sauszeme, kas ir vistiešākā interese tieši pašvaldībai arī, ir 1962 hektāri, no kuriem 926 hektāri ir pilsētai piederošas zemes.

Tas varbūt ir būtisks fakts, ka mazliet mazāk par pusi ir pašvaldībai piederošie īpašumi, par kuriem tad mums arī ir rūpe jātur tieši pašā brīvostas sakarā.

Neapšaubāmi, Rīgas osta ieņem svarīgu vietu pilsētas gan ekonomiskajā, gan sociālajā dzīvē, gan pozitīvā, gan varbūt daudzos gadījumos ne tik pozitīvajā ziņā, jo ostas darbība būtiski ietekmē ne tikai ekonomiku, kas ir būtiska pašai Rīgai kā galvaspilsētai un Latvijai kopumā, bet arī pieguļošo apkaimju dzīvojamās vides kvalitāti, ūdeņus, vides, dažādas dabas teritorijas... un principā jau pilsētvidi kopumā.

Jā. Un tieši tāpēc, ņemot vērā arī ostas attīstības plānus, pilsētas uzdevums ir nodrošināt ilgtspējīgu ostas attīstību, mēģinot tad arī mazināt tās ietekmi uz citām pilsētas teritorijām un nodrošinot arī tādu sabalansētu dažādu iesaistīto pušu intereses pārstāvniecību. Nu, respektīvi, mūsu tātad uzdevums būtu īstenot uz sadarbību vērstu pārvaldības politiku kopā ar brīvostu.

Jāsaka, ka Rīgas brīvostas teritorija ir viena no sarežģītākajām pilsētas teritorijām, ņemot vērā to, ka šeit koncentrējas ievērojams objektu skaits, kurš

potenciāli var radīt bīstamu ietekmi gan uz cilvēka veselību un pat dzīvību. Šajā gadījumā es runāju par rūpnieciskā avārijas riska objektiem, kādi brīvostā ir 19 un nereti šie te objekti atrodas viens otram ļoti tuvu, jo viņu tā darbības specifika to it kā pieļautu, bet, tajā pat laikā gan drošības aizsargjoslas, gan drošo attālumu zonas pārklājas, līdz ar to paaugstinot šo riska līmeni vēl vairāk un radot iespējamo tā saucamo domino efekta varbūtību. Līdz ar to arī no šī aspekta raugoties pilsēta un brīvosta ir ļoti svarīgi partneri tieši civilās aizsardzības jomā, jo mums ir ļoti efektīvi jānodrošina darbība, ja nu pēkšņi rodas kāda avārija kādā no šiem objektiem.

Un tā kā osta ir attīstījusies blakus ne tikai vēsturiskajiem dzīvojamiem rajoniņiem, kas būtībā ir vecie zvejnieku ciematiņi, bet arī 20. gadsimta daudzdzīvokļu māju apbūvei, kur tiešām koncentrējas ievērojams cilvēku skaits, kā, piemēram, Daugavgrīva, Bolderāja, Vecmīlgrāvis, tad, protams, ka pastāv šīs te problēmu zonas, kur šī te mijiedarbība ar dzīvojamo rajonu ir īpaši būtiska, jo negatīvi ietekmē iedzīvotāju veselību un viņu dzīves kvalitāti.

Un tieši tāpēc Rīgai ir ļoti, ļoti būtiski piedalīties tieši brīvostas pārvaldībā, jo ir daudz kopīgi mums lemjami un risināmi jautājumi, kas būtiski skar kā pašvaldības, tā mūsu pilsētas iedzīvotājus un, protams, pašvaldības arī pienākumu rūpēties par savas pilsētas iedzīvotāju dzīvojamās vides kvalitāti, lai tā būtu droša, ērta un arī vides apstākļiem atbilstoša.

Un tāpat mums ir... es varbūt ieskicēšu... apmēram tos virzienus, kādos mums ir tie sadarbības jautājumi.

Viens no būtiskākajiem ir transporta un infrastruktūras jautājumi, jo mēs zinām, ka gan gaisa piesārņojumu, gan arī troksni būtiski rada autotransports, kas pārvietojas pa pilsētas teritoriju un tāpēc tas jautājums par ostas teritorijas pieejamību un arī ceļu izveidošanu, lai maksimāli atvirzītu šos te maršrutus no dzīvojamiem rajoniem, ir kopīgi risināms.

Pasažieru osta, protams, tas ir vairāk pilsētas interese tūrisma ziņā, bet jebkurā gadījumā tas ir ļoti būtiski un arī mēs kā pašvaldība esam ieinteresēti veicināt Eksportostas gan *Ropax*, gan pasažieru termināļa turpmāku attīstību.

Par aizsargājamajām dabas teritorijām un kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem, kas atrodas brīvostā. Tātad, mums ir trīs īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas ir gan valsts īpašumi, bet jebkurā gadījumā pašvaldība ir ieinteresēta arī šo teritoriju uzturēšanā, saglabāšanā pilnvērtīgi. Mums ir divi dabas liegumi – Krēmeri un ornitoloģiskais liegums „Mīlestības saliņa” un arī „Jumstiņu gladiolai” ir mikroliegums.

Un par kultūras pieminekļiem runājot. Mums arī ir trīs šādi te objekti, kas ir divi vietējās nozīmes, viens valsts nozīmes kultūrvēsturiskais piemineklis, kas ir Daugavgrīvas krasta fortifikācijas būvju komplekss, un tāds mums ir viens tikai pie Baltijas jūras.

Tad, jā... publiskās ārtelpas un ūdens malas. Mēs skatāmies šodien tā kā uz ostu kā tādu mūsdienu ostu, kur nav tikai un vienīgi strikti nodalīta teritorija kravu pārkraušanai, loģistikai un tamlīdzīgi, bet viņa ir arī, par cik viņa ir pilsētas sastāvdaļa, viņa ir arī sinerģiski veidota, lai tuvējo apkaimju iedzīvotāji noteiktās konkrētās vietās tiktu klāt ūdens malām, respektīvi, Daugavai, un, strādājot pie teritorijas plānojuma, mēs arī ar ostu par šādām vietām esam vienojušies un arī turpmāk uzturam šo te prasību.

Jā, tad ir, protams, uzņēmējdarbības veicināšana, kas arī ir varbūt tāds kā paplašinājums ostas darbībai un vides jautājumi, kas ir gan vides piesārņojums, gan gaisa piesārņojums un arī pretplūdu pasākumi un arī ostā, par cik ir Spilves teritorijas iekļautas, ir Spilves polderis ar visu to, kas saistās ar šo...

A. Laviņš.

Purmales kundze, es šajā brīdī jūs atļaušos pārtraukt.

I. Purmale.

Jā... tas arī ir viss. Paldies.

A. Laviņš.

Es ieteiktu šobrīd virzīties uz priekšu tā, ka... sekos tiesnešu jautājumi un šajās atbildēs jūs varēsiet sniegt to informāciju, kas, jūsuprāt, liekas būtiska no Rīgas valstspilsētas pašvaldības skatupunkta.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Man būs patiešām ļoti tiešs un konkrēts jautājums. Vai Rīgas valstspilsētas pašvaldība uzskata, ka ar apstrīdētajām normām ir aizskarts pašvaldības princips?

I. Spūle-Statkus.

Jā, Rīgas valstspilsētas pašvaldība tā uzskata, ja mēs tā ļoti īsi un konkrēti atbildam.

Bet, teiksim, kāpēc arī kolēģe tik ļoti plaši raksturoja šos mūsu kopīgos jautājumus, jo tieši pirmās tiesas sēdes dienā mēs dzirdējām tās šaubas par to, kā tas var skart funkciju. Es saprotu, ka Ventspils gadījumā tiešām vairāk bija runāts par, nu, teiksim, citām funkcijām, kā skola, kas atrodas teritorijā un tās valdījumu, tad mēs atkal gribējām jūs informēt par to, ka mums īstenībā un kā Rīgai ir būtiski tieši līdzdarboties pārvaldībā.

Un tā manta, teiksim, par ko ir šī diskusija un tas aizskārums, par ko šeit daudz tiek runāts, tas ir sekundāri. Tā Rīgas... teiksim tā... tā taisnīguma vai netaisnīguma

sajūta, kas ir Rīgai ir, protams, ņemot vērā unikālo situāciju un to vēsturisko situāciju un apstākļus, kādā brīvostas pārvalde izveidojās. Faktiski šobrīd tas likums ir veidots tā, ka īstenībā mēs šobrīd nerunājam par 40 un 60, bet par 100 un 0 – tas ir tā faktiskā situācija, kas ir šobrīd uz likuma pamata un pašvaldībai ir iespēja līdz 40 procentiem tāpat šo dalību iegūt, bet jau ieguldot papildu īpašumus. Un varbūt tas ir tas mazais aspekts, kas rada šo netaisnīguma sajūtu... Un ko es gribēju teikt... ka arī Rīgai ir būtiski tieši šī līdztiesīga pārvaldība. Un tas viss bloks, par ko arī runāja mana kolēģe, ir tas, kāpēc mums to vajag.

I. Kucina.

Paldies.

Un kur jūs šeit saskatāt pašvaldības principa pārkāpumu? Līdztiesība pārvaldīt kapitāldaļās... ir tiesība piedalīties... tas ir attiecīgi jūsu domes lēmums... Konkrētas jau darbības ir veiktas, domes lēmumi ir lietā pievienoti. Tad kur jūs redzat šo aizskārumu? Jums šāda tiesība ir liegta pēc būtības?

I. Spūle-Statkus.

Tātad, Rīga ir ostas pilsēta. Un mēs, protams, esam ļoti pateicīgi par to, ka šī tiesība vispār nebija liegta, likumu pieņemot, lai gan, teiksim, 2019. gadā arī tika lietots tāds jēdziens „Rīga tika izstumta”, arī līdztekus Ventspilij, tā brīža leģitīmo mērķu dēļ no brīvostas pārvaldības, kas gan varbūt Rīgas gadījumā bija tādi neskaidrāki. Bet tieši tāpēc, ka tā iespēja ir un arī Rīga turpināja demonstrēt un izvēlējas to ceļu savas netaisnīguma sajūtas risināšanai, to risinot pārvaldes kārtībā. Tātad, mēs turpinājām sarunas gan ar ministriju, gan ar citām valsts institūcijām. Esam tāpēc pieņēmuši lēmumu par arī līdzdibināšanu šīs kapitālsabiedrības, esam rūpīgi diskutējuši par šo akcionāru līgumu, tāpat mēs esam meklējuši citus ceļus, kā šīs savas tiesības aizsargāt un kā to mūsu mērķi panākt.

Protams, tas pirmais solis ir šī līdzdalība. Mums uzreiz bija skaidrs, ka mēs ar savu mantu, pat ja mēs viņu visu... teorētiski ieguldot mums nebūtu šie 40 procenti, un bija arī skaidrs, ka ir pilnīgi neracionāli guldēt visu mantu un tāpēc arī šobrīd tas lēmums, kas tika pieņemts, bija tāpat par tādu... ja var teikt... simbolisku īpašuma portfeli, ko mēs tāpat veltītu, lai iegūtu šo līdzdalību kapitālsabiedrībā.

I. Kucina.

Jā. Par netaisnības sajūtu... to, ko es šobrīd dzirdu, bet ne konkrētus piemērus. Jūsu atzinumā ne gluži, bet izvērtējumā, kas ir apstiprināts ar Rīgas domes 2022. gada 24. augusta lēmumu, tiek rakstīts, ka „Rīgas pašvaldības līdzdalība jaundibināmā kapitālsabiedrībā mērķis ir mūsdienīgas, sakārtotas, eiropeiskas pilsētas vidē integrēta,

droša, sabiedrībai draudzīga osta, viedā ostas darbības principam atbilstoša, kas ir Latvijas iedzīvotāju interesēs.”

I. Spūle-Statkus.

Jā.

I. Kucina.

Kur mēs šeit redzam netaisnību, ka jūsu atzinumā ir pretējs... ka jūs saskatāt pozitīvo un par netaisnību nekā nav...

I. Spūle-Statkus.

Tāpat lietpratības izvērtējums tika gatavots tieši ar mērķi, kurā mēs atspoguļojam, kāpēc mēs tur līdzdarbojamies, ievērojot 88. pantu Valsts pārvaldes iekārtas likumā un... es laikam īsti nesapratu jautājumu, jo šis vispārējais stratēģiskais mērķis ir tas, kas ir nedefinēts, kāpēc un kā mēs redzam, ja mēs iegūtu šo līdzdalību kapitālsabiedrībā, kur mēs virzītu ostas attīstību. Un šis mērķis ir izvirzīts, ņemot vērā Rīgas attīstības programmu, kas ir apstiprināta un saskanīgs ar Rīgas šīm izvirzītajām prioritātēm.

I. Kucina.

Paldies. Par prioritātēm, protams, ir skaidrs.

Jautājums par aizskāruma būtību un mantu. Attiecībā uz kādu mantu jūs varētu izjust aizskārumu? Vai jūs nošķirāt mantu no līdzdalības?

I. Spūle-Statkus.

Principā mēs... un arī es personīgi uzskatu, ka, kā jau es teicu, mantas jautājums, ja mēs runājam par to, kas ir brīvostas manta, mēs neapšaubām to, ka šobrīd no valsts pārvaldes iekārtas izriet, ka Rīgai nav tādu likumā nostiprinātu juridisku tiesību uz brīvostas mantu.... Mēs to apzināmies.

Protams, es arī varētu diskutēt, kāpēc tas tā vēsturiski ir izveidojies, varbūt veidojot Rīgas brīvostas pārvaldes likumu tur pietrūka beigu pants par likvidācijas šo kārtību, ja jau toreiz, teiksim, arī Rīga līdzdarbojās tās brīvostas pārvaldes izveidē.

Bet par mantas aizskārumu tomēr nedaudz var runāt valdījuma sakarā. Un tas varbūt arī bija tas, ko es gribēju akcentēt, kur mēs atšķiramies no Ventspils.

Ja Ventspils to aizskārumu izjūt tā kā daudz būtiskāk, jo bija arī pirmajā sēdē tā diskusija, kas mainījās ar šīs normas pieņemšanu valdījuma sakarā, vai jau visam bija jābūt nodotam valdījumā vai nē? Un jāsaka, ka arī Rīga pievienojas tam viedoklim, ka līdz šim pašvaldībai bija rīcības brīvība daļu no šī īpašuma, kas atrodas brīvostas teritorijā, tomēr valdījumā nenodot un arī Rīgas gadījumā nebija nodots viss vēsturiski

brīvostas valdījumā. Tātad bija vairāki lēmumi. Pēdējais bija 2012. gadā, kad faktiski gandrīz viss tika nodots valdījumā, izņemot projektētās „sarkanās līnijas”, kas ir brīvostas teritorijā, kur arī tika lietots termins „nodot valdījumā”, bet ar nosacījumiem, ka nedrīkst iznomāt ilgāk par 5 gadiem, teiksim, veidot pastāvīgo apbūvi un tā tālāk. Un tas nozīmē, protams, ka ar šo mirkli, ka likums tā kā izslēdza to pašvaldības lēmumu, tad ar to mirkli jau tie nosacījumi dzēsās. Tas nozīmē, ka arī uz „sarkano līniju” šīm teritorijām vienota valdījuma tas institūts tika attiecināts.

Tā kā tajā aspektā es varētu teikt, ka tas aizskārums ir, bet, teiksim, Rīgas gadījumā tas nav būtisks... teiksim tā... formāli viņš eksistē, bet mūsu gadījumā tas nav būtiski, jo, protams, mēs arī redzam instrumentu, kas ir par, pieņemsim, valdījuma izņemšanu vienojoties ar brīvostas pārvaldi, kas gan atkal ir diskusija par to, vai tur ir jābūt šim divpusējam aktam un kā to... vai šī persona varētu nepieņemt... vai tā izņemšana „sarkano līniju” izbūves gadījumā ir arī pareizākais instruments. Jo tas nozīmē, ka brīvostā tiešām būtu tādas tārpejas, līnijas, jo visa, teiksim, šī brīvosta tiktu izvagota ar šiem ceļiem. Tātad, visticamāk, ka tā apbūve būtu risināma savādāk, bet, nu, tas tad ir tāds nākotnes jautājums, jo šobrīd mēs par to praksē vēl nestrādājam.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un no manas puses vēl pēdējais jautājums.

Labas likumdošanas princips. Vai jūs arī līdzīgi uzskatāt, ka labas likumdošanas princips reformas laikā Saeimas procesā ir pārkāpts?

I. Spūle-Statkus.

Jā, tas, ko arī uzreiz gribas atzīt un teikt, ka, ja mēs... ja mums konsultēšanās sakarā mums bija iespēja izteikt viedokli par likumu, tad mēs arī esam snieguši priekšlikumu un, protams, tādā ziņā paldies valsts pusei, jo Rīgu pat arī ārpus, teiksim, Lielo pilsētu asociācijas un Pašvaldību savienības nereti aicina izteikt viedokli papildus... Un mūsu pārstāvji arī ir piedalījušies darba grupā, kas ir fiksēts protokolos, kas bija saistīti ar Rīgas ostas pārvaldību 2021. gadā. Jāsaka, protams, ka laiks, kad tas viss notika arī Rīgā, bija ļoti sarežģīts. Atceraties, 2019. gads.. mums tieši arī mainījās šī politiskā vadība diezgan strauji, tad bija domes atļaušana, tad bija pagaidu administrācija un faktiski varbūt tādas turpinātu viedokļa pārstāvēšana bija sarežģīta.... Bet, nu... tas bija tā kā mūsu pusē... Bet, teiksim, viedoklis tika uzklauts, protams, mēs to savu argumentu, ko mēs šobrīd minējam par šo sajūtu, ka mums ir būtiski būt šajā pārvaldībā jau šobrīd, tas tika pausts, tas netika iestrādāts likumā, bet tāpēc mēs gājām citu ceļu, kā mēs mēģinājām šo atrisināt.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Nikuļcevas kundze, vai jums būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā, paldies par viedokli.

Man laikam būs diezgan daudz jautājumu.

Tad pirmais jautājums, ko es vēlētos uzdot, ir tieši saistībā ar tām teritorijām, ko jūs minējāt, kas tieši ar ostu nebūtu saistīts. Tur trīs kultūras pieminekļi un divas aizsargājamās dabas teritorijas, daudzdzīvokļu mājas un tā tālāk. Un iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja tādi apsvērumi, ka varbūt ir jāizslēdz no ostu teritorijas vispār šādas teritorijas.

Un jautājums ir: kāds ir jūsu skatījums uz šīm teritorijām. Vai Rīgas dome plāno ierosināt... teiksim tā... ierosināt izslēgšanu no ostas teritorijas, vai, jūsuprāt, šīm teritorijām ir jāpaliek ostā. Kāds ir viedoklis par šo?

I. Purmale.

Nu, cik man ir zināms vēsturiski, kā tas ir izveidojies, kāpēc šīs teritorijas ir brīvostā... Jo toreiz, kad tika veikti grozījumi sākotnējā brīvostas teritorijā ar domu paplašināt tieši viņas... tas mērķis bija veidot tādu vienotu nesadrumstalotu brīvostas teritoriju. Un, protams, kas nu tur trāpījās iekšā, tas trāpījās... vēsturiski šie Voleri un Krēmeri, kas ir dzīvojamie šie te zvejnieku ciematiņi un arī Kundziņsala, tāpat manis pieminētie liegumi un kultūrvēsturiskie objekti, viņi vienkārši ir tur un viņi tur dzīvo savu dzīvi. Un tā doma bija tāda, ka, lai to atbildību tomēr arī tā kā nenoveltu tikai uz pašvaldību, jo tā būtu ārpus izslēdzama tā kā tāda sala būtībā, izgriežama ārā... tad arī tai brīvostai ir uzlikts jau tas papildu pienākums vēl bez visiem pienākumiem, ko nosaka likumdošana, likumi un citi administratīvie dokumenti, ka viņi tomēr ir vēl vairāk atbildīgi par to savu ietekmi uz šīm te ļoti svarīgajām teritorijām, kas ir ne tikai pilsētas mērogā, bet īstenībā arī visas Latvijas mērogā. Tāpēc tā situācija tāda bija izveidojusies.

Par to, vai viņas vajadzētu šobrīd slēgt ārā... No mūsu tādas pārvaldības viedokļa un atbildības viedokļa, nu, manuprāt, tur nekas nemainīsies, jo tas regulējums, kā ir jāattiecas pret šīm teritorijām, ko tur vispār var darīt, jau ir noteikts ārējos normatīvajos aktos, tātad tas ir saistoši pilnīgi visiem, vai tā ir brīvostas vai pašvaldības teritorija... Tā kā, ja to atbildību mēs dalām un mums tā sadarbība, ko arī mana kolēģe minēja, kas mums ir primāra šajā gadījumā, un tās nav pašvaldības zemes, par ko mēs runājam, nu, mūsuprāt, tas varētu palikt arī brīvostā turpmāk.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies par atbildi.

Un tad vēl viens arī saistīts jautājums ar šo pašu. Jūs teicāt, ka tās nav pašvaldības zemes, bet, nu, es pieņemu, ka tās aizsargājamās teritorijas varbūt varētu būt pašvaldības zemes...

I. Purmale.

Nē, tās ir valstij piederošas.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies par atbildi.

Tad man ir pāris jautājumi par kaut ko citu saistībā ar mantiskajiem jautājumiem, saistībā ar pašvaldības mantu.

Un pirmais jautājums man ir tāds diezgan teorētisks. Man šķiet, ka pašvaldībai būtu jābūt viedoklim par šo... bet, ja nu gadījumā nevarat atbildēt, tad sakāt...

Jautājums ir tāds. Pieaicinātās personas diezgan daudz runāja tieši par pašvaldības mantu, par to, vai tai ir arī konstitucionāla aizsardzība.

Kāds ir jūsu viedoklis? Es pieņemu, ka nu piekrītat tam, ka pašvaldībai ir sava nošķirta manta, bet vai, jūsuprāt, šī manta bauda arī konstitucionālo aizsardzību? Vai no pašvaldības principa vai no Satversmes izriet tas, ka šī manta būtu aizsargājama?

I. Spūle-Statkus.

Nu, mans viedoklis ir tāds, ka viennozīmīgi manta jeb viss īpašums, kas pašvaldībai ir, viņš ir saistīts ar pašvaldības šo finanšu stāvokli un savā ziņā ar šo finanšu autonomiju, kas, manuprāt, ietilpst pašvaldību principā. Protams, Rīga apzinās un mūsu valsts iekārta ir tāda, ka šis finanšu autonomijas princips arī nav absolūts. Bet, tā kā runāja arī iepriekšējās pieaicinātās personas, protams, ir lietoti ļoti daudz un dažādi principa apzīmējumi, sākot no samērīguma, varbūt saprātīguma, proporcionalitātes... tāpat ir tomēr kaut kādi principi, kas ir vērtējami, ierobežojot jeb skarot pašvaldības šo finanšu autonomiju.

Tas ir teorētisks mans viedoklis šajā jautājumā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad vēl nākamais jautājums arī saistībā tieši ar pašvaldības mantu.

Jūs, manuprāt, jā... atbildot uz jautājumiem, sniedzāt viedokli par to normu, kā tiek nodots valdījums tā kā pašvaldības nekustamajiem īpašumiem ostas pārvaldei.

Tad man ir jautājums: kāds ir Rīgas domes viedoklis par citu apstrīdēto normu un tieši to normu, kas paredz aizliegumu atsavināt pašvaldībai nekustamo īpašumu, kas atrodas ostas teritorijā, citādi kā vien bez atlīdzības nodot valstij.

Kā jūs vērtējat šo normu? Vai, jūsuprāt, tā atbilst Satversmei, neatbilst Satversmei? Vai tā ir radījusi kādas problēmas praksē? Vai atbalstāt šo normu? Tātad, viedoklis par šo apstrīdēto normu.

I. Spūle-Statkus.

Nu, teiksim tā... Es varbūt neizdarīšu secinājumu par to, kāds ir Rīgas domes viedoklis par atbilstību jeb konstitucionalitāti... bet katrā gadījumā tas varbūt vairāk saskaras ar to labas likumdošanas praksi, par ko arī godātā tiesnese uzdeva jautājumu. Bet tas ir atkal jānodala, vai tas, protams, ir vērtējams Satversmes tiesā šis jautājums par to, cik pārdomātas ir šīs normas, kā vispār likums ieguļas visā mūsu tiesību sistēmā. Un, protams, ir šie uzdotie jautājumi, kas izskanēja par to, ka pašvaldība nevar atsavināt, bet, tiklīdz iegulda kapitālsabiedrībā, tā kapitālsabiedrība var atsavināt.

Un varbūt te es pie šā aspekta gribētu pieskarties... Tika teikts, ka būtu vai nu likumā jāparedz aizliegums arī kapitālsabiedrībai atsavināt, bet tad... es uzreiz teikšu, ka no komercietību viedokļa tas vispār vairs nevar būt mantiskā ieguldījuma priekšmets, kas ir izņemts no civiltiesiskās apgrozības un tad sabrūk visa konstrukcija par šo papildu īpašuma ieguldīšanu.

Vai, teiksim... arī būtu tā kā pieņēmums, ka osta neatsavinās tālāk... bet tas arī var nebūt atkarīgs no ostas gribas gadījumā, ja, protams, viņas mantiskie... manta tiek izmantota, lai nodrošinātu, pieņemsim, aizņēmumus un tur jau veidojas hipotēka un citas attiecības ar kreditoriem vai arī kaut kāda finanšu situācija... Tāpēc es teikšu tā, ka var būt tas leģitīmais mērķis arī pašvaldības ieskatā līdz galam nav skaidrs, ņemot vērā šo konstrukciju attiecībā uz kapitālsabiedrību, bet, protams, pats par sevi aizliegums kaut ko atsavināt tieši tā, kā minēja arī Kovaļevskas kundze, ir jāskata, cik ļoti tas ietekmē konkrēto situāciju.

Nu, Rīgas gadījumā mums nebija šobrīd tādu kaut kādu konkrētu plānu un vēlmes īstenot konkrētu projektu vai piedāvājumu no, teiksim, interesentiem, kas vēlētos iegādāties, tāpēc, teiksim, ir pārāgrī izdarīt secinājumu, kā tas ietekmētu mūs, jo nav šāda dienas kārtībā jautājuma šobrīd.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad man diezgan daudz jautājumu tieši par šo ostas pārvaldes kapitālsabiedrības izveidi no praktiskā viedokļa.

Cik es saprotu, tad būtībā varētu teikt, ka noris šis ostas kapitālsabiedrības izveides process Rīgas ostā. Un, sniedzot paskaidrojumus, jūs norādījāt par šo mantisko

ieguldījumu, ko likums paredz pašvaldībai līdz 40 procentiem, un teicāt, ka varbūt tā ir nulle pret simts.

Un par to tad arī tas pirmais jautājums. Vai jūs varētu raksturot praktisko situāciju. Es saprotu, ka, nu, zina jau laikam Rīgas dome, ko viņa ieguldīs šajā ostas kapitālsabiedrībā. Cik jūs plānojat? Jums būs kapitāldaļas procentos? Un ko jūs ieguldīsiet? Vai tie būs nekustamie īpašumi vai kādi papildu finanšu līdzekļi? Kā tas izpaudīsies?

I. Spūle-Statkus.

Tātad, šobrīd dome ir pieņēmusi lēmumu tikai par 19 īpašumu ieguldīšanu, kas kopvērtējumā ir maz, ja es nemaldos, bija 6 miljoni tirgus vērtības novērtējums un ir skaidrs, ka procentuāli tas būtu ļoti mazs īpatsvars.

Bet, ja mēs runājam par kapitālsabiedrības dibināšanu. Tātad, dome izpildīja likumā noteikto termiņu, iekļāvās. Jā, mēs pieņemām lēmumu par līdzdalību kapitālsabiedrībā līdz 2022. gada septembrim un, protams, uzreiz gaidījām Ministru kabineta lēmumu šajā lietā, tātad lēmums vēl joprojām nav pieņemts. Attiecīgi arī kapitālsabiedrība vēl nav nodibināta un akcionāru līgums vēl nav parakstīts, tāpēc, teiksim, būt pārliecinātam, ka tas, par ko mēs esam vienojušies, ka tas tā arī būs, es nevaru teikt.

Par citiem ieguldāmajiem īpašumiem... mēs vērtēsim katru gadījumu atsevišķi, jo, pirmkārt, pat tīri juridiski daudzus no šiem īpašumiem mēs nemaz nevaram ieguldīt šobrīd, jo viņus būtu nepieciešams dalīt tīri arī šo „sarkano līniju” dēļ, veikt uzmērīšanas un tā tālāk. Un īstenībā, ja mēs... savukārt mums ir šīs neskaidrības par iespējamiem riskiem mantai nonākot kapitālsabiedrības īpašumā, visticamāk, ka mums būs rūpīgi jāvērtē, cik tad īpašumus mēs esam gatavi, teiksim, šajā kapitālsabiedrībā ieguldīt, nu, mēģinot ielūkoties varbūt arī kādu vairāku desmitu, divdesmit vai piecdesmit gadu nākotnē.

Tāpēc es šobrīd nevaru pateikt, cik īpašumus mēs ieguldīsim, bet tieši tāpēc mums ir patiess prieks, ka mums ir izdevies panākt šo pozitīvo rezultātu un ir izstrādāti grozījumi likumā, kas paredz, ka neskatoties uz to, cik mēs būsime ieguldījuši un kā valsts mums tātad bez atlīdzības šīs kapitāldaļas atdos, lai nodrošinātu šo 40 procentu sadaļu. Bet arī tas ir tikai valsts sekretāru sanāksmē šobrīd izskatīts.... Tā nav norma.

I. Nikuļceva.

Bet ja es drīkstu vēl precizējošu... Dodiet mums kaut kādu ieskatu, lai mēs saprastu. Šie 19 īpašumi. Ja jūs ieguldītu tos. Cik aptuveni akcijas procentos tas dotu? Vai tas dotu 5 procentus no akcijām? Vai 10 procentus? Nu... vai 40...? Lai mēs tā aptuveni saprastu, par ko mēs runājam.

I. Spūle-Statkus.

Nu, arī tā ir tāda spekulācija ar skaitļiem, jo arī mēs nezinām šo likvidācijas beigu aplēses, jo mums nav informācijas par Rīgas brīvostas pārvaldes likvidācijas komisijas darbu un aplēsto to mantas lielumu. Bet, zinot brīvostas pārvaldes aktīvus, tie būtu līdz 5 procenti.

I. Nikuļceva.

Nu, labi. Tātad līdz 5 procenti tad būtu pašvaldībai un tad 35 procenti valstij sanāk.

I. Spūle-Statkus.

Ja mēs paliktu pie tā ieguldījuma, kas šobrīd ir nolemts.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies par šo te faktisko apstākļu izklāstu. Tad ir skaidrs.

Tā... tad vēl daži citi jautājumi, ko es gribēju uzdot. Es gribēju jautāt jums... kā jūs vērtējat Ostu likuma pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunktu no termiņu viedokļa? Vai Rīgas domei tie sākotnēji noteiktie termiņi bija pieņemami... nu, kuros mēs neesam iekļāvušies... un tagad ir noteikti jauni termiņi, būtībā līdz šī gada beigām. Vai jūs uzskatāt, ka tie termiņi ir adekvāti? Vai Rīgā ostu reforma varēs iekļauties šajos termiņos?

I. Spūle-Statkus.

Nu, tā kā Rīga nepiedalās brīvostas pārvaldībā kopš 2019. gada, tad arī mēs nevarējām komentēt un arī šobrīd es nevaru komentēt, vai šie termiņi bija bijuši reāli, jo mums nebija informācijas par šiem procesiem brīvostas pārvaldē un arī šobrīd nav, Rīga nav uzaicināta un nepiedalās brīvostas likvidācijas, teiksim, šajā komisijā, tāpēc mēs nevaram komentēt.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad man ir arī jautājums par šo ostas pārvaldes reformu kopumā. Tad gan, manuprāt, Saeimas pārstāvis, gan arī Satiksmes ministrija kā pieaicinātā persona norādīja, ka mērķis šai ostu pārvaldei bija panākt politisko neitralitāti ostās un arī labāku pārvaldību ostās.

Sakiet, kāds ir Rīgas domes vērtējums? Vai pirms tās reformas... nu, šeit tomēr droši vien ir jārunā jau par pirms 2019. gada... vai, jūsuprāt, bija kādas problēmas? Vai iepriekšējais modelis, kur bija atvasināta publisko tiesību juridiskā persona un līdz 2019. gadam piedalījās gan valsts, gan pašvaldība, vai tā radīja kādas problēmas? Vai

bija kāda politiskā ietekme? Vai bija slikta pārvaldība? Vai jūs saskatījāt kaut kādu problemātiku?

I. Spūle-Statkus.

Nu, teiksim, tā... Es laikam neesmu gatava uz šo jautājumu atbildēt, jo personīgi mana darba pieredze Rīgā nav saistīta ar brīvostas pārvaldes jautājumiem līdz lēmumam par kapitālsabiedrības dibināšanu. Tā kā es esmu Kapitālsabiedrību pārvaldes vadītāja... varbūt tad kolēģe varēs mani papildināt...

Bet, ja mēs runājam par šo mērķi un to, vai kapitālsabiedrība var sasniegt teorētiski mērķi attālināties no šīs politiskās ietekmes un iegūt šo caurspīdību, tad varbūt tas pat tā bišķiņ pārsteidzoši, bet es tiešām ar pilnu atbildību varu teikt, ka šobrīd publisku personu kapitālsabiedrību darbība ir reglamentēta tik stingri, tik skrupulozi un tie procesi tajā skaitā... nu, pārvaldības institūciju atlasē, ir tik ļoti noregulēti, kas ir pārsteidzoši... bet viņi ir pat stingrāki un tiešām caurspīdīgāki nekā nereti tiek atlasītas varbūt amatpersonas citos amatos tiešajā un pastarpinātajā valsts pārvaldē. Tāpēc, ja mēs tā skatāmies, tad, protams, publiskas personas kapitālsabiedrību izveidotā sistēma šobrīd ir jau gatavs modelis, kas tiešām īsteno šos OECD principus un tādā ziņā tā ideja, es teikšu, nebija slikta. Ja jautājums ir par to, kā to izdosies realizēt praksē, varbūt varētu uzdot jautājumus tur, kur kapitālsabiedrība jau ir dibināta, kāda šobrīd tā pārvaldes institūcija tur ir izveidota un vai tad tiešām mēs praksē jau redzam, kā tas tiek īstenots... bet pati doma no šī mērķa, kas ir saistīts ar šo caurspīdību un attālināšanos no politiskās varas, tas tā ir, jo kapitālsabiedrība jebkurā gadījumā ir soli tālāk kā jebkura iestāde. Tas jau ir tāds pagarinājums.

I. Nikuļceva.

Bet tad tomēr no atbildes es sapratu, ka pagātnē īsti to problēmu nebija.

I. Spūle-Statkus.

Es, teiksim, nemāku komentēt...

I. Purmale.

Jā. Es arī droši vien tā pilnasinīgi nevarēšu atbildēt uz šo jautājumu, jo arī mana darbība varbūt nebija toreiz saistīta tiešā veidā... Bet vismaz to, ko es zinu... strādājot tieši plānošanas jomā, kad toreiz ostu valdē bija tikai un vienīgi politiķi. Un tad, teiksim, tie jautājumi, kā tika risināti... nu, dažreiz speciālistiem tur kaut ko jautāja, dažreiz nejautāja... bet nu tā cerība tagad, kapitālsabiedrību veidojot, ir tiešām, ka būtu iesaistīts tieši tas speciālistu līmenis, lai tiešām varētu tad profesionāli arī diskutēt un risināt tos jautājumus. Tā kā par to vienīgi....

A. Laviņš.

Jā. Šeit liekam punktu atbildei uz jautājumu un virzāmies uz priekšu.

I. Nikuļceva.

Jā. Un man šķiet, ka man tas tad būtu arī pēdējais jautājums... Un es gribētu jautāt par to izvērtējumu, ko paredz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pants. Ja es pareizi sapratu, tad arī mums pieaicinātā persona Edvīns Danovskis norādīja, ka pašvaldībai lemjot par tā kā ieguldījumu, par dalību kapitālsabiedrībā ir jāveic šis izvērtējums.

Un tad jautājums. Kāds ir jūsu viedoklis par šo? Vai šāds izvērtējums bija jāveic Rīgas domei, lemjot par dalību jaunveidojamā kapitālsabiedrībā, un vai tas tika veikts? Vai Satiksmes ministrija pieprasīja jums veikt šādu izvērtējumu... Jā, par šo izvērtējumu.

I. Spūle-Statkus.

Jā. Es personīgi uzskatu, ka jebkurā gadījumā šāds izvērtējums ir jāveic, un arī pašvaldība to ir veikusi. Un nav tā, ka mums Satiksmes ministrija pieprasīja. Tā bija mūsu izpratne par normu piemērošanu un mēs tā skrupulozi pieturējāmies pie Valsts pārvaldes iekārtas likuma, lai arī varbūt pēc būtības nepiekrītot, ka ir jābūt arī saistošajiem noteikumiem, tomēr mēs šādus radījām, jo to likums pieprasīja. Veicām arī šo līdzdalības izvērtējumu. Uzreiz pasaku, ka tas nebija vienkārši. Ņemot vērā, ka mēs jau bijām tā kā ārpus brīvostas pārvaldības, tad, protams, šī visa informācijas kaut kāda iegūšana, varbūt apstrāde un analīze, modelēšana bija apgrūtināta un šeit varbūt ir tas stāsts, ko nozīmē, vai tu piedalies pārvaldībā vai nē. Ja tas ir ne tikai stāsts par šo informācijas pieejamību, kas ir primāri... bet arī, protams, par iespēju redzēt to attīstības vīziju un viņu ietekmēt.

Bet mēs uzskatījām, ka tādām ir jābūt un tāds ir.

I. Nikuļceva.

Labi. Liels paldies par atbildēm.

A. Laviņš.

Lūdzu, Ventspils valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem... Vai būs jautājumi?

J. Vītolīņš.

Man ir tikai viens jautājums godātajiem Rīgas kolēģiem.

Sakiet, lūdzu, kā jūs vērtējat šo te darbības periodu kopš 2019. gada decembra, kopš pašvaldība vairs nav pārstāvēta Rīgas brīvostas pārvaldībā un to dara tikai valsts...

Vai valsts ir bijis labāks saimnieks, vai šie darbības rezultāti, tajā skaitā finansiālie un kādi citi... plānošanas, kas jau te tika pieminēti, ir bijis labāk nekā pirms tam. Paldies.

I. Spūle-Statkus.

Es, teiksim, tādu salīdzinājumu varbūt no savas puses nepaudīšu, bet katrā gadījumā šis periods kopš 2019. gada, nu, ir divu lielu satricinājumu pilns un varbūt tad nebūtu arī īsti tā kā korekti salīdzināt tos darbības rezultātus ar pārvaldības modeļa maiņu, ja mēs par finanšu kaut kādiem rezultātiem runājam.

Bet, protams, ir skaidrs, ko jau kolēģe iezīmēja... teiksim, tas modelis, kāds bija praksē līdz tam, kad tiešām tikai šī politiskā vadība bija iesaistīta Brīvostas pārvaldē, arī nebija ideāls. Protams, šobrīd nulles līmenis arī nav pareizs un nav labs, un tas ir tas, par ko mēs šobrīd cīnāmies, protams, valsts pārvaldes pusē par to būšanu klāt šajā pārvaldībā un iekļaušanos šajā jaunajā modelī.

I. Purmale.

Nu, jā... jo brīvosta vienmēr ir bijusi tā kā valsts valstī un nu jāsaka, ka šajā periodā mums varbūt ir paveicies ar to, ka mums tiešām ir profesionālā līmenī, tādā speciālistu līmenī, bijusi laba sadarbība ar ostas speciālistiem un darbiniekiem. Bet tiešām tāpēc mēs arī uzsvērām šodien to būtisko vajadzību piedalīties tieši ostas pārvaldē kā pilntiesīgiem partneriem, kur tiešām ir lēmumu pieņemšana, jo speciālistu līmenis ir speciālistu līmenis, bet lēmumi tālāk tiek pieņemti jau... kā...

A. Laviņš.

Paldies. Sapratām atbildi.

J. Vītolis.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, Stuckas kungs. Būs jautājumi?

A. Stucka.

Paldies.

Man būs tikai viens jautājums.

Piedodiet uzreiz manu merkantilo pieeju, es joprojām par mantu interesēšos un runāšu. Un šajā sakarā... tad ir, protams, pozitīvi novērtējams tas, ka jūs pieņemat lēmumu par līdzdalību šajā kapitālsabiedrībā, kuras gan vēl nav un neviens nezina, kad būs.

Bet mans ir cits jautājums par to, kas ir noticis līdz šā lēmuma pieņemšanai. Respektīvi, klausoties komisijas sēdes, komisijas sēdēs Saeimas deputāti gan pirms pirmā lasījuma, gan pirms otrā lasījuma, gan pirms trešā lasījuma prasīja Rīgas domes viedokli šajā gadījumā par mantu, kas tiks apgrūtināta ar Ostu likuma apstrīdētajām normām. Un šāda lēmuma lietas materiālos nav. Un šāds viedoklis neizskan arī no komisijas sēdēm.

Līdz ar to man ir jautājums. Vai ir kaut kāda bijusi man nezināma sarakste starp Saeimu, Saeimas komisiju, ko būtu iniciējusi pašvaldība, varbūt sarakstē ar Satiksmes ministriju, kur būtu pausts domes viedoklis attiecībā par to, ka viņi ir ierobežoti savā rīcībā ar mantu ostas teritorijā?

I. Spūle-Statkus.

Es domāju, ka jūsu rīcībā ir visa informācija, jo tas, kas attiecas uz likuma izstrādi un grozījumiem, tas ir šajās izziņās ietverts, kas ir arī Lielo pilsētu asociācijas un tālāk arī Pašvaldību savienības viedoklī... tāpēc arī vismaz man nav zināma nekāda cita sarakste, kas būtu saistīta ar šo apgrūtinājumu. Nav.

A. Laviņš.

Paldies.

A. Stucka.

Paldies. Nav vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Pirms došu vārdu Saeimas pārstāvim uzdot jautājumus, vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam vēl papildu jautājumu uzdošanai. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien.

Man papildu jautājums saistībā ar to, ko jūs teicāt par pašvaldības principa tvērumu un līdzdalības tiesību.

Sakiet, lūdzu... nu, tā reālā situācija šobrīd ir tāda, ka ir vairākas valsts simtprocentīgas kapitālsabiedrības, kas atrodas, nu, nosacīti teiksim, valsts dažādu pašvaldību teritorijā... „Latvijas Valsts meži” ir simtprocentīgi, „Pasažieru vilciens”, „Latvijas dzelzceļš”.

Mans jautājums. Sakiet, lūdzu, vai jūs no pašvaldības principa atvasinātu pašvaldības līdzdalības tiesības šādās pašvaldību teritorijā esošās simtprocentīgi valstij piederošās kapitālsabiedrībās? Vai es pareizi sapratu jūsu pozīciju?

I. Purmale.

Jā... jūs tā ļoti šauri, teiksim, attiecinājāt tieši uz līdzdalību simtprocentīgajās kapitālsabiedrībās. Es teikšu tā. Es no pašvaldības principa izrietinu pašvaldības līdzdalības tiesības jautājumu lemšanā, kas būtiski ietekmē pašvaldības šo darbību un, teiksim, dalību šo lēmumu lemšanā. Un, ja mēs runājam par šīm simtprocentīgajām kapitālsabiedrībām, tad nu „Valsts Mežu” gadījumā mums arī Rīgā, iekšRīgā „Valsts mežu” īpašumu nav, dzelzceļš ir, starp citu, sarunu objekts par iespējamo mūsu kopdarbību saistībā ar to, ka, ja mēs savienojam šo dzelzceļu... bet tas ir arī tikai šis Rīgas... tas visdrīzāk ir pasažieru vilciena posmi ar Rīgas satiksmi... Drīzāk ir, teiksim, arī otrs jautājums. Mums ir vēl savādāka pieredze Rīgā. Mums, piemēram, ir „Rīgas siltums”, kurš faktiski sniedz pakalpojumus tikai Rīgā un savukārt tur 50 procenti no kapitāldaļām pieder valstij... nu, nedaudz mazāk...

G. Kusiņš.

Es varbūt vēlreiz tad precizēšu. Vai jūs atvasināt, ka tās ir līdzdalības tiesības, ka jums ir no pašvaldības principa izrietošas tiesības būt šādās kapitālsabiedrībās. Tur, man liekas, ka atbilde ir tikai jā vai nē. Un pamatojums, kāpēc. Tur nav argumentu, man liekas, ar „Rīgas siltumu”. Tas būtu tā kā sāņus...

I. Spūle-Statkus.

Ja man ir jāizvēlas starp jā un nē, es saku, jā.

G. Kusiņš.

Un kāpēc, jūsuprāt? Kāda tad ir tā konstrukcija?

I. Spūle-Statkus.

Tāpēc, ka... ja šī kapitālsabiedrība ir kā būtisks instruments pašvaldības uzdevumu un funkciju izpildē, par ko sākumdaļā informēja kolēģe, tad, jā.

G. Kusiņš.

Un tad tas kritērijs tad būtu tas būtiskums, kas varētu būt teritorijas izmērs, kaut kāda funkcija vai kas savādāks, ja?

I. Spūle-Statkus.

Tas ir tieši... jā... tieši tā... dažādu aspektu summa. Jo šeit arī tas, kas parādījās, un tie atslēgas vārdi, tā ir sarežģīta, ne tikai teritorija, bet arī šis saimnieciskais objekts un vienība ar daudzšķautņainu ietekmi uz ļoti dažādiem pašvaldības jautājumiem.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu... ja šīnī gadījumā mēs ņemam to, ka šī „Ventas osta” vai šīnī gadījumā Rīgas plānotais, kas vēl nav izveidots modelis... tas ir atdots viņu valdījumam. Vai tad pašvaldībai tur būtu kaut kādas saistības rastos, ka pašvaldība neuzturētu šo teritoriju, ka pašvaldība neizpildītu vides prasības vai vēl kaut kas cits, ja šī teritorija ar pilnu atbildību tad būtu šai citai struktūrai kā valdītājam?

I. Spūle-Statkus.

Jā, nu atbildība.... Teiksim, tas ir tas, ar ko ikdienā saskaramies Rīgā. Tātad, no Rīgas tiek prasīta atbildība, teiksim, vispār arī par citu kapitālsabiedrību darbu. Un arī, teiksim, šajā gadījumā, protams, negatīvās sekas, ko rada brīvostas darbība arī šobrīd, kā minēja... trokšņi, smakas... tas jau viss atspoguļojas pēc tam Rīgā un ar lūgumiem novērst šo situāciju un kaut kādā veidā risināt. Un tas stāsts ir par iespēju lemt un virzīt šo attīstību kādā, teiksim, kapitālsabiedrība, kas būs viņas prioritātes, un vai viņa tiešām, lemjot par kaut kādu rūpniecisko zonu attīstību, ņems vērā kaut kādas mūsu jeb pašvaldības un iedzīvotāju intereses. Nu, tas ir tas, ko, man liekas, arī pieaicinātā personas Anita Kovaļevska tieši minēja šo iespēju paturēt kontroli un iespēju tad lemt šajā struktūrā.

Bet ja mēs runājam tā par nenotīrītu, nenoplautu zāli brīvostas valdījumā esošajā teritorijā... tad, protams, atbildēs brīvostas pārvalde jeb kapitālsabiedrība. Ja mēs tā skatāmies par tādu tiešu uzdevumu izpildi, bet tas ir vairāk skatāms tādā kontekstā un īstenībā ar to brīvostas ietekmi, kas arī iziet ārpus teritorijas.

G. Kusiņš.

Un tad varētu būt tā, ka kādas darbības, kas notiek brīvostas teritorijā un par kuru atbildību normatīvo aktu prasībām būtu atbildīga tad brīvosta.... Ja tā nodara kaut kādu... jeb ietekmē Rīgas pilsētu, tad jūs varētu no Rīgas pilsētas puses vērsties pie brīvostas pārvaldes. Vai jums obligāti tas ir jādara caur līdzdalību?

I. Spūle-Statkus.

Nu, es teiktu, ka ir visefektīvāk sasniegt šos mērķus tieši caur līdzdalību, jo, teiksim, sekas pēc tam... to, protams, var tiesībsargājošās institūcijas sodīt gan policija, gan tā... bet tās jau ir sekas, kad kaitējums jau ir nodarīts. Mums jau interesē šī prevencija un šī tā kā proaktīvā rīcība iekšienē, plānojot šo attīstību.

G. Kusiņš.

Un tas, jūsuprāt, būtu tas pašvaldības principa tas konkretizējums uz līdzdalības tiesībām, ja?

I. Spūle-Statkus.

Uz līdzdalības tiesībām jau pārvaldībā.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām. Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

R. Neilands.

Jā, paldies. Būs jautājumi.

Sakiet, lūdzu, man tāds jautājums. Jūs, atbildot uz tiesnešu uzdotajiem jautājumiem, teicāt, ka ir pārkāpts pašvaldības princips ar apstrīdētajām normām.

Tad man ir jautājums. Kāpēc 2022. gada 7. oktobra viedoklī Satversmes tiesai pašvaldība nebija norādījusi uz to, ka šis princips ir pārkāpts?

I. Spūle-Statkus.

Es tiešām neatceros, vai es lietoju jēdzienu „pārkāpts princips”. Manuprāt, mēs runājām par to, vai, manuprāt, skar šo principu un vai tiek ierobežots un tad ir tas stāsts, ka tiek ierobežots, bet vai tas ir tā kā samērīgi, proporcionāli un atbilstoši.

Un mēs no savas puses, teiksim, neņēmāmie spriest par to mērauklu, kas izriet no Satversmes 1. panta par šo pieļaujamību. Mums likās, ka tas aizskārums ir tāds, par kuru mums ir vērts cīnīties un, teiksim, panākt šo dalību ostā. Un mēs to darījām, teiksim, savā veidā, kā mēs to darījām un mums nelikās, ka mums ir, teiksim, jāvēršas Satversmes tiesā obligāti, lai mēs savas intereses mēģinātu pārstāvēt. Bet ir jautājums par to, vai mēs uz to nenorādījām. Nē, mēs tieši par šo esam runājuši visos šajos... likumdošanas izstrādes gaitā šajās izziņās par to, ka mums liekas, ka ir būtiski, lai pašvaldības tā pārstāvība tur būtu.

R. Neilands.

Paldies. Mans jautājums bija tikai izejot no jūsu atbildes raksta un no jūsu atbildes, jo jūs precīzi pateicāt, ka ir pārkāpts pašvaldības princips.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs šo pašvaldības principa pārkāpumu saistāt tieši ar šo līdzdalības jautājumu, ko tiesnesis Kusiņš jums arī uzdeva kā precizējošu jautājumu. Pašvaldības līdzdalība tieši ostas pārvaldē.

I. Spūle-Statkus.

Tātad, pārfrāzējot varbūt to, ko es esmu līdz šim teikusi, manuprāt, pašvaldības izstumšana no ostas pārvaldības un faktiski šī brīža tas nulles regulējums... nu, es nezinu, vai ir pareizi lietot vārdu, nav īsti samērīgs, bet pašvaldības ieskatā... nu, jā... nav atbilstošs tai situācijai un ka pašvaldībai būtu jāpiedalās tajā pārvaldībā. Jo šobrīd

sanāk no likuma, ka pašvaldībai ir tiesības piedalīties pārvaldībā, bet tas ir ar nosacījumu, vēl ieguldot papildus mantu un tātad faktiski nopērkot šīs tiesības. Mēs uzskatām, ka mūsu tiesības ostas pārvaldībā jau ir veidojušās tāpēc, ka tā osta ir Rīgas teritorijā un arī mēs esam viņas līdz šim aktīvi īstenojuši... nu, veiksmīgi vai mazāk veiksmīgi līdz tam 2019. gadam...

R. Neilands.

Vai esošais regulējums, kas bija no 2019. gada decembra līdz apstrīdētajām normām, ir nelabvēlīgāks nekā apstrīdētais tiesiskais regulējums?

I. Spūle-Statkus.

Rīgas interešu pārstāvībai un iespējai ietekmēt lēmumus... jā, tas bija nelabvēlīgāks.

R. Neilands.

Nelabvēlīgāks... Tātad apstrīdētās normas šobrīd uzlabo pašvaldības iespējas arī piedalīties šajā līdzdalības veidā ostas pārvaldē.

I. Spūle-Statkus.

Jā, es īstenībā tieši tā arī uzskatu, ka šobrīd... un tāpēc es ceru, ka šī reforma neapstāsies, jo, protams, apturēt reformu vēl, piemēram, uz trīs un pieciem gadiem, saglabājot *status quo*, ir daudz neatbilstošāka situācija nekā mēs kaut vai ar nelielu daļiņu iegūtu šo līdzdalību ostas pārvaldībā.

R. Neilands.

Tātad, ja es pareizi saprotu, tad Rīga arī ar savām darbībām lemjot par ieišanu kapitālsabiedrībā, atbalsta šīs reformas realizēšanu.

I. Spūle-Statkus.

Mēs pieņemām šīs reformas, teiksim, izvēlēto scenāriju un bijām gatavi un esam gatavi līdzdarboties. Tieši tāpēc mēs esam šeit kā pieaicinātās personas.

R. Neilands.

Labi. Šīs lietas ietvaros tas ir arī viens no būtiskākajiem centrālajiem jautājumiem, kas arī tiks noskaidrots galarezultātā, Satversmes tiesai taisot spriedumu, kāds ir šis pašvaldību principa tvērums. Vai, jūsuprāt, izņemot šo līdzdalības jautājumu, vēl citā veidā ir pārkāpts pašvaldības princips ar apstrīdētajām normām.

I. Spūle-Statkus.

Es atturēšos tomēr izdarīt, teiksim, tādus secinājumus, jo es... Ko es vienkārši gribu piebilst... ka šim spriedumam, manuprāt, būs fundamentāla nozīme tālāk pašvaldības principa satura pilnveidošanā un ne tikai pašvaldības, bet citu atvasināto publisko tiesību juridiskās personas, teiksim, tiesību satura tvēruma aizsardzībā, tāpēc es atturēšos, teiksim, spriest par citiem aspektiem... Bet es arī visu laiku, teiksim... man kaut kā rodas pretreakcija, ka man prasa, vai ir pārkāpts pašvaldības princips un tas pārkāpums. Es runāju par šo ietekmi, pieskaršanos, aizskārumu... kuram ir kaut kāds šis saprātīgais, samērīgais un proporcionālais tas mehāniskais jautājums, vai esošais mehānisms ir atbilstošs un tiešām uzskatāms par samērīgu. Es teiktu, ka Rīga uzskata, ka nē, ka mūsu dalība ir nepieciešama. Un mums, protams, liekas, ka pareizākais risinājums būtu bijis tāds, ka šī dalība jau likumā uzreiz jau būtu paredzēta kā kapitālsabiedrību veidojot ar valsti nevis atstājot to tādā iespējas un varbūt pat neiespējas līmenī.

R. Neilands.

Paldies.

Un sakiet... tad no jūsu teiktā izriet, ka pašvaldība ar salīdzinoši nelielu nekustamā īpašuma portfeli plāno piedalīties kapitālsabiedrībā... Jautājums ir, vai pašvaldībai nebūtu tieši izdevīgāk lielāku portfeli ieguldīt, ņemot vērā to, ka caur apstrīdētajām normām jebkurā gadījumā valdījums ir ostas pārvaldei šiem nekustamajiem īpašumiem, kas principā liedz pašvaldībai pašai rīkoties ar šiem īpašumiem.

I. Spūle-Statkus.

Jā, tas būs rūpīgi sverams jautājums, un tas ir jautājums par to, kādu mēs akcionāru līgumu parakstīsim, jo ir skaidrs, ka, ja mums kā mazākuma akcionāra tiesības netiktu aizsargātas, tad būtu jācīnās par katru iespēju panākt lielāku līdzdalību, bet nu, teiksim, formāli tas, protams, tas procentuālais skaits tieši ietekmēs dividenžu izmaksu, kas mūsu gadījumā nav tas primārākais mērķis, kā jau es teicu. Tas mērķis ir piedalīties un līdztiesīgi lemt, ko arī akcionāru līgums paredz, šo vidējā termiņa budžeta stratēģisko plānu, šo iekšējo kontroles sistēmu.

Bet, ja mēs runājam par to, vai nebūtu izdevīgāk ieguldīt... Tas ir domes, protams, un lemjams jautājums... bet tāpēc jau es minēju... mēs gribam ielūkoties 50 gadu tālā nākotnē un saprast, vai mēs šobrīd varam riskēt ar šiem īpašumiem tādā pilnā apmērā.

R. Neilands.

Kā jūs to domājat – riskēt? Jo, ja gadījumā notiek potenciāli tālākā nākotnē izmaiņas un tiek pieņemts lēmums par kapitālsabiedrības likvidāciju... protams, uz likuma pamata un tālāk... jebkurā gadījumā ir likvidācijas process, kura rezultātā ir likvidācijas kvotas un ir iespēja arī tikt atpakaļ...

I. Spūle-Statkus.

Jā, bet ir arī kreditori...

R. Neilands.

Jā, nu tas ir komercdarbības sekmīgas darbības rezultāts.

Labi. Paldies par jūsu atbildēm. Cītu jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārstāvēm par dalību tiesas sēdē un sniegtajām izvērstajām atbildēm. Jauku dienu jums!

Tā, šajā brīdī tiesas sēdē tiek izsludināts pārtraukums uz stundu. Šobrīd pulkstenis rāda 12.32... tāpat līdz pulksten 13.35.

Pulksten 13.35 turpinām tiesas sēdi. Šobrīd pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Kā nākamo pieaicināto personu uz klausīsim biedrību „Latvijas Lielo pilsētu asociācija” un biedrību pārstāv tiesas sēdē izpilddirektora pienākumu izpildītājs Normunds Audzišs un uz pilnvaras pamata Imants Sarmulis.

Abas personas vai ir tiesas sēžu zālē... Ir. Kurš no jums sniegs viedokli?

N. Audzišs.

Es sākšu.

A. Laviņš.

Un jūs būtu?

N. Audzišs.

Normunds Audzišs.

A. Laviņš.

Normunds Audzišs.

Tiesas sēžu sekretārei... vai nosaukto personu personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

L. Stutāne.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, Audziša kungs!

N. Audzišs.

Jā, vēlreiz labdien, godājamā Satversmes tiesa!

Tiešām prieks un satraukums ir būt un stāvēt jūsu priekšā, jo esmu noklausījies gan iepriekšējās trešdienas, gan šodienas tiesu procesu un augstais profesionālais līmenis ir noteikti krietni lielāks kā man viņš ir, man viņš varbūt ir citās jomās, esmu bijis pašvaldības vadītājs un uzņēmējs, tā kā man šīs tēmas ir daudz tuvākas. Bet šis, ko es arī šeit dzirdēju, tas noteikti visnotaļ iedos man arī papildus zināšanas šajos jautājumos.

Un sakarā ar to, ka Latvijas Lielo pilsētu asociācija savu biedru interešu aizsardzībā sniedz viedokļus, tātad mums ir desmit lielās valstspilsētas, attiecīgi ir trīs ostu pilsētas, kas ir Rīga, Liepāja un Ventspils. Mēs arī šajā sakarā esam snieguši viedokļus.

Un es gribētu pieturēties pie četriem aspektiem, ko es mēģināšu izklāstīt. Ja es palieku neinteresants, tad apturiet mani, jo tik smalki juridiski es izrunāt to nespēju.

Tātad, pirmais aspekts būs tas, ka šajā lietā un šajā pieteikumā, kur ir saskatīta šis varbūt pārkāpums un nesamērība, ir labu konsultāciju trūkums. Jo izvērtējot un arī skatoties no vietējās pašvaldību hartas 4. punkta sestās daļas, teiksim, šiem lēmumiem, kas skar pašvaldības, ir jābūt attiecīgi savlaicīgiem, atbilstoši un patiesi veiktām konsultācijām.

Mēs nevarējām to novērot, ka tas tā ir bijis. Un daudzos mūsu priekšlikumos, ko mēs sniedzām, mums netika atpakaļ sniegtas atbildes vai netika uzturēts dialogs, vai uzdoti kādi papildus jautājumi, kuri tikai, teiksim, ja šīs konsultācijas kvalitatīvas, tas ir nepieciešams, lai sarunātu un tiktu pie labāka viedokļa, ja kāds to vēlas.

Mūsu skatījumā bija tā, ka šis viedoklis bija vairāk jau iestrādāts un vienkārši, vai mēs atbildam vai neatbildam, gandrīz jautājums bija izlemts.

Varu pieskarties arī pie tā, ka nebija tāda konkrēta pētījuma. Cik es dzirdēju arī pirmajā sēdē, tad bija piedāvāti četri varianti ostu pārvaldei, bet neviens no šiem četriem

netika realizēts. Tika pilnīgi jauns realizēts, kas noteica pašvaldībai lielus apgrūtinājumus attiecīgi valdījumā.

Tad es minēju piemērus, kas saistīti tieši ar Latvijas Lielo pilsētu asociācijas vēstulēm, kas ir konkrēti sniegts viedoklis Grozījumi Likumā par ostām Saeimas Tautsaimniecības komisijai.

Tad mēs savā vēstulē rakstījām, ka mērķis tātad bija novērst... mūsu vēstulē bija pamatojums... pašvaldību tiesību ierobežojums ostu teritorijā lietot nekustamo īpašumu. Tas bija pirmais mērķis un viedoklis, lai sniegtu mums atbildi. Un arī nostiprināt valsts un pašvaldību šo paritāti 50 pret 50.

Attiecīgi Tautsaimniecības komisijā šie jautājumi netika izskatāmo jautājumu lokā iekļauti.

Tad vēl vienu vēstuli varu minēt no Latvijas Lielo pilsētu asociācijas Satiksmes ministrijai par likumprojekta grozījumiem Likumā par ostām. Arī izteicām to, ka gan teritoriāli, gan funkcionāli ir pamatota pašvaldības līdzdalība tās īpašumu pārvaldībā ostas teritorijā, kuras iecerēts nodot valdījumā „Ventas ostai”. Otrs punkts bija, ka „Ventas ostas” pārvaldībā tiek nepamatoti nodots milzīgs apjoms pašvaldības īpašumu, ignorējot to faktu, ka pašvaldības īpašums primāri tas tiek lietots pašvaldības iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai un funkciju izpildei. Un trešais bija – Ventspils ostas pārvaldības modeļa maiņa nav pamatota jebkādos pētījumos.

Un attiecīgi Satiksmes ministrija diemžēl ignorēja un neatbildēja uz mūsu šiem jautājumiem un arī nebija nekāda dialoga.

Tad otrs lielais jautājums ir pašvaldību vienvērtības principa pārkāpums, ko mēs arī šeit jau runājām saistībā ar Latvijas trīs lielajām ostām. Un ja šis pārvaldības modelis tika izsvērts, izanalizēts, izpētīts, tad kāpēc tomēr šī pieceja ir atšķirīga un Liepājai... jā... ļoti labs modelis ir palicis un tiešām šis modelis, es arī paskatījos statistikā Liepājas ostas rezultātus, tad šajos arī trijos gados viņi ir ļoti pieklājīgi un augoši. Attiecīgi Ventspilī un Rīgā viņi nav ar tādu izaugsmi, bet gan ar dažiem kritumiem.

Tā kā šis jautājums ir tiešām atklāts... Tad kādi bija tie argumenti, kāpēc tomēr vajadzēja... nu, kāpēc nebija visām trijām ostām piemērots vienāds šis valdījums vai brīvostas pārvaldes modelis, jo Ventspils gadījumā šī teritorija, kas ir 42 procenti no pilsētas teritorijas, Liepājā viņa ir drusku lielāka, pēc būtības un funkcijas pašvaldības, teiksim, attiecībā uz iedzīvotājiem, uz teritoriju, uz attīstību.. viņas ir diezgan līdzīgas. Kur nospēlēja šis moments? Vai tas bija politisks moments? Vai tā bija vienkārši politiska griba un tāds lēmums tika pieņemts. Manā skatījumā viņš nav, teiksim, vienvērtīgs un argumentēts.

Tad gribu pieskarties pie pašvaldību tiesību ierobežojuma pamatojuma trūkuma. Jā, tiešām nav saprotams, kāpēc tik lielas teritorijas ir nodotas ostu pārvaldei un ka šīs teritorijas ostu pārvaldei ir nepieciešamas. Jo, ja mēs zinām vēsturisko stāstu, tad šīs teritorijas tika tādā apjomā jau iepriekš nodotas, lai attīstītu gan pilsētu, jo šis teiciens

ir ļoti labs, ka ir ostu pilsētas un šīs mūsu trīs lielās pilsētas, viņas ir kā ostu pilsētas un šī osta ar pilsētu, ar iedzīvotājiem, infrastruktūru, viņa ļoti salīst kopā.

Un tad tas ir viennozīmīgi, ka, ja ir šāda situācija, tad gan ostā, gan pilsētā šie pienākumi un attīstība ir diezgan līdzīga, un tāpēc valsts pret pašvaldību būtu tikai godīgi, teiksim, ja tā attiecība kapitālsabiedrībā... kā tā kapitālsabiedrība tiek izveidota, viņa būtu arī 50 uz 50.

Tad runājot par autonomo funkciju sarežģījumiem, kas izriet no tā, ka ostu pārvaldei ir nodotas valdījumā šīs zemes. Tātad, pirmais sarežģījums ir privatizācijas procesa pabeigšana, tad pašvaldības iedzīvotāji nevar atsavināt zemi īpašumā. Mēs dzirdējām bērnodārza jautājumu, dzirdējām stāstu par mežu, dzirdējām par saules paneļiem... Tāpatās Eiropas Savienības projekti, kas tagad ir pieejami un energoefektivitātes projekti, viņi tiek sarežģīti... tātad, ir kaut kāda papildu darbība jāveic, un jātic, ka viņa tiks sadzirdēta un tiks atbalstīta. Tāpatās pagalmu infrastruktūra. Viss tas, kas saistās ar iedzīvotāju apkalpošanu, tā pati līdzdalības budžetēšana, apgaismojuma ierīkošana šajā ostas teritorijā... Tad kā tas īsti notiks un vai ostas pārvalde to darīs.

Tāpatās arī iedzīvotāju, teiksim, šī pilsētvides sakārtošana. Parki, strūklakas, soliņi, atpūtas vietas... tas viss tiek reāli šajā teritorijā sarežģīts, un šī teritorija ir 42 procenti no pilsētas. Tad kā pilsēta var vispār attīstīties?

Tad, jā... runājot par kapitālsabiedrību, jo pēc būtības kapitālsabiedrība un uzņēmums, kas tiek izveidots, principā, kā mēs jau arī šodien dzirdējām, un tas tā arī ir... ir orientēts uz peļņas iegūšanu, tas ir pirmais rādītājs. Un vai tas nozīmē, ka kapitālsabiedrība ieguldīsies sabiedriski svarīgu savu iedzīvotāju, savu Ventspils iedzīvotāju, teiksim, kaut kādu lietu sakārtošanā? Vai tas būs savlaicīgi? Vai tas būs līdzvērtīgi tiem iedzīvotājiem, kas dzīvo tanī teritorijā, kas nav ostas teritorija? Es domāju, ka ar laiku to noteikti vislabāk varēs redzēt un pēc gadiem, ja tā arī paliks un nekas netiks mainīts, tad šī atšķirība būs redzama.

Un runājot par šiem sarežģītajiem, teiksim, modeļiem, kā var attīstīt biznesu un šīs teritorijas, teiksim, dabūt biznesu attīstībai caur Ventspils pārvaldes vai Ventas pārvaldes lēmumu, tad vai mēs atkal, tik sarežģīti visu šo uzbūvējot, mēs neejam birokrātijas palielināšanā? Jo viens no valdības uzstādījumiem ir birokrātijas samazināt. Vienu dokumentu iekšā, vienu ārā un kur paliek dinamika? Mēs arī pazaudējam šos jaunus vārdus un uzstādījumus, ko, teiksim, valdība tagad runā un, jā, arī valdības maiņa notika dēļ tiem.

Tad es gribētu pieminēt vēl to, kas saistās ar Saeimu un plenārsēdi, kurā arī tika izskatīts šis modelis un es gribu pieminēt arī deputāta Viktora Valaiņa, teiksim, argumentus un nolasīt citātu, ja jūs atļausiet... „Kad virzīja ostu reformu, mēs ļoti intensīvi norādījām uz to, ka šī reforma ir sasteigta, ka tā nav pārdomāta un ka nav nekāda pamatojuma izvēlēties modeli, jo visa reformas izskatīšanas laikā neviens tā arī

nespēja piedāvāt, nespēja parādīt, kāpēc izvēlēts tieši šāds modelis. Vai vispār ir kādam kaut mazliet sajēga par to, kā to visu dzīvē varēs ieviest? Mēs to noraidījām ilgstoši. Bet nedz Satiksmes ministrija, nedz atbildīgā komisija nespēja piedāvāt nekādus datus vai kaut kādu redzējumu par to, kā tas viss dzīvē strādās”.

Tā kā šīs diskusijas Saeimā notika un tā arī līdz šim mēs neesam redzējuši šo ekonomisko pamatojumu, jo vai nu uzņēmējs savā uzņēmējdarbībā, vai jebkura organizācija... viņai ir gan šis attīstības stratēģijas modelis, programma, rīcības plāns, investīciju plāns, šeit par to netiek runāts. Tā kā Saeima, protams, ka ar savu varu viņa to var izdarīt un jebkuru likumu darīt par likumīgu. Bet šajā gadījumā, ja mēs runājam patiešām par dzīvotspēju un kā mēs izskatīsimies pēc 50 gadiem, ja mēs nebūsim ievērojuši arī šo ekonomisko pamatojumu un nebūsim izvērtējuši. Vai kāds uzņēmējs ir gatavs ieguldīt 160 miljonus tā vienkārši pasakot, ka, labi, mēs guldām, mēs nobalsojam deputāti... un neredzot pretī, kāda būs šī atdeve, kas attīstīsies, kas attīstīsies uzņēmējdarbības virzienā, kas iedzīvotāju labklājībā, kas dzīvo šajā teritorijā, kas valstī dzīvo. Tas attiecas uz visiem. Tas nav arī tikai uz Ventspils iedzīvotājiem.

Jā... es vēl varētu runāt, bet es laikam šoreiz beigšu un es gribētu dot vārdu Imantam, ar jūsu atļauju, Sarmulim, viņš ir eksperts ostu jautājumos un attiecīgi arī ar ļoti lielu pieredzi pasaules ostās un piemēros, kas saistītas ar lielajām ostām.

A. Laviņš.

Sarmuļa kungs, es aicinātu ļoti lakoniski noformulēt, ko jūs vēlaties teikt, jo sekos tiesnešu jautājumi. Un šajās atbildēs uz jautājumiem jūs jau varēsiet arī norādīt to, kas tiesnešus interesē.

Lūdzu!

I. Sarmulis.

Jā, paldies. Saprātu.

Vienu lieta, ko es gribu pateikt, ka daudz tiek jaukts jēdziens „osta” un „ostas pārvalde”. Bet izskan, ka tas ir viens un tas pats. Tas ir absolūti savādāk. Osta pēc definīcijas ir vieta, kur piestāj kuģis, kur iekrauj kravu, izkrauj kravu, kur piestāj kuģis, izlaiž pasažierus, uzņem uz borta pasažierus. Un šī sistēma strādā vienādi visā pasaulē, neatkarīgi no pārvaldības modeļa. Pārvaldības modeļu ir ļoti daudz.

Un tas bija tas, ko es gribēju sākotnēji pateikt.

Un tagad esmu gatavs atbildēt.

A. Laviņš.

Tātad, vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā. Paldies. Paldies par jūsu šodienas viedokli un rakstveida viedokli.

Divi precizējoši jautājumi, lai jūs varat droši vien izvēlēties, kurš no jums atbildēs.

Pirmais jautājums. Lielākie iebildumi, vismaz rakstveidā un ko es šodien dzirdēju, ir saistīti, pirmkārt, tāpēc, ka Liepājas ostas jautājums netika risināts. Un šeit ir labas pārvaldības principa iespējamais pārkāpums.

Un otrs – ka nav bijuši šie te ekonomiskie vai dažāda veida pētījumi, ir atsevišķs advokātu biroja pētījums ar četriem variantiem attiecīgi.

Sakiet, lūdzu, ja šis tiktu novērsts, vai jūs saskatītu, ka reforma ir veikta... kā jūs rakstāt, ka tas ir juridisks brāķis, bet jebkurā gadījumā tad tas nebūtu juridisks brāķis? Vai jūs turpinātu uzstāt uz tā, ka tomēr tur ir satversmības iespējamie pārkāpumi caur šo te pārvaldības principu?

I. Sarmulis.

Redziet, uz to jau nevar atbildēt, jo šāda pētījuma nav. Un tā mēs arī šeit nezinām, kurš no daudziem desmitiem... tāpēc nebaidos teikt šo vārdu, ostu pārvaldības modeļiem pasaulē ir tas labākais. Tie, kas iesāka šo reformu, viņi jau sākotnēji pateica, ka tā būs orientēta uz kapitālsabiedrību, un tā bija principā arī programma, gan arī partijai ierakstīts, un tad bija jābūt tam pētījumam, kuru mēs tā arī neesam redzējuši. Pēc tam parādījās pētījumā tāda, teiksim, pavisam citāda frāze, ka attiecībā uz pašvaldību īpašumu, kas nav ostu pārvaldes īpašums, tur ir dažādi modeļi un ir jārunā, ko tad ar viņu īsti darīt. Un tad, kad mēs dabūtu šo rezultātu, nu, tad es varētu pateikt, vai viss ir kārtībā, vai var iet uz priekšu, vai ir jāstāv uz vietas. Tā nav.

N. Audzišs.

Un es vēl gribēju papildināt, ja drīkst.

Runājot par Liepājas ostu. Es ļoti pozitīvi par to runāju, jo es palieku un mūsu viedoklis ir tāds, ka Liepājas ostas modelis ir labs tāds, kāds ir tagad. Un Ventspils gadījumā... Ventspils arī gāja uz tādu modeli, bet Saeima to neapstiprināja. Tātad, šeit ir tā nesakritība vai vienvērtības principa pārkāpums. Ventspilī tātad valdē ir trīs valsts, trīs pašvaldības, trīs uzņēmēji...

I. Sarmulis.

Tas nav Ventspilī...

N. Audzišs.

Jā, atvainojos.... Tas ir Liepājā... un tas nozīmē to, ka šī pārvaldība ir no visām pusēm. Jautājumu risināšana gan pilsētas virzienā, gan ostas virzienā, gan uzņēmējdarbības attīstības virzienā.

I. Kucina.

Paldies. Un otrs jautājums.

Jūs arī pieminējāt par ostas teritoriju šodien arī savā ievadrunā. Mani interesē jūsu apsvērumi tam, kāds atzinums jums ir bijis uz Ministru kabineta noteikumu projektu attiecībā uz Ventspils ostas robežu noteikšanu. Tātad, 2023. gada 17. augustā jūs sniedzāt atzinumu, nesaskaņojot šos Ministru kabineta noteikumus, kur no ostas teritorijas plānots izslēgt bērnodārzus, kapsētas un virkni citus nekustamos īpašumus, kuri nav nepieciešami ostu funkciju īstenošanai. Un lūdzāt attiecīgi veikt Satiksmes ministrijai pārrunas ar pašvaldību un ievērojot arī hartā noteikto.

Un viens no jūsu iebildumiem, iespējams, galvenais, tāpēc es arī gribēju dzirdēt jūsu viedokli, ka Satiksmes ministrija esot ignorējusi Ventspils ostas teritorijā saimniecisko darbību veicošo komersantu intereses un attiecīgi projekts nav saskaņots un robežas netiek pārskatītas. Tādā ziņā no jūsu puses ir ieteicams nepārskatīt.

N. Audzišs.

Jā. Es varētu atbildēt. Runājot par Satiksmes ministrijas šo piedāvājumu, teiksim, izņemt ārā pašvaldības īpašumus, tad mēs uzskatām, ka tas nav jādara, ka ostas teritorija, kāda viņa visu laiku ir bijusi, tāda viņa var palikt. Iet runa tieši par valdījumu. Jo, izņemot no ostas teritorijas pašvaldības uzņēmumus, izņemt arī vēl, kā tas gadās, arī, teiksim, privāto tiesību uzņēmumus, kapitālsabiedrības... tas nozīmē to, ka tiek zaudētas šīs iespējas gūt nodokļu atvieglojumus. Un mēs ļoti nevēlētos, lai... mūsu viedoklis bija tāds, ka ostas teritorija nav jāsašķērē un nav jāuztaisa viens siers gabals ar tādiem dažādiem caurumiem, bet viņai ir jābūt vienotai attīstības teritorijai.

I. Sarmulis.

Ja drīkst papildināt. Patiešām, kāpēc ir tik liela teritorija. Tā ir principā speciālā ekonomiskā zona un arī tā klasiskā osta. Un lai saglabātu šīs priekšrocības, viņai ir jābūt ostas teritorijā. Kā agrāk to jautājumu risināja? Protams, bērnodārziem nav jābūt ostu teritorijā. Dome lēma, ko tad īsti atdot ostas pārvaldei valdījumā. Atdeva tikai to, kas bija nepieciešams kaut kādai saimnieciskai attīstībai. Tieši tādēļ agrāk 230 hektāri nemaz nebija nodoti, tur bija tās skolas, kapi un tā tālāk. Tas, ka objekts ir ostas teritorijā, tas neko nenozīmē. Galvenais, vai viņš ir atdots valdījumā vai nav. Un līdz ar to tā teritorija bija vesela, protams, ar kaut kādām saliņām, kuras piederēja pašvaldībai, pašvaldība tur visu arī noteica. Likuma izmaiņa pasludināja, ka visa zeme ir valdījumā.

Nu, varbūt pārsteidzās ministrija vai kā un neizdomāja visu līdz galam. Nu, tad tā ir tā situācija.

Un tieši par uzņēmējiem. Viņi netika aptaujāti. Mēs teicām, ka, nu, aptaujājiet... Jūs tagad izņemsiet tur uzņēmējus... tur ir zvejnieki un tā tālāk... kas ar viņiem notiks? Ko viņi saka? Mēs nezinām.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā. Labdien.

Man viens jautājums. Vai es pareizi sapratu jūsu pozīciju, ka jūs arī apšaubāt tādu lietderību izveidot akciju sabiedrību „Ventspils osta”. Pareizi es sapratu no jūsu teiktā? Ka jūs neredzat to lietderību.

N. Audzišs.

Jā, tieši tādā modelī, kā tagad tiek piedāvāts, viņš mūs neapmierina. Jo, izveidojot kapitālsabiedrību labākajā gadījumā ar attiecību, teiksim, Ventspilī 60 pret 40, tad šī akciju sabiedrības un pašvaldības ietekmē viņa var būt ļoti ierobežota un sarežģīta.

Un lai mēs tomēr parūpētos par visu iedzīvotāju, kas dzīvo 42 procentos no teritorijas, arī to lēmumu un teritorijas attīstību, tad pareizākais modelis būtu 50 pret 50, kur ir līdzvērtīgas balsis un līdzvērtīga šī lēmumu pieņemšana un izsvēršana.

G. Kusiņš.

Bet ja es drīkstu... es vēlreiz pārjautāšu... Jūs apšaubāt šādas akciju sabiedrības izveidošanas lietderību vai arī apšaubāt šo sadalījumu? Tās, manā skatījumā, ir divas dažādas lietas.

I. Sarmulis.

Jā, mēs neapšaubām lietderību. Osta var pārvaldīt arī akciju sabiedrība, ostas var pārvaldīt kaut kāda kompānija, ko ostas īpašnieki nolīgst, lai pārvaldītu ostu. Kā osta ir jāpārvalda, to nosaka ostu regula. Eiropas Savienība tādu ir pieņēmusi un tur ir pateikts, kā ostas jāpārvalda, kādi pakalpojumi ir ostas pārvaldei jāsniedz un tā tālāk. Ko mēs apšaubām kā tādu... ka šis, teiksim, modelis, kur pašvaldības ir izdzītas no ostas... tas nav pieredzēts, ka pašvaldības īpašums ir apgrūtināts, līdz ar to pašvaldība

nevar gūt augļus no šī īpašuma, lai savu funkciju rūpniecības attīstībā realizētu. Tas nav pieņemami. Iespējams, ka būs ļoti laba akciju sabiedrība, iespējams, ka pat kāda cita forma, kura ļoti labi tiks galā ar šo, bet ir jārunā... ir jārunā ar pašvaldībām. Pašvaldības izdzen ārā, neviena vārda nepaprasot... tas ir 2019. gada decembrī... pie tam, no divām pilsētām, no Ventspils un no Rīgas. Liepāja droši vien ir citā statusā tajā laikā bija, viņus atstāja neaiztiktus.

G. Kusiņš.

Labi. Saprātu.

Sakiet, lūdzu, vai... es izteikšu tādu pieņēmumu. Tas ir tikai tāds pieņēmums, un lūdzu tā to arī uzskatīt. Vai ostu reformas iemesls varētu būt 2019. gada 9. decembra ASV sankcijas? Ventspils brīvostas pārvaldi iekļāva sankcionēto personu sarakstā. Vai tas varētu būt tas, kas uzliek valstij par pienākumu kaut ko darīt?

I. Sarmulis.

Manuprāt, nē. Jo tās sankcijas tika... es tā pieņemu, atzītas par kļūdainām un ļoti īsā laikā noņemtas.

G. Kusiņš.

Desmit dienas bija spēkā, jā.

I. Sarmulis.

Tā kā...

G. Kusiņš.

Vai tās darbības, kas notika šo desmit dienu laikā, cik es saprotu, tad pašvaldības pārstāvji vairs nebija šajā ostu pārvaldē un palika tikai valsts pārstāvji un valsts paziņoja, ka dibinās citu šo akciju sabiedrību „Ventspils osta”.

I. Sarmulis.

Tieši tā.

G. Kusiņš.

Tas varētu būt kā tāda atbilde uz šīm sankcijām?

Un, jūsuprāt, vai ir iespējams izveidot ekonomisku pamatojumu kā atbildi tādai ātrai rīcībai, ja tik ātri ir jārikojas? Brīvostas pārvalde sankcionēto personu sarakstā... Cik var saprast, nekāda... neviens tur neieguldīs un finanšu pakalpojumi ir slēgti. Nu, un tālāk ko darīt?

N. Audzišs.

Diemžēl mēs šajā lemšanas procesā nepiedalījāties, un kā politiķi lēma, kas to var zināt... varbūt, kā jūs sakāt... varbūt arī savādāk... Mēs tiešām nevaram uz to atbildēt.

G. Kusiņš.

Jā. Tas bija tikai tāds mans pieņēmums, un es gribēju uz to jūsu viedokli. Paldies.

A. Laviņš.

Nikuļcevas kundze, vai jums būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā. Paldies. Man, protams, būs jautājumi.

Vispirms tad es gribēju pajautāt... varbūt mazliet paturpinot arī tos jautājumus, kas bija par šo sadalījumu starp valsti un pašvaldību ostas kapitālsabiedrībā.

Sakiet, lūdzu... tas kā pašlaik Ostu likuma pārejas noteikumi paredz, ka pašvaldībai ir līdz 40 procentiem šīs te akciju jeb kapitāldaļu skaits, vai, jūsuprāt, tas dos... nu, ja, piemēram, ir šāda kapitālsabiedrība... vai tas dos pietiekamas iespējas attiecīgi Rīgas un Ventspils pašvaldībai ietekmēt lēmumus attiecībā uz ostu pārvaldi vai arī nē.

N. Audzišs.

Gan jā, gan nē. Jo, ja būs kāds izšķirošs jautājums vai, teiksim, kāda ieguldījuma mērķis būs nolikts, kur viena puse, teiksim, pašvaldība neatbalstīs, tad, protams, ka viņš tiks īstenots. Un šis dialogs varētu būt ar svaru ne uz pašvaldības pusi. Tas ir risks.

I. Sarmulis.

Ja drīkst piebilst. Vispār izsauc izbrīnu... kopējais īpašums, kas principā ir galvenokārt no pašvaldības mantas un, protams, arī ar valsts mantas piedalīšanos... bet tas ir kopīpašums un viņš tiek ieguldīts uz valsts vārda. Pieņemam, ka tā. Bet, lai pašvaldība... kā te jau ļoti labi pateica... lai nopirktu biļeti, viņai ir jāiegulda 115 miljoni eiro un jāiegulda 42 procenti pilsētas teritorijas. Tas izskatās pēc absurda. Kā tādu vispār var uzrakstīt! Es saprotu, ka, ja brīvprātīgi pašvaldība kaut ko nodod valdījumā vai arī saņem kaut kādu kompensāciju par to, nu, tā ir cita runa. Jo, teiksim, pati kapitālsabiedrība, viņa var brīvi darboties ar to īpašumu, kas viņai ir. Viņai ir milzīgs īpašums, desmitiem piestātņu, 12 rūpnīcas, no kurām viņa gūst ienākumus... un visu to apsaimniekojot tā kapitālsabiedrība var pastāvēt. Kādas ir attiecības ar pašvaldību? Nu, droši vien, ka viņas ir jānodibina normālas un pašvaldībai, jā, jāatjauno

savas valdījuma tiesības, bet tas jau netraucē ostai attīstīties. Visi ostas attīstības plāni ir akceptēti Latvijas Ostu padomē, viņus ir pētījuši ārzemju eksperti, agrāk Krievijas, tad no Holandes, un visi zina, cik Ventspilij vajag perspektīvās teritorijas ostas attīstībai. Tas kopā ir apmēram 400 hektāru. Pašvaldības zeme ir pusotra tūkstoša... Un, protams, pašvaldības zeme... ja viņa normāli darbojas kā pašvaldība savā zemē, tas jau neliedz ostas pārvaldei, vienojoties ar pašvaldību darīt tajā teritorijā, kura ir režīma teritorija, ko tik ostas pārvalde vēlas. Arī ārpus klasiskās ostu darbības.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad nākamo jautājumu es gribētu uzdot tieši par pašvaldību mantu, ciktāl apstrīdētās normas to skar. Un varbūt tas jautājums būs no trim daļām.

Tā pirmā būs tāda teorētiska. Ja jums tur nav atbildes uz šo jautājumu, tad arī labi, bet tomēr gribu pajautāt arī Lielo pilsētu asociācijas viedokli.

Tad es pieņemu, ka mums nav īsti strīds par to, ka pašvaldībai ir sava nodalīta manta, bet ir jautājums, kā Lielo pilsētu asociācija to redz. Ja tāds viedoklis ir... Vai pašvaldības manta ir arī konstitucionāli aizsargāta. Vai no pašvaldības principa izriet tas, ka pašvaldībai ir sava nošķirta manta un tā ir aizsargāta, tostarp, pret valsts iejaukšanos. Tā būtu pirmā jautājuma daļa.

Un tad otrā jautājuma daļa. Kāds ir viedoklis par apstrīdēto normu, kas paredz pašvaldības īpašumā esošo zemi ostas teritorijā nodot valdījumā, par ko, man liekas, jūs jau daļēji izteicāties, bet varbūt vēlreiz.

Un tad trešā daļa. Kā jūs vērtējat to apstrīdēto normu, kas paredz aizliegumu atsavināt pašvaldības nekustamo īpašumu citādi, kā vien nododot valstij bez atlīdzības. Un tajā pēdējā daļā varbūt jums ir arī kāds piemērs no Rīgas vai Ventspils... vai tas izsauc kaut kādas grūtības vai pagaidām nē.

Tātad, šis trīsdaļīgais jautājums.

N. Audzišs.

Jā, gana garš jautājums.

Runājot par šo mantisko... vai pašvaldībai var būt manta. Pārvaldes likumā ir rakstīts, ka pašvaldībai ir sava manta un šī manta, pirmkārt, kalpo iedzīvotāju funkciju un pakalpojumu nodrošināšanai. Šī manta ir vērsta uz sabiedrību viennozīmīgi... lai izpildītu funkcijas un arī ar šo mantu iegūstot iespējas, teiksim, viņu iznomāt vai kādā savādākā veidā gūt finanses, tad arī uzlabot finanšu situāciju, kas atkal tiek vērsta uz pašvaldības iedzīvotāju dzīves līmeņa celšanu, uz teritorijas attīstīšanu.

I. Nikuļceva.

Bet tad es varu saprast, ka tas ir jūsu ieskatā konstitucionāls princips. Tas ir kaut kas ļoti būtisks mūsu sabiedrībai.

N. Audzišs.

Protams.

I. Nikuļceva.

Un tad otrais apakšjautājums bija par valdījumu.

N. Audzišs.

Vai varētu vēlreiz, lūdzu, jautājumu...

I. Nikuļceva.

Otrais apakšjautājums bija par jūsu attieksmi pret to normu, kas paredz, ka visa pašvaldības zeme, kas ir ostas teritorijā, tiek nodota valdījumā ostas pārvaldes kapitālsabiedrībai. Kāda attieksme ir pret to?

N. Audzišs.

Jā, to es arī izteicos. Tur bija vismaz desmit punkti, kas norādīja uz to, ka tas ir nepieņemami, ka tas tiek nodots valdījumā... jo šī apgrūtinošā pašvaldības savu funkciju izpildīšana... viņa ir nepieņemama. Mēs vienkārši gan šo teritoriju, gan šos iedzīvotājus apgrūtinām ar šo valdījuma statusu.

I. Nikuļceva.

Vai jums ir šādi te piemēri arī?

I. Sarmulis.

Attiecībā uz valdījumu.

Jā, arī agrāk, tad, kad pašvaldība piedalījās ostu pārvaldē, kā es jau teicu, tā zeme un objekti, kuri bija jēga nodot ostas pārvaldei, tika nodoti, jo tad, kad tika izveidots Ostu likums, tajos senajos laikos pašvaldība un valsts vēl nebija antagoniska. Tad visi uzskatīja, ka jādarbomas kopā, gan valstij, gan pašvaldībai un pašvaldība labā ticībā nodeva valdījumā ostas pārvaldei šo zemi, jo tie augļi, kas nāca no tās zemes, likums tajā laikā pagērēja, ka ostai ir jāieliek atpakaļ. Līdz ar to pašvaldība izpildīja savu pienākumu rūpēties, lai pašvaldības īpašums tiktu izmantots iedzīvotāju interesēs. Tas notika automātiski caur ostas pārvaldes darbību, kur bija paritāte un kur nevarēja nevienu lēmumu pieņemt ne pret pašvaldību, ne pret valsti. Principā konfliktu nekad nebija, jo visi jau bija ieinteresēti ostu darbībā.

Otrais. Vai kaut kādi konkrēti zaudējumi... Jā. Ir. Ostu likumā bija paredzēta norma, ka nedrīkst pārdot valsts zemi. Kāpēc? Tāpēc, ka privatizējot ostas termināļus, zeme netika privatizēta un tika ierakstīts, ka viņa piekrīt valstij un neprivatizējās, jo tieši ostas termināļu zemi nebūtu labi pārdot. Visi saprot, ka tieši tā jau ir ostas būtība. Viss pārējais tā ir saimnieciskā darbība. Protams, ka tur pašvaldībai bija tiesības pārdot šo zemi. Un tādi gadījumi bija, ka izdevās piesaistīt ļoti pasaules mēroga mašīnbūves koncernu tieši uz to pamatu, ka viņi bija gatavi ieguldīt un jaunu blakus rūpnīcu būvēt tikai tad, ja viņiem ir zeme. Un pašvaldība šo zemi pārdeva, līdz ar to tagad Ventspils ir mašīnbūves citadele Latvijā, ja tā var teikt, tur būvē ļoti daudz mašīnu un simtiem cilvēku strādā.

Otrs piemērs. Pie mums vērsās ļoti daudz uzņēmēju, kuriem ir privātās rūpnīcas. Viņi jautāja pašvaldībai... pašvaldība, pārdodiet mums zemi, līdz ar to mēs varam iet uz banku un teikt, ka, re, kur ir vienots īpašums, ka šeit vairs nav nomas attiecību, ka mēs varam dabūt kredītus attīstībai. Tādu bija 26. Mēs vērsāmies ostas pārvaldē ar lūgumu, teiksim, to zemi izņemt no valdījuma, lai pašvaldība varētu realizēt savas tiesības. Mēs saņēmām atteikumu. Pie kā tas noveda? Tas noveda pie tā, ka pašvaldība nesaņēma 2,7 miljoni eiro, lai attīstītu jaunu rūpnīcu tajā brīvajā zonā un līdz ar to pašvaldībai pavisam konkrēti papildus izdevumi, pašvaldība iet uz bankām un prasa kredītus. Daļēji tas tiek maksāts no nodokļu maksātāju līdzekļiem, tajā pat laikā pašvaldībai ir īpašums, kuru viņa nevar realizēt, teiksim, kā būtu praktiski un pareizi ekonomiskajā zonā ar tādu īpašumu rīkoties.

Es atbildēju uz jūsu jautājumu?

I. Nikuļceva.

Jā, liels paldies.

Tad nākamais jautājums. Es gribētu pajautāt par tiem ostu pārvaldības modeļiem. Pieaicinātai personai, Satiksmes ministrijai, tika uzdots jautājums, kā tad citās valstīs veic to ostu pārvaldību un atbilde bija, ka īsti nav tādas ļoti daudz informācijas. Sakiet, vai jūs varētu varbūt dažus piemērus minēt... kā tad citās valstīs tiek veikta ostu pārvaldība. Vai piedalās valsts un pašvaldība? Vai tikai pašvaldība? Vai varbūt tikai valsts un kuri ir tie pozitīvie un negatīvie momenti?

I. Sarmulis.

Vispirmām kārtām pašvaldības modeļi tiek būvēti uz īpašuma bāzes pamata. Tie, kam pieder objekti ostā, termināļi vai kādi citi rūpnieciski objekti, vai arī pašvaldība ar savu zemi, valsts ar savu zemi... tāpat, ja viņi veido akciju sabiedrību un iegulda tur šo īpašumu, tad atbilstoši arī veidojas, piemēram, akciju sabiedrība un šī akciju sabiedrība tad to ostu vada.

Tas ir spožs piemērs... kā te jau daudzreiz tika piesaukta Roterdamas osta. Tur vajadzēja attīstīt speciālu rajonu, jo Holande ir zem jūras līmeņa, vajadzēja atgūt zemi. Ostas pārvaldei tādas naudas, protams, nav, jo viņas galvenie ienākumi ir maksas no kuģiem, kuras nedrīkst celt bezgalīgi. Viņa aizgāja pie valdības un teica: iedodiet 700 miljonus eiro, mēs to atgūsim. Valdība teica, ka labi, bet jūs mums par to 30 procentus akciju dodiet. Nu un tāds darījums notika. Līdz tam viņa bija kā pašvaldības osta tīri. Mēs, starp citu, kad pētījām, kā tad rakstīt Ostu likumu, pirmā, protams, bija Roterdama. Un tagad es pasaku... ka Roterdama pārkrauj 430 miljonus tonnu kravu, tas ir desmitreiz vairāk kā visas Latvijas ostas kopā.

Otra lielākā osta – Antverpene. 211 miljoni. Pašvaldība. Hamburga – pašvaldība.

Ja mēs runājam par Ziemeļeiropu, tur gandrīz visas ostas ir pašvaldībai, nu, ar maziem izņēmumiem.

Dienvidos Vidusjūrā... tur ir savādāk... piemēram, lielākā Francijas osta *Marseille Fos*. Tur ir tā, ka pārvalde... agrāk viņa saucās Marseļas autonomā osta. Nu, tas bija līdzīgi kā mums bija atvasināta publiskā persona, kas ražoja savu mantu. Nu, tad viņa arī tur ražo sev mantu, viņa skaitījās autonoma. Kas tad viņu pārvalda? Pieci no valsts pārstāvji, iesaistītās ministrijas, kā ir Latvijā, pieci no pašvaldības, tad ir pieci, kas skaitās eksperti, kas kaut ko jēdz no tehniskiem jautājumiem un trīs no darbiniekiem. Un šie 18 cilvēki tad pārvalda autonomo ostu *Marseille Fos*.

Un tur ir diezgan daudz tādu piemēru. Bet principā visi iet uz šo.

Tātad, kā jau es teicu, modeļu ir ļoti daudz un, protams, mums jau ļoti patika tas modelis, ka valsts un pašvaldība darbojas kopā, jo šeit arī... piedošanu, lūdzu, par to piesaukšanu... bet savulaik Henrijs Fords IV pateica ļoti labus vārdus: kas ir labs Fordam, ir labs Amerikai. Nevajag nostatīt pašvaldību pret valsti. Nevajag teikt, ka valsts ir labāks saimnieks, ka pašvaldībai no ostām ir jāaiziet, tā ir nepareiza pieeja. Valstij un pašvaldībai ir jādarbojas kopā, jādarbojas uz paritāti, kā bija, un vienkārši ir jārisina jautājumi. Ar spēka metodēm tas ne pie kā laba nenovedīs. Mēs jau redzam, kas tā par reformu, kas turpinās četrus gadus! No 2019. gada decembra ir pasludināta reforma. Un kur mēs esam? Turpat vien esam. Tas nav normāli,

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad arī saistībā ar šo te pašu jautājumu vēl viens mazlietiņš cits jautājums.

Jūs arī, sākot savu atbildi, norādījāt, ka tur ir ļoti svarīgi tie mantiskie jautājumi. Sakiet, ja jums ir zināmi arī kādi varbūt piemēri no citu valstu ostām, kam tad pieder nekustamie īpašumi ostās, vai tā ir valsts vai pašvaldība, vai privātpersonas...? Vai ir kaut kādi ierobežojumi... Nu, ja jūs zināt... tur atsavināšanā, valdījumā un tā tālāk... kādu ieskatu, ciktāl jūs zināt par citu valstu ostām.

I. Sarmulis.

Par citu valstu ostām... es, godīgi sakot, es diezgan daudz pētīju arī, kā tad ir... Un es tādus ierobežojumus nesaskatīju... Iespējams, ka man nebija pilnīgas informācijas. Varbūt, ka viņi varētu arī būt. Piemēram, Latvijā valsts zemi nedrīkst pārdot, kā tas bija agrāk. Protams, ļoti pamatots aizliegums. Vai tas ir tāpatās arī citās valstīs? Es domāju, ka, iespējams, ka nē.

Ja mēs pētījām Antverpenes ostu, tur... jā, tur var arī nopirkt zemi. Tas gan ir desmitreiz dārgāk... var arī iznomāt, var arī nopirkt. Vismaz tajā laikā, kad mēs to pētījām. Šodien es to negribu apgalvot...

I. Nikuļceva.

Kam vispārīgi pieder zeme ostās citās valstīs? Tā ir valsts, pašvaldības vai privātpersonu zeme? Dažāds īpašums?

I. Sarmulis.

Pilnīgi dažāds īpašums. Kam viņa pieder, tam arī viņa pieder, un nekādi papildus apgrūtinājumi citai zemei uzlikti netiek.

I. Nikuļceva.

Labi. Liels paldies.

Un tad man vēl būtībā ir pēdējais jautājums tieši par Ostu likuma pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunktu un arī gribētu saņemt Lielo pilsētu asociācijas vērtējumu tieši par šo normu. Un varbūt tur ne tik daudz par tiem termiņiem, kā tieši par to principu, kam tāpat brīvostas pārvaldes manta tiek uzskatīta pēc būtības par valsts mantu un pašvaldībai ir jāiegulda vēl sava manta, lai iegūtu līdzdalību kapitālsabiedrībā.

Kā vērtējat šo normu? Vai, jūsuprāt, tā atbilst Satversmei? Neatbilst?

N. Audzišs.

Es domāju, ka Sarmuļa kungs jau arī daļēji atbildēja, stāstot par vēsturisko šo īpašumu rašanos un šīs mantas rašanos. Un, protams, ka manā skatījumā tas neatbilst.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Ventspils valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem... vai būs jautājumi?

A. Stucka.

Jā, paldies, godātā tiesa.

Man būs viens jautājums Audziša kungam un pāris jautājumu vēl Sarmuļa kungam.

Pirmais jautājums ir... es iziešu ārpus tā ietvara, pie kura es visu laiku pieturējos un, proti, paskatīšos uz Latvijas Republikas Satversmes 101. panta pirmo teikumu, kurā ir pateikts, ka ikvienam ir tiesības piedalīties valsts un pašvaldību darbā.

Attiecīgi, ja pašvaldība ir ierobežota piedalīties vairāk kā 40 procentu savas teritorijas pārvaldībā, kā, jūsuprāt, tas varētu ietekmēt šo iedzīvotāju vēlmi piedalīties vēlēšanās gan ejot vēlē, gan arī kļūstot par domes deputātiem. Jūs teicāt, ka jums ir pieredze kā pašvaldības vadītājam.

N. Audzišs.

Jā, jūsu jautājumā jau ir daļa atbildes.

Protams, tas ļoti ietekmē pašvaldības iedzīvotājus, sevišķi, ja ir lielas daļas... ja tā ir Ventspils, kurā ir 42 procenti... tad, ja iedzīvotāji, kuri dzīvo šajā teritorijā, nevar baudīt tās pašas priekšrocības vai tos pašus labumus, ko, teiksim, Ventspils otrajā pusē, ja viņi tiek apgrūtināti un viņu intereses tiek nesadzirdētas.

Tāpatās ir tagad jaunajā Pašvaldību likumā šīs iedzīvotāju padomes, kurām ir iespēja izteikt vēlmi uzlabot pašvaldības kādā teritorijā kaut ko vai vēl kādas idejas, tad kā tad pašvaldība šajā teritorijā var kaut ko risināt un organizēt, ja priekšā ir šāds ierobežojums. Tas ir viens...

Un, protams, ka, ja manas intereses nesadzird... es runāju, bet tas pašvaldībai vispār ir nerasniedzami un netiek realizēts, tad es skatos, ko es daru... vai es šādā teritorijā gribu dzīvot, ja es šeit nesaredzu savas ģimenes, savu bērnu attīstības mērķus. Ja uzņēmējdarbība ir nodrošināta, tad dzīves vide ir ļoti svarīga un ja viņa tiek ierobežota, tad šī teritorija arī neattīstīsies šajā virzienā un tas iedzīvotājiem visnotaļ ir liels pāri nodarījums.

A. Stucka.

Paldies.

Un tad jautājums Sarmuļa kungam. Neapšaubu jūsu zināšanas par Ostu likumu tajā skaitā dažādos laika posmos, bet iepriekš diskusijā Satversmes tiesā izskanēja tāds viedoklis, ka īstenībā pašvaldības tiesības nav aizskartas, jo ir tāpat Ostu likuma pārejas noteikumu 5. punkts, kas paredz, ka jau līdz 1994. gada 1. oktobrim attiecīgos ostas objektus, piemēram, piestātnes, bija jānodod ostu pārvaldei valdījumā.

Sanāk tāda interesanta situācija. No vienas puses tas taču ir 1994. gada 1. oktobris, no otras puses – tāpat ir šīs apstrīdētās normas, kas *de facto* pasaka to pašu. Kāda ir atšķirība?

I. Sarmulis.

Nu, pirmkārt, atšķirība jau ir apstākļos. Jā, es arī dzirdēju šeit uz jautājumu, vai, teiksim, tas apgrūtinājums ir iepriekšējā turpinājums... tad tika sniegta apstiprinoša atbilde. Es tam negribētu piekrist. Pilnīgi savādāki apstākļi. Ja šis apgrūtinājums bija brīvprātīgs, ja viņš tika pieņemts, ja bija paritāte pārvaldībā, ja viņš tika pieņemts, ka visi labumi no šī apgrūtinājuma atnāk atpakaļ ostā, respektīvi, pašvaldības teritorijā, tā ir viena situācija. Ja vairs pašvaldība nekur nepiedalās, viņa pat nezina, kas ostā notiek, jo tāda pienākuma pat nav ziņot pašvaldībai par apgrūtinājumu. Ja šeit apgrūtinājumi visi, teiksim, augļi, kuri ienāk, kategoriski... kad mūsu piedāvājums bija atstāt to normu, ka viņi tiek ieguldīti atpakaļ ostā, tika dzēsta un ka viņu var izmantot jebkur. Un šeit būtu vispār Latvijas likuma pārkāpums. Jo akciju sabiedrība... tas viss... ka viņa uzskata, ka viņa var kaut vai citās ostās investēt. Tas tagad ir viņu jautājums. Un principā viņai ir taisnība. Akciju sabiedrībai ir tādas tiesības.

Un trešais... ka tas apgrūtinājums... viņš liedz pašvaldībai vispār gūt kaut kādus ienākumus no sava īpašuma, ko es nekad nevienā situācijā nevienā citā Eiropas ostā neredzēju. Pašvaldībai ir viena funkcija... un to mums jau dažādās versijās varasvīri stāsta... tad viedā industrializācija, tad vēl kaut kāda... tad diferenciācija... viss tas ir mērķēts uz ko? Uz darba vietu radīšanu. Uz ekonomikas attīstību. Latvijai ir jāizraujas no pēdējām vietām. Kas ir pašvaldības funkcija? Pašvaldības funkcija ir radīt darbavietas, attīstīt rūpniecību. Viņai šie pienākumi nav pieejami vairāk. Agrāk tas bija ar likumu noteikts, kā ar to ir jādara, tad tagad vairs nav.

Vai es atbildēju uz jūsu jautājumu?

A. Stucka.

Paldies, Sarmuļa kungs.

Es varbūt vēl savādāk pajautāšu... vienkārši tiek pārmests, ka pašvaldības nav izpildījušas Ostu likuma pārejas noteikumu 5. punktu. Respektīvi, ka kaut kādi īpašumi nav nodoti valdījumā ostu pārvaldei.

Jautājums ir: ir izpildīts vai nav izpildīts? Kāpēc es to jautāju? Tāpēc, ka ir ar pašvaldības lēmumu noteikts īpašumu objektu skaits nodots. Un tad pēkšņi ar Ostu likumu parādījās vēl 230 hektāri, kurus vajadzēja teorētiski iepriekš nodot?

I. Sarmulis.

Ā... es tagad sapratu jautājumu. Nu, šitā varbūt ir redakcionāla kļūda, savulaik rakstot Ostu likumu. Tur ir ierakstīts, ka pašvaldība nodod... nu, tad, kad rakstīja, tad pašvaldība saprata, ka to, ko viņa nolemj, to viņa arī nodod. Protams... Bet šeit ir traktēts... ja tā ir uzrakstīts, ka pašvaldība nodod, tad tas ir *a priori*. Tātad... tad kāda jēga bija rakstīt, ka pašvaldība nodod, ja mēs uzskatām, ka tam īpašumam tur ir jāklūst

par... nu, ne mēs... bet jāklūst tam visam par ostas pārvaldes valdījumu. Tad vienkārši ir jāraksta, kā tagad ir uzrakstīts, ka tas ir ostas pārvaldes valdījumā.

Šīs normas varbūt ir neprecīzi uzrakstītas... vai varbūt traktējums ir neprecīzs. Tieši tā bija tā jēga, ka pašvaldība nodos to, ko vajag.

A. Stucka.

Paldies. Un tad man vēl pēdējais jautājums.

Jūs daudz stāstījāt par dažādiem ārvalstu ostu pārvaldības modeļiem. Man ir jautājums, vai ir vēl kaut kur... jebkur... kaut kur tāds ostas pārvaldības modelis, kur kapitālsabiedrībai vai kādai citai institūcijai, iestādei... vienalga kas... tiek nodots bezatlīdzības lietošanā valdījumā pašvaldības īpašums.

I. Sarmulis.

Es tādus neatradu. Es speciāli nemeklēju... Bet es teikšu, ka es daudz neriskēju, ja teikšu, ka tādu nav. Droši vien Latvijas Saeima ir radījusi kaut kādu jaunu precedentu.

A. Stucka.

Paldies. Vairāk nebūs jautājumu.

A. Laviņš.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

R. Neilands.

Jā, man būs jautājumi.

Man jautājums Sarmuļa kungam. Vai es pareizi saprotu, ka jūs šodien pārstāvat Latvijas Lielo pilsētu asociāciju. Bet vai es pareizi saprotu, ka jūs arī esat Ventspils valstspilsētas pašvaldības iestādes „Ventspils osta” vadītājs?

I. Sarmulis.

Jā, es esmu. Bet, kā jau jūs teicāt, es pārstāvu..... „Ventspils osta” ir pašvaldības iestāde.

R. Neilands.

Labi. Ar ko nodarbojas šī pašvaldības iestāde?

I. Sarmulis.

Pašvaldības iestāde ir izveidota, lai pārraudzītu 160 miljonus pašvaldības īpašumu, uz kuriem viņai nekādas informācijas nebija, lai zinātu, kas īsti tur notiks. Tā

ir viena funkcija, ar ko iestādei neveicās, jo ostu pārvalde principā pateica, ka jums nekas nav jāzina... nekādu informāciju nedos.....

Otra funkcija. To, ko pārņēma pašvaldība, Ostu pārvalde, nu, principā atteicās, arī presē, intervijās, ostas vadība, ka rūpniecības attīstība un darbavietas – tā nav ostas darīšana, osta ir osta un tas ir tikai pašvaldības interesēs, ka tur būvē rūpnīcas, starp citu, tajā laikā ostu pārvalde uzbūvēja 12 jaunas rūpnīcas ar 3 tūkstošiem darbavietu..... tagad rūpniecībā strādā 4 tūkstoši, ostā nepilns tūkstotis. Kas būtu noticis, ja pašvaldība tā nebūtu rīkojusies?

Tā ka pašvaldībai bija kaut kas jādara. Un mēs arī darām. Mēs realizējam vienu projektu, tagad esam pieteikušies, cerams, ka izdosies arī*(nerunā mikrofonā)*...

A. Laviņš.

Šajā brīdī... mirklīti... Es saprotu, ka jūs esat tuvāk tam mikrofonam arī, bet būtu labi, ja būtu ieslēgts arī tas mikrofons, lai viss būtu precīzi ierakstīts.

Jā, turpinām. Lūdzu!

R. Neilands.

Tad, ja es pareizi saprotu, principā šī pašvaldības iestāde veic pašvaldības funkciju. Tad ir jautājums – kādu pašvaldības funkciju tā veic?

I. Sarmulis.

Rūpniecības attīstību, darba vietu radīšanu, tā ir pašvaldības funkcija. Tā ir ierakstīts likumā.

R. Neilands.

Tas ir, saimnieciskās darbības veicināšana. Ir konkrēti tad šāda funkcija.

I. Sarmulis.

Jā. Precīzi.

R. Neilands.

Labi. Es sapratu.

Un tad man ir vēl viens jautājums, ko es vēlējos tieši jums uzdot. Ventspils domes pieteikumā Satversmes tiesai apakšā, pašā rekvizītu daļā ir I. Sarmulis kā viens no dokumenta sagatavotājiem. Vai es pareizi saprotu, ka jūs arī esat gatavojis šo pieteikumu?

I. Sarmulis.

Es pieļauju, ka es esmu tur minēts. Vienkārši rakstītāji ir izmantojuši manu pieredzi... es teiktu, ka diezgan ievērojamu pieredzi, tieši ostu pārvaldības uzbūvē Latvijā un arī citās vietās...

R. Neilands.

Tātad, jūs esat piedalījies šī pieteikuma sagatavošanā?

I. Sarmulis.

Es viņu rakstījis neesmu... Tāda ir precīza atbilde. Es viņu rakstījis neesmu, bet, ja man tika uzdoti jautājumi šajā sakarā, es uz viņiem atbildēju.

R. Neilands.

Paldies. Man nav citu jautājumu.

A. Laviņš.

Tā. Biedrības „Latvijas Lielo pilsētu asociācija” pārstāvjiem teikšu paldies par dalību tiesas sēdē un sniegtajām atbildēm. Arī jums novēlēšu jauku pēcpusdienu.

N. Audzišs.

Paldies. Jums arī.

A. Laviņš.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Un kā beidzamā pieaicinātā persona šajā lietā ir biedrība „Latvijas Pašvaldību savienība”. Pārstāv šajā tiesas sēdē padomniece juridiskajos jautājumos Kristīne Kinča un eksperts teritorijas plānošanas jomā Māris Bože.

Božes kungs ir ieradies uz tiesas sēdi? Ir.

Personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

L. Stutāne.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Kinčas kundze, lūdzu, biedrības vārdā sniegt viedokli Satversmes tiesā. Lūdzu!

K. Kinča.

Jā, labdien!

Man prieks beidzot piedalīties klātienē Satversmes tiesas sēdēs. Man tas gods ir bijis tikai attālināti.

Šodien mēs esam... es šodien paudīšu mazliet viedokli vairāk par to, kas jau ir izskanējis tiesas sēdē, jo rakstveida viedoklis jums ir pieejams. Ar to jūs esat iepazinušies. Līdz ar to varbūt mans šodienas viedoklis būs vairāk refleksija uz jau izskanējušo un arī centīšos atbildēt uz jūsu jautājumiem, ja tomēr nebūšu savā, teiksim tā, viedoklī, jums kaut ko paudusi.

Tātad, pašvaldība kā tāda... mums ir Pašvaldību likums. Pašvaldības princips mums ir definēts arī Satversmē, ne tiešā tekstā, bet tas ir izrietošs tātad no Satversmes 1. panta un 101. panta.

Es varbūt nepiekritīšu Danovska kunga viedoklim par to, ka šis te pašvaldības princips būtu jāskatās šauri un ka šajā te principā ir tikai šis te divas pazīmes par to, ka pašvaldība ir... tātad definē šo te vietējās pašpārvaldes esamību un šo te demokrātisko ievēlēšanu, bet es teiktu, ka šis te pašvaldības princips sevī ietver to, ka mums Latvijā vispār ir pašvaldība kā tāda. Un līdz ar to es pievienošos arī tam, ko saka Kovaļevskas kundze par to, ka no šī te pašvaldības principa tomēr atvasinās arī šis te pašvaldības autonomijas. Un tātad šie te autonomijas veidi... tātad, teritoriālā autonomija, arī organizatoriskā autonomija, personāla autonomija, plānošanas autonomija, tiesību aktu izdošanas autonomija un finanšu autonomija. Un tas viss arī izriet no Eiropas vietējo pašvaldību hartas.

Līdz ar to tas, ko es saredzu šajā lietā, ka pēc būtības, protams, likumdevējs ir tiesīgs noteikt ostu pārvaldes formu pēc saviem ieskatiem, bet tajā pašā laikā no labas likumdošanas viedokļa šeit būtu jāizvērtē, vai tiešām izvēlēta forma ir tā vislabākā un visprecīzākā un visatbilstošākā. Līdz ar to tas arī ir tas, ko mēs savā viedoklī norādījām un arī ko jau šeit arī pieteicēji ir norādījuši, ka nav šī te izvērtējuma.

Un šim te izvērtējumam ar gribētu pieskarties divos mazlietiņ aspektos. Tātad, viens aspekts ir tāds, ka virzot likumprojektu valdībā Satiksmes ministrijai kā šī te projekta autoram, bija jāvērtē ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, tātad no finanšu ietekmes viedokļa. Un attiecīgi vajadzēja vērtēt arī šo te likuma ietekmi uz tiesību sistēmu. Tas nozīmē, ka... tātad, ja mēs atgriezāties tieši pie ietekmes uz valsts un pašvaldību budžetu, tad likumprojektā bija jāvērtēta ietekme, tikai tā tiešā ietekme, kas bija saistīta ar kapitālsabiedrības izveidi, tātad nedaudz pāri par 35 tūkstošiem eiro. Savukārt uz pašvaldību budžetiem šāda ietekme vispār netika norādīta. Tā būtu viena lieta.

Savukārt uz tiesību sistēmas viedokli šeit bija jāpavērtē gan šīs te kapitālsabiedrības kā tādas, kura būtu tiesīga pārvaldīt un tātad iesaistīties arī šajos te lēmumos, kas ir saistīti ar pašvaldības šo te autonomiju un kā šī te kapitālsabiedrība un tālāk pašvaldības mantas nu jau valdīšana varētu ietekmēt tālāk jau šo te pašvaldību tiesības.

Un līdz ar to šāda te izvērtējuma nebija ne vēlāk Saeimas tād šajos etapos, ne arī tālāk... ne arī pirms tam Ministru kabinetā. Līdz ar to šobrīd tas, ko mēs šeit varam redzēt, tas jau ir... teiksim, tā... tie argumenti, kas nāk, tie ir daļa jau no praktiskās situācijas, ko mēs redzam, kur ir varbūt... var teikt, konkrētajā likuma grozījumos ir likumdevēja brāķis.

Uz šo gan ir jāsaka, ka Saeimas Juridiskais birojs arī norādīja varbūt ne savā atzinumā, jo, cik es esmu pieredzējusi likumdošanas procesā, tad Saeimas Juridiskais birojs raksta piedāvājumus konkrētām redakcijām, savukārt to pamatojumu viņi pauž klātienē komisiju sēdēs. Mēs arī savā viedoklī ielikām saites uz šīm te komisiju sēdēm, lai tiesai būtu iespēja noklausīties arī šīs te diskusijas, kas notika Saeimas komisijās.

Jā... un līdz ar to šajā konkrētajā gadījumā... nu, tas, ko mēs redzam, kur ir varbūt noticis brāķis, tie ir ar šīm te valdījuma tiesībām, proti, ka, ja iepriekš pašvaldībai bija dots tā kā pienākums izlemt, kuru īpašumu nodot brīvostai izmantošanai, tad konkrētajā gadījumā tas netika izdarīts. Un šeit mēs saskatām šo te pašvaldības autonomijas tād rīcību ar finansēm un arī attiecīgi uz plānošanu – šo te autonomijas pārkāpumu. Jo tikai domes kompetencē ir lemt par savas mantas izlietojumu, tād atsavināšanu, apgrūtināšanu vai kā savādāk.

Un attiecīgi arī ar šo te teritorijas plānošanu, ja jums būs jautājumi, tad Božes kungs jums varēs atbildēt precīzāk. Bet tas, ko līdz šim... tād teritorijas plānošanā osta ir stratēģisks objekts ne tikai valstij, bet arī pašvaldībai. Un līdz šim šī te sinerģija plānošanā ir bijusi tād kopīga, jo tā ietekmē ne tikai pašu uzņēmējdarbību un pašu ostu kā konkrētu... es nezinu... piestātņu, akvatorija kopumu, bet arī tālāk jau pārējo pašvaldības iedzīvotāju daļu. Tād, tā ir gan infrastruktūra, tālāk... es teikšu godīgi, neesmu iepazinusies ar Ventspils brīvostas teritorijas īpašumu sastāvu, lai pateiktu, kādas vēl pašvaldības autonomās funkcijas varētu būt ietekmētas, bet pilnīgi noteikti, ka šī te sinerģija ir tāda, ka līdz kapitālsabiedrības brīdim bija divas publiskas atvasinātas personas, kuras varēja savstarpēji sadarboties tād šo te plānošanas dokumentu infrastruktūras attīstībā. Bija vai nu vienas vai otras puses ieguldījums.

Mazlietiņ varbūt specifiski par to, kā publiskas personas manta tiek atsavināta un apsaimniekota. Un šeit izskanēja arī šie te jautājumi par kompensācijas iespējām. Tad tā pieredze un prakse, kā valsts, piemēram, ja tai ir nepieciešams kāds pašvaldības īpašums funkciju veikšanai, tad attiecīgi arī valsts griežas pie pašvaldības, pašvaldība izvērtē, vai konkrēto īpašumu var nodot vai varbūt piedāvā kādu citu, tad pieņem domes lēmumu un attiecīgi tad valsts pieņem Ministru kabineta personā rīkojumu par šī te īpašuma pārņemšanu. Parasti šādos gadījumos valsts prefī dod pašvaldībai citu nekustamo īpašumu, kas tai nav nepieciešams tād valsts funkciju īstenošanai. Tād, principā tas ir maiņas process starp valsti un pašvaldību, lai varētu nodrošināt šo te funkciju īstenošanu.

Tas būtu saistīts ar šādiem jautājumiem.

Savukārt... tāpat, ja ir valsts kapitālsabiedrība, tad mums ir arī lielisks piemērs, kas ir valsts nekustamie īpašumi un valsts īpašums Valsts nekustamajos īpašumos arī tiek pārvaldīts dažādās formās. Ir daļa valsts īpašumu, kas ir ieguldīta pamatkapitālā, līdz ar to šajā gadījumā valsts zaudē tiešu ietekmi uz šo te īpašumu. Kapitālsabiedrība ir tā, kas ir tiesīga brīvi ar šo te īpašumu rīkoties. Ir īpašumi, kas tiek nodoti valsts kapitālsabiedrībai pārvaldīšanā un šī te kapitālsabiedrība attiecīgi veic īpašuma uzturēšanu, rekonstrukciju, izīrēšanu, iznomāšanu un iegūst attiecīgi no tā līdzekļus, lai varētu nodrošināt citu īpašumu uzturēšanu.

Tajā pašā laikā, ja valsts ir uzdevusi Valsts nekustamajiem īpašumiem, piemēram, tā pati VID ēka vai kāda cita, izbūvēt, tad šis te Valsts ieņēmumu dienests ir... viņam ir pienākums maksāt nomas maksu atpakaļ šai te kapitālsabiedrībai. Līdz ar to arī šobrīd sanāk... Ja valsts ir izveidojusi akciju sabiedrību „Ventas osta” ostas pārvaldei un ar likumu jau pateikusi, ka pašvaldības īpašums ir kapitālsabiedrības valdījumā, principā, lai pašvaldība varētu īstenot savas funkcijas, viņai šis te īpašums atpakaļ ir jānomā no šīs te kapitālsabiedrības. Līdz ar to sanāk tāda situācija, ka caur šiem te izdevumiem tiek ietekmēta pašvaldības iespēja tāpat realizēt šīs te savas autonomās funkcijas.

Es domāju, ka es esmu pateikusi šobrīd visu.

Es labprāt atbildēšu uz jūsu jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies.

Labi. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Labvakar un paldies par jūsu gan rakstveida atbildi un viedokli, gan arī šodien pausto.

Jūs arī šodien un arī savā atbildē norādījāt, ka pašvaldības tiek šādā veidā ar šo reformu izstumtas un ka, jūsuprāt, it īpaši Ventspils, tostarp minat arī Liepāju, ir svarīgi sadarboties un īstenībā bez pašvaldības iesaistes un atbalsta kvalitatīva teritorijas pārvaldīšana, nu, nebūtu iespējama pēc savas būtības.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs mēģināt pateikt, ka principā Satversmē izrietošais pašvaldības princips ietver sevī arī pašvaldības šīs te līdztiesības... līdzdalības tiesības?

K. Kinča.

Attiecībā uz teritorijas plānošanu un pārvaldību – jā.

Šeit tika minēts piemērs par Ādažu poligonu. Es teikšu tā, ka tas, kas ir līdz šim bijis saistībā ar šo teritorijas plānojumu, Aizsardzības ministrija ir cieši sadarbojusies ar pašvaldību, jo ir svarīgi, lai pašvaldība... piemēram, lai notiktu celtniecība ne vairāk

par kaut kādu noteiktu kilometru skaitu no poligona bāzes, tāpat arī notiek šī te savstarpējā sadarbība attiecīgi ceļu infrastruktūras attīstībā... arī Aizsardzības ministrija ar valsts finansējumu ir iesaistījusies, lai šo te infrastruktūru uzturētu, ņemot vērā, ka šī te kara tehnika, viņa ir pietiekami smaga, viņai ir jāpārvietojas un līdz ar to varbūt šo te specifisko ceļu būvniecībai ir nepieciešams, nu, teiksim, kaut kādas īpašas specifikācijas. Es neiedziļināšos, es neesmu eksperts un nevarēšu teikt... bet principa līmenī viņi sadarbojas šajā te teritorijas plānošanā un attiecīgi arī šo te infrastruktūru un arī funkciju realizācijā.

I. Kucina.

Tā tad, pēc savas būtības jūs to pašvaldības principu redzat plašu. Gan attiecīgi kā tiesības rīkoties ar mantu, kā konstitucionāli aizsargājamu tiesību, gan attiecīgi finanšu autonomiju, kur tostarp mēs varam saskatīt iespējamus, tā teikt, labumus, kas tiek gūti no īpašuma saimniecības vai pārvaldīšanas un arīdzan šis te tāds līdzdarbības princips, kas ir viens no, kā es saprotu no jūsu viedokļa.

K. Kinča.

Jā. Tieši tā. Es teiktu tā, ka pašvaldības princips... tā tad pašvaldības esamība kā tāda... nu, konstitucionāli aizsargāt pašvaldības esamību kā tādu nav jēgas, ja netiek aizsargāta arī šī te pašvaldības autonomija. Un vismaz šajās te jomās, kas ir teritoriālā autonomija attiecībā uz teritorijas plānošanu, attiecībā uz organizatorisko, proti, kā pašvaldība organizē savu struktūru, iestāžu tīklu, darbību, personāla autonomiju, kādus speciālistus pieņemt, atlaist... un tā tālāk... plānošanas autonomija, proti, noteikt, kādā virzienā viņa plāno attīstīties – vai tā vairāk būs tūrisma pašvaldība, vai tā būs Ventspils gadījumā ostas pilsēta un Rīgas gadījumā un Liepājas, vai tā būs, teiksim, tīri lauksaimnieciska pašvaldība, piemēram, Bauskas novada gadījumā. Un līdz ar to tas ir tas teritorijas plānošana un attiecīgi... nu, jā... tiesību aktu autonomijas izdošana... tas arī ir mums, jo pašvaldībai var būt savi specifiski saistošie noteikumi par... nu... es nezinu, sabiedriskās kārtības jomu vai kā savādāk.

Nu un līdz ar to pats galvenais ir finanšu autonomija.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā. Man viens jautājums saistībā ar to teritorijas plānojumu.

Sakiet, lūdzu, vai jūs varat ieskicēt, kas tad mainās teritorijas plānošanā, ja salīdzina laiku, kad pastāvēja Ventspils brīvostas pārvalde un tagad, kad ir akciju sabiedrība „Ventspils osta”. Tīri no teritorijas plānošanas viedokļa. Kas ir savādāk? No tādas pašvaldības skatu punkta.

M. Bože.

Jā, godājamā tiesa. Plānošanas process patiesībā tur nav tikai teritorijas plānojums, tur ir vairāku līmeņu dokumenti. Pirmais ir pilsētas attīstības stratēģija, tālāk ir pilsētas attīstības programma, teritorijas plānojums tālāk un faktiski nav mazsvarīgs arī šis te mantiskais jautājums.

Šinī gadījumā, kā jau te izskanēja, Ventspils ir izteikta ostas pilsēta, tā ir veidojusies gadu desmitiem un pat vairāk un tā osta un tā pilsēta nav saraujama. Faktiski Ventspils gadījumā, konkrēti, šie ostas termināļi, tā rūpnieciskā apbūve ir saaugusi kopā ar sabiedrisko apbūvi, kā jau te izskanēja, ar dzīvojamo apbūvi, ar Vecpilsētu. Vecpilsētā patiesībā, kas ir Ventspilī varbūt bijuši, kā tas arī centrālā Vecpilsētas iela faktiski vienlaicīgi ir arī ostas piestātne. Tādējādi faktiski ir šis te mantiskais jautājums. Un līdz šim patiesībā, ja mēs paskatāmies kopumā, tad Ventspilī rūpnieciskā attīstība, par kuru te daudz runāja, tie ir 90 procenti no šīs te rūpnieciskās apbūves, kas atrodas brīvostas teritorijā. Viņi savādāk neko nevar plānot, jo viņi ir sasaistīti ar infrastruktūru, ar dzelzceļu, ar piebraucamajiem ceļiem, ar komunikācijām. Un līdz šim pārvaldība bija 50 uz 50, faktiski tā nebija problēma. Tagad mēs nododam faktiski ar šī Ostu likuma normām šo pārvaldību vienai kapitālsabiedrībai, kas faktiski būtiski ietekmē arī pilsētas attīstību.

Iepriekšējā...

G. Kusiņš.

Es atvainojos... Vai jūs varētu tā konkrēti... Bija iepriekš plānošana pastāvēt Ventspils brīvostas pārvaldei. Ar ko atšķiras... es gribētu tādas praktiskas izpausmes... es saprotu, ka bija īpašumi. Bija īpašumi arī Ventspils brīvostas pārvaldes pastāvēšanas laikā. Un ir tagad. Kas tad ir atšķirīgs teritorijas plānošanā? Tieši no pašvaldības skatu punkta.

M. Bože.

Ja mēs no pašvaldības skatu punkta skatāmies, tad ir tā, ka uz attīstības dokumenta pamata tiek izstrādāti investīciju projekti. Pašvaldība plāno konkrēti šinī teritorijā attīstīt kādu projektu. Iepriekšējā sēdē no Ventspils valstspilsētas pašvaldības puses izskanēja konkrēts piemērs – bija šī te rūpnieciskā apbūve Ganību ielā 99. Viņa atradās brīvostas teritorijā un līdz šim tā nebija problēma pilsētai kā īpašniekam attīstīt šo rūpniecisko apbūvi. Pie šī regulējuma faktiski pilsēta brīvi nevar rīkoties ar šo savu

īpašumu, viņiem ir jāsaprot. Tas process, kā te izskanēja, tas ilga sešus mēnešus. Tas bija Eiropas Savienības fonda finansēts projekts. Tas patiesībā ir būtisks apgrūtinājums, tas ir izaicinājums un nav atbilde, vai pilsēta vispār uzsīs šo projektu realizēt. Viņš ir uzsāks realizēt, bet šī projekta realizācija ir jāpabeidz līdz gada beigām.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu jūsu atbildi. Tātad šobrīd jūs sakāt, ka, lai pašvaldība šo īpašumu attīstītu tā, kā viņa vēlas, plānotu teritorijas attīstību, viņai tad ir nepieciešams šis saskaņojums, iepriekš viņa to varēja izdarīt savādāk, bez šī saskaņojuma. Tad tā ir tā atšķirība. Ja?

M. Bože.

Jā. Precīzi. Tagad patiesībā, ja mēs runājam par konkrēto gadījumu, varbūt uz konkrētu piemēru, lai būtu saprotams... tad bija šis te investīciju projekts, ko dome pati nolēma savā īpašumā attīstīt šo te rūpniecisko apbūvi, bet, lai to realizētu, neskatoties uz to, ka pašvaldība ir īpašnieks, viņai vajadzēja saņemt saskaņojumu no brīvostas pārvaldes, kurai ar likumu ir nodots valdījums uz zemes gabalu. Tas process ilga pusgadu. Pusgadu... ar ministrijas iejaukšanos.

G. Kusiņš.

Paldies.

Sakiet, lūdzu, tīri tā no teritorijas plānošanas viedokļa. Mēs esam tādā situācijā, ka šī teritorija iepriekš bija Ventspils brīvostas pārvaldei, kurai ir, es pieļauju, varēja arī būt sava vīzija par teritorijas tālāko attīstību. Un ņemsim piemēru, ka pašvaldībai šī vīzija sakrīt ar brīvostu, tā būtu viena situācija, bet ņemsim, ka nesakrīt.

Vai iepriekš arī varēja būt tāda situācija, ka pašvaldības vīzija par kādas brīvostas pārvaldes teritorijā esošo teritoriju atšķiras no brīvostas pārvaldes vīzijas par tālāko. Un kā tad varēja saskaņot šīs intereses?

M. Bože.

Eventuāli vienmēr, protams, ka var atšķirties, ņemot vērā, ka tā pārvaldība... tas teritorijas plānojums, kas ir spēkā, tas bija līdz 2019. gadam izstrādāts. Un tur bija subordinācija: četri pašvaldības pārstāvji un četri valsts. Patiesībā viss tas *consensus* tika panākts jau šī plānošanas dokumenta izstrādes laikā. Un arī faktiski tas valdījums... Par valdījumu arī tajā laikā nebija tādas problēmas atgūt valdījumu, jo patiesībā tad valde sanāca, pārtrauca valdījumu un pašvaldība varēja brīvi rīkoties.

Pie šiem apstākļiem patiesībā tas uzlikums, kas izskanēja kā 4. panta ceturrtā daļa, kas pasaka, ka abas puses var vienoties par valdījuma atgūšanu, diemžēl tā dzīvē

tas nedarbojās. Un ja būs laiks, tad es precīzi arī minēšu ne tikai šo gadījumu, bet ir precīzi vairāki gadījumi, kas pat tiesas sēdēs neizskanēja.

G. Kusiņš.

Un, ja es pareizi saprotu jūsu pozīciju. Tātad jūs sakāt, ka iepriekš bija... tā ir faktiskā situācija... četri valsts pārstāvji, četri pašvaldības pārstāvi un jūs sakāt, ka viņi vienojās un tad tā teritorijas attīstība jau bija iekšēji saskaņota.

Ar ko tad četri pret četri atšķiras no pašreizējā, kur abiem diviem tātad ir jāvienojas?

K. Kinča.

Nu, šobrīd jau īsti nav ar ko vienoties, tāpēc, ka akciju sabiedrībā kapitāldaļas ir tikai valstij, pašvaldība var... viņai ir dotas šīs te tiesības piedalīties, bet tas nozīmē, ka principā pašvaldībai ir jāveic šis te izvērtējums, kas ir minēts Valsts pārvaldes iekārtas likumā un attiecīgi jāiegulda savs īpašums, lai iegūtu vismaz šos te 40 procentus.

Tātad, ja mēs skatāmies no kapitālsabiedrību pārvaldības viedokļa, tad, ja mums ir attiecība 60 pret 40, tad mazākuma akcionāram jebkurā gadījumā nav lielas lemšanas attiecībā uz šo te attīstības jautājumu. Viņi var izteikt to, viņi var kaut ko ierosināt, bet šai te pārvaldībai būtu jānorit... nu, teiksim tā... uz līdzvērtīgu sarunu partneru statusa. Ja līdz kapitālsabiedrības izveidei un šiem te grozījumiem tā bija viena publiska atvasināta persona pret otru publiski atvasinātu personu, un arī attiecīgi šī te mantas aprīte starp publiskām atvasinātām personām bija salīdzinoši vienkārša, pieņemot tikai konkrētus lēmumus, tad attiecībā uz kapitālsabiedrības gadījumu, ja pašvaldība iegulda šo te īpašumu kapitālsabiedrībā, tad viņa principā zaudē šīs te, teiksim tā, īpašumtiesības. Savukārt var gūt dividendes, nu, bet tur arī vēl ir jautājums par to, vai katru gadu kapitālsabiedrība strādās ar peļņu vai būs zaudējumi un tā tālāk.

Līdz ar to tas ir tas, par ko arī mēs rakstījām, ka ir nepieciešams šis te izvērtējums. Jā, un es arī nepieminēju... Šeit arī runāja, ka Valsts pārvaldes iekārtas likums pasaka: ja likumā nav noteikts citādi, tad ir jābūt šim te izvērtējumam. Es teiktu, ka Ostu likumā es neredzu šo te likumdevēja pieņemto izņēmumu, ka viņam nebūtu arī šai te valsts kapitālsabiedrībai bijis jātaisa gan juridiskais, gan ekonomiskais izvērtējums. Lai arī Valsts pārvaldes iekārtas likums prasa ekonomisko izvērtējumu, no konkurences tiesību viedokļa skatoties ir jāgatavo arī šis te juridiskais izvērtējums. Un līdz ar to es teiktu, ka arī šajā te... jā, lai arī likumdevējs ir pateicis, ka tiek veidota šī te kapitālsabiedrība, sistēmiski skatoties šo likumu kopā ar citiem, ir jābūt arī šim te izvērtējumam. Ideālā gadījumā tam vajadzēja būt jau uz likuma pieņemšanas brīdi vai pat to brīdi, kad šis te likumprojekts tika virzīts Ministru kabinetā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un vēl pēdējais jautājums. Jūs arī norādījāt, ka šobrīd akciju sabiedrības apmaksātais pamatkapitāls Ventspils ostā ir 35 tūkstoši eiro, ja? Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, tīri tā no teorētiski... tikai teorētiski... vai, jūsuprāt, Ventspils pašvaldībai tas varētu būt finansiāli liels apgrūtinājums ieguldīt līdz 40 procentiem...? Nu, pat pieņemot, ka ir šis izvērtējums.

K. Kinča.

Nu, ņemot vērā to, ka pamatkapitāls var tikt palielināts jebkurā brīdī... Protams, šobrīd pirmajā brīdī tā nebūtu liela problēma ieguldīt visticamāk, bet tajā pašā laikā, ja nav brīvu līdzekļu, jebkurā gadījumā pašvaldībai ir jāvērtē un jāskatās, kur budžetā viņa var atrast kaut vai tos pašus 40 procentus, ko ieguldīt. Tas nav tāds process, ka divas privātpersonas aiziet, paskatās, jā, man kontā ir nauda, es varu mierīgi ieguldīt. Pašvaldības gadījumā tas ir mazliet sarežģītāks process. Tur ir jāskatās, kur šos līdzekļus var atrast un vai var ieguldīt. Un līdz ar to...

G. Kusiņš.

Tad jāvērtē, ka tie 40 procenti ir kaut kur 25 tūkstoši eiro, ja?

K. Kinča.

Jā. Bet tas ir jāvērtē. Tas ir tas, ko es saku, ka ir jābūt šim te ekonomiskajam izvērtējumam un ekonomiskajam pamatojumam, kāpēc no budžeta tiek izņemti 25 tūkstoši, lai ieguldītu konkrētās kapitālsabiedrības pamatkapitālā.

G. Kusiņš.

Jā.. Labi. Paldies. Skaidrs.

A. Laviņš.

Lūdzu, Nikuļcevas kundze, vai būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā, paldies.

Tad pirmais jautājums man arī būtu par pašvaldības mantu. Jūs jau, sniedzot viedokli norādījāt, ka jūsu ieskatā pašvaldības tiesības uz mantu ir arī konstitucionāli aizsargātas, ka tas nav tikai likuma līmeņa regulējums.

Jautājums ir tāds. Skaidrs, ka valsts var ierobežot īpašumtiesības, pat privātpersonu īpašumtiesības, ne tikai pašvaldības. Pēc kādiem kritērijiem jūs vērtētu, vai tā valsts iejaukšanās atbilst Satversmei vai nē? Kādiem kritērijiem būtu jāatbilst

valsts noteiktajiem ierobežojumiem attiecībā uz pašvaldības īpašumtiesībām, lai teiktu, ka tas ir Satversmei atbilstoši? Vai valsts var...

K. Kinča.

Jā, es sapratu jautājumu. Es vienkārši tikai mēģinu noformulēt atbildi...

Es teiktu tā. Lai arī Satversmes 105. pants aizsargā tikai privātpersonu īpašumtiesības, es teiktu, ka tie paši principi, kas paredz tiesības atņemt vai ierobežot privātpersonas īpašumu, būtu attiecināmi arī uz pašvaldību. Tas ir viens.

Plus vēl būtu jāvērtē, kā tas ietekmē, ņemot vērā, ka pašvaldība tā kā strādā un tātad līdzekļus izmanto iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai, tad kā šī te īpašuma atņemšana ietekmēs tieši konkrētās teritorijas iedzīvotāju... teiksim tā... iespēju saņemt pakalpojumus tieši tādā pašā kvalitātē, kādā viņi ir konkrētajā brīdī, kad tiek šis te īpašums... nu, teiksim tā... īpašumtiesību izmantošana tiek ierobežota. Līdz ar to tas ir tas, ko es teicu... ka tad, kad notiek starp valsti un pašvaldību īpašuma maiņa, tie tiek mainīti līdzvērtīgi pretī, bet skatās, ņemot vērā šo te funkciju.

Ostas gadījumā... nu... teiksim tā... ja tas ir stratēģiskais objekts gan valstij, gan pašvaldībai, šeit būtu jāpaskatās, kāds labums no tā visa ir valstij kopumā un kāds labums no tā ir konkrētās pašvaldības iedzīvotājiem un kāds labums būs to tā, ka, teiksim, to īpašumu pārvaldīs privātpersona.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad pieskaroties mazliet tuvāk jau pie apstrīdētajām normām, ciktāl tās paredz valdījuma nodošanu tātad ostas pārvaldes kapitālsabiedrībai uz pašvaldības zemi... un arī aizliegumu atsavināt pašvaldības nekustamo īpašumu, kas ir ostas teritorijā, ne citādi kā atdodot valstij bez atlīdzības.

Tad saki, vai, jūsuprāt, šo apstrīdēto normu regulējums izturētu šos jūsu norādītos kritērijus. Ja es pareizi sapratu, jūs atsaucāties uz to pašu testu, kas ir privātpersonām, tātad, vai tur ir likumdevēja mērķis vai samērīgums, pašvaldības iedzīvotāju interešu ievērošana un tā tālāk...

K. Kinča.

Nu, es teiktu, ka nē. Te mums ir tātad jāpaskatās arī Pašvaldību likuma 72., 73. pants. 72. pants skaidri un gaiši pasaka, ka pašvaldības ekonomiskais pamats ir pašvaldības manta, tostarp, kustamais un nekustamais īpašums un finanšu līdzekļi. Pašvaldības manta ir nodalīta no valsts mantas un citu tiesību subjektu mantas... un te ir arī pateikts, ka pašvaldības manta ir izmantojama pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs atbilstoši pašvaldības kompetencei, gan nododot to

publiskā lietošanā, gan veidojot iestādes, gan dibinot kapitālsabiedrības vai iegūstot dalību kapitālsabiedrībās.

Šajā gadījumā pasakot, ka kaut kāda daļa pašvaldības manta uz likuma pamata ir valdījumā privātpersonai, šeit ir, teiksim tā... aizskartas un pārkāptas pašvaldības tiesības lemt par savu mantu. Tas, kas ir noteikts konkrēti pantā par domes kompetenci. Jo tikai dome ir tiesīga lemt par rīcību ar pašvaldības mantu.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tas vairāk tā kā no procesuālā viedokļa... Bet saturiski mans jautājums drīzāk bija tāds: vai jūs redzat šajās divās apstrīdētajās normās to leģitīmo mērķi un to samērīgumu. Saturiski, nevis tikai no procesuālā viedokļa. Vai ir samērīgi visu pašvaldības zemi nodot valdījumā privāto tiesību subjektam, kas ir kapitālsabiedrībai un vai ir samērīgi... un, protams, arī... vai ir mērķis noteikt to...

K. Kinča.

Jā, es sapratu. Ņemot vērā to, ka nav izvērtējuma, es nevaru pateikt, ne jā, ne nē. Ir jābūt izvērtējumam, lai saprastu, vai tas samērīguma princips ir ievērots.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad man būs arī līdzīgs jautājums attiecībā uz to, ko jūs norādījāt, ka no pašvaldības principa jūsu ieskatā izriet arī šīs līdzdalības tiesības pašvaldībai lemt par savu teritoriju, tostarp arī piedalīties ostu pārvaldībā.

Sakiet arī, līdzīgs jautājums... Pēc kādiem kritērijiem tad jūs vērtētu, vai apstrīdētās normas... gan tās, kas runā par kapitālsabiedrības izveidi, gan tās, kas runā par mantu, par pašvaldības mantu, vai viņas vēl aizvien atbilst šim no Satversmes izrietošajam principam vai nē. Pēc kāda testa jūs vadītos? Ko jūs ņemtu vērā, lai nonāktu pie tās atbildes? Atbilst pašvaldības principam vai nē?

K. Kinča.

Nu, pirmkārt, jau būtu jāievēro Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pants, ne tikai pašvaldībai, bet arī valstij, dibinot savas kapitālsabiedrības. Attiecīgi veicot visus šos te izvērtējumus un tad jau no tā arī redzētu... Bet, nu... es jums tā nevaru pateikt neko vairāk. Izvērtējuma nav, līdz ar to manā skatījumā šajā gadījumā šī te kapitālsabiedrības izveide... jā, ir pateikts, ka viņa ir jāveido uz likuma pamata, bet tās tālākās sekas, kādas tas atstās uz pašvaldības teritoriju, tas nav izvērtēts Ne anotācijā ir aizpildītas konkrētās sadaļas, kam būtu bijis jābūt, ne arī ir veikts šis te izvērtējums. Līdz ar to es nevaru pateikt.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad mazliet citi jautājumi.

Un pirmais no šiem citiem. Par autonomajām funkcijām. Tad jūs pieskārāties vairāk teritorijas plānošanai, bet jautājums ir tāds: vai, jūsuprāt, apstrīdētās normas un arī abos aspektos – gan par ostas pārvaldi, gan par mantiskajiem jautājumiem – vai tās skar kādas pašvaldības autonomās funkcijas.

Un lai būtu mazliet vieglāk atbildēt, es varbūt atsaukšos uz pieteikumu, kur uz dažām autonomajām funkcijām ir norādīts. Nu, piemēram, tur ir norādīts uz šo te autonomo funkciju sekmēt saimniecisko darbību un norādīts uz autonomo funkciju par ielu apgaismošanu, izbūvi, arī uz autonomajām funkcijām par izglītību. Piemēram, ja mēs runājam par tiem bērnu dārziem, kas ir ostu teritorijā, un tā tālāk.

Kāds ir jūsu viedoklis? Vai tiek ietekmētas autonomās funkcijas?

M. Bože.

Ja es drīkstu...

I. Nikuļceva.

Jā, kā jūs vēlaties....

M. Bože.

Jā, manā skatījumā tiek ietekmētas. Ir konkrēti piemēri. Mēs jau arī tām pieskārāties. Tātad, sēdes pirmajā daļā jau izskanēja kaut vai šis piemērs, kur tika uzdots jautājums Danovska kungam par šo te mežu kopšanu un faktiski tā ir autonomā funkcija. Viena no autonomajām funkcijām pašvaldībai ir rūpēties par tās administratīvās teritorijas uzturēšanu. Šinī gadījumā gan jāsaka, ka varbūt tas neizskanēja tik detalizēti, bet pilsētā nav tāds klasisks mežs. Patiesībā tie visi ir meža parki. Konkrēti šinī gadījumā gāja runa par meža funkciju brīvostas teritorijā... tā ir bufera zona starp rūpniecisko teritoriju un dzīvojamo un tas kalpo kā vides aspekts un to teritoriju izmanto pilsētas iedzīvotāji un, protams, ka pilsētai ir jā rūpējas par šīs teritorijas uzturēšanu. Tamdēļ patiesībā arī viena no iestādēm pilsētas griezās pie šīs brīvostas pārvaldes ar lūgumu saskaņot šo te mežu kopšanu. Tā nav kailcirte, tā ir uzturēšana, tā ir vienkārši meža uzturēšana. Un saņēma atteikumu, kā jau ir materiālos norādīts un tur bija atbildēts tā: brīvostas pārvalde šo jautājumu nesaskaņo, bet principiāli piekrīt, ja par to tiks samaksāts. Un tā motivācija bija... kāpēc ir jāmaksā... tāpēc, ka šī teritorija atrodas brīvostas pārvaldes valdījumā. Valdījums ir nodibināts ar likumu.

Tā ir viena...

Tad mēs tur pieskārāmies tai pašam jautājumam par rūpnīcu. Tur ir tieši tāpatās. Pašvaldības funkcija veicināt uzņēmējdarbību tiek būtiski apgrūtināta.

Tad vēl konkrēts piemērs. Pašvaldība gada sākumā vēlējās uzbūvēt aktīvās atpūtas parku bērniem. Tā ir brīvostas teritorija, bet robežojas ar dzīvojamo apbūvi. Mēs izpildījām likuma burtu un griezāmies ar lūgumu pārtraukt valdījumu, lai varētu ierīkot šo te objektu, bet saņēmām atteikumu. Atteikums ir saņemts, pašvaldība savas tiesības nevar realizēt vēl šodien un vēstulē bija norādīts, ka šis jautājums tiks risināts vienlaicīgi ar ostas teritorijas robežu izmaiņām. Likumā tā nav pateikts.

Tie ir tikai trīs tādi spilgti piemēri. Vēl ir piemēri, kur mēs varētu norādīt...

A. Laviņš.

Labi, paldies par šiem trim ilustratīvajiem piemēriem.

Turpinām ar jautājumiem.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Jā. Tad es sapratu, ka tā atbilde bija... ka, jā... tas skar pašvaldības autonomās funkcijas un droši vien arī citas, ne tikai tos minētos piemērus.

M. Bože.

Jā, ir vēl piemēri.

I. Nikuļceva.

Un tad laikam tas man arī būs pēdējais jautājums.

Kas ir tieši saistīts ar kapitālsabiedrību. Tātad, ostas pārvaldība, atbilstoši apstrīdētajām normām, tiek uzticēta kapitālsabiedrībai un skaidrs, ka tas ir privāto tiesību subjekts un mērķis ir peļņas gūšana.

Kāds ir Pašvaldību savienības viedoklis? Vai, ņemot vērā šo te peļņas gūšanas mērķi, vai šī kapitālsabiedrība varēs nodrošināt pašvaldības iedzīvotāju intereses vislabākajā veidā, piemēram, pēc vides aizsardzības, teritorijas ilgtspējīgas attīstības un tā tālāk? Vai kapitālsabiedrība ir piemērota?

K. Kinča.

Grūti man jums uz šo jautājumu atbildēt tīri aiz tā iemesla pēc, ka viss ir atkarīgs no tā, kas būs valde konkrētajai kapitālsabiedrībai, jo principā visi normatīvie akti, kas ir attiecībā uz vides aizsardzību, uz vides pieejamību un tā tālāk... tie ir jāievēro ne tikai kapitālsabiedrībai, bet arī publiskajām personām un arī publiskām atvasinātām personām. Līdz ar to uz viņiem neattiecas kaut kādi izņēmumi.

Vai tas ir labākais, nezinu. Nemāku jums atbildēt. Tāpat kā es nemāku jums atbildēt, vai viņa to visu izdarīs.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Ventspils valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem būs jautājumi?

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa. Man būs viens jautājums.

Pašvaldības domes pieteikumā ir minēti divi ilustratīvi piemēri ar divām pašvaldības kapitālsabiedrībām, kuras ir izteikušas pašvaldībai vēlmi ieguldīt ostas teritorijā esošos pašvaldības īpašumus kapitālsabiedrības pamatkapitālā. Šie īpašumi... kapitālsabiedrības atrodas ostas teritorijā, to likums nepieļauj.

Kā jūs vērtētu šādu situāciju, ka pašvaldības nevar ieguldīt savu īpašumu pašvaldību kapitālsabiedrībā un ostas teritorijā? Kaut kādā veidā tas ietekmē ostas funkcijas? Un ko tas vispār ietekmē?

M. Bože.

Jā, materiālos tur gāja runa par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju objektu un tā ir simtprocentīgi pašvaldības kapitālsabiedrība. Un tie ir, kā jūs sakāt, zemes gabali, kas atrodas brīvostas teritorijā un šie uzņēmumi bija griezušies pašvaldībā, lai iegūtu šos zemes gabalus īpašumā. Tas bija arī tajā sarakstā, ko minēja arī Sarmuļa kungs savā uzstāšanās... Un ņemot vērā, ka likums nepieļauj atsavināt pašvaldībai savus īpašumus, pašlaik ir dalītais nekustamais īpašums. Pie visa tā šis te uzņēmums, kas ir, kā jau es teicu, simtprocentīgi mūsu kapitālsabiedrība, pašvaldības kapitālsabiedrība ir spiesta nodibināt nomas attiecības ar brīvostas pārvaldi un maksāt 2 procentus nomas likmi.

Patiesībā tas būtu līdzvērtīgi tam, kā te izskanēja pirmajā sēdē par bērnodārziem, respektīvi, pašvaldība ir īpašnieks, bet, neskatoties uz to, ir šīs te nomas attiecības.

K. Kinča.

Nu, ja mēs te skatāmies no juridiskā viedokļa, tad principā šāds likuma ierobežojums vai, pareizāk sakot, tāvad šī te nodošana valdījumā un pateikšana, ka ir aizliegts atsavināt, nu, tad principā tiek ierobežotas arī pašvaldības domes, kas ir demokrātiski ievēlēta iedzīvotāju pārstāvība, principā lemt par rīcību ar šo te īpašumu. Nu... kas tālāk izved jau tālākās sekas uz funkcijām.

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa, nebūs vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvim... vai būs jautājumi?

R. Neilands.

Jā, man būs jautājumi.

Pirmais jautājums Kinčas kundzei. Sakiet, lūdzu, vai iepriekšējais tiesiskais regulējums, kas bija spēkā no 2019. gada decembra līdz 2022. gada 26. aprīlim ieskaitot, vai tas nebija ierobežojošāks pašvaldībām, jo īpaši Ventspilij, nekā apstrīdētās normas?

K. Kinča.

Principā es jums atbildēšu to, ko jau es minēju iepriekš. Rīcība no likumdevēja puses par to, kādu modeli izvēlēties, tā ir konkrēta likumdevēja izvēle, bet viņam ir konkrēti jāveic... kā lai saka... situācijas izvērtējums, pamatojums un attiecīgi arī novērtējums.

Kā redzams pēc pieredzes tad iepriekšējais regulējums bija sliktāks, bet tajā pašā laikā arī šis nav pilnīgs un tas nenodrošina šo te vienlīdzību starp valsti un pašvaldību attiecīgi ostas pilsētas, ostas teritorijas plānošanā un attiecīgi arī pašvaldības mantas izmantošanā.

R. Neilands.

Paldies.

Ja jūs sakāt, ka šis iepriekšējais regulējums bija sliktāks nekā jaunais, tad jautājums; vai Pašvaldību savienība bija vērsusies pie Ministru kabineta jeb attiecīgi Satiksmes ministrijas, kas ir attiecīgās nozares... kuras pārraudzībā ir šī nozare, ostu darbība... pie likumdevēja ar iniciatīvu, ka šo iepriekšējo regulējumu būtu nepieciešams mainīt.

K. Kinča.

Teikšu tā... Mēs esam biedrība, un ir lietas, kur mēs rīkojamies proaktīvi, ir lietas, kur mēs rīkojamies, reaģējot uz situāciju. Normatīvo aktu projektu sniegšana, atzinumu sniegšana ir, teiksim tā, ikdienas rīcība. Es nevaru jums sniegt apstiprinošu vai noraidošu viedokli, vienkārši situācija ir tāda, ka mēs reaģējam uz šiem te grozījumiem, attiecīgi sniedzot viedokli.

R. Neilands.

Jūs runājat par šiem grozījumiem.

K. Kinča.

Un par iepriekšējiem grozījumiem arī. Gan jau, ka bija viedoklis, bet par iepriekšējiem grozījumiem, cik es saprotu, mums nav šobrīd lieta.

R. Neilands.

Mums lieta ir par tiesisko regulējumu un attiecīgo situāciju... kas bija pirms tam.

K. Kinča.

Jā, par pēdējiem grozījumiem... es atvainojos...

R. Neilands.

Labi. Tad man ir nākamais jautājums.

Tiesību zinātņu pētniecības institūta sadarbībā ar Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti, laikrakstu „Dienas Bizness” un žurnālu „Jurista Vārds” rīkotajā zinātniskajā konferencē 2016. gada 29. janvārī jūs lasījāt referātu par tēmu „Pašvaldības tiesības un tiesiskās palāvības principa korelācija”. Viena no jūsu tēzēm skan šādi: „pašvaldībai ir duāla daba, tā rīkojas ne tikai savu autonomo kompetenču ietvaros, izstrādājot attiecīgu politiku, bet arī darbojas valsts vārdā kā tās aģents deleģēto funkciju ietvaros. Līdz ar to ir kļūdaini uzskatīt, ka pašvaldība ir tas pats, kas valsts vara. Pašvaldība ir publiskās varas sastāvdaļa. Jāspēj nodalīt, kur pašvaldība darbojas autonomo funkciju ietvaros un kur tā darbojas kā valsts aģents.”

K. Kinča.

Jā, no šiem vārdiem neatkāpjos.

R. Neilands.

Ļoti labi. Līdz ar to man izriet no šīs tēzes jautājums. Vai valstij ir tiesības... attiecīgi likumdevējam ir tiesības pieņemt tādu tiesisko regulējumu, kura ietvaros valsts dod pašvaldībai daļu no savas kompetences. Attiecīgi šajā gadījumā ostu pārvaldība ir ļoti svarīga valstij, valstiski nozīmīga, tā nav svarīga tikai pašvaldībai. Vai šajā gadījumā nav tā, ka pašvaldībai ir tiesības un vienlaicīgi, ja attiecīgi tā ir izrādīta valsts labvēlība dot iespēju piedalīties pārvaldības modelī, iepretim tam, ka tas ir vienkārši pašsaprotami, ka pašvaldībai ir tiesības pieprasīt šo dalību... Respektīvi, tas jautājums ir tāds: vai šajā gadījumā valstij nav brīva izvēles iespēja deleģēt kā labvēlības izrādīšanu vai valstij ir obligāti jādod pašvaldībai iespēja iesaistīties ostas pārvaldē?

Tieši izejot no šīs tēzes, no kuras jūs neatkāpjaties.

K. Kinča.

Tātad... Tad man būs jāatgriežas arī pie Pašvaldību likuma un kompetenču sadalījuma, kas pasaka, kas ir pašvaldības autonomās funkcijas. Tātad, tā būtu tā sadaļa, kur pašvaldība autonomi rīkojas iedzīvotāju interesēs. Tā sadaļa, kas attiecas uz pašvaldību kā aģentu, nu, tas būtu, piemēram, kādu izziņu izdošana vai arī kaut kāda cita rīcība, kur attiecīgi valsts arī nofinansē šo te pašvaldības pienākumu pilnā apmērā.

Bet tad, ja mēs atgriežamies... tad mums ir... tātad pašvaldībai autonomās funkcijas ir organizēt iedzīvotājiem ūdenssaimniecības, siltuma apgādes, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds, gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību... principā šis aiziet arī uz brīvostas teritoriju... gādāt par pašvaldības īpašumā esošo ceļu būvniecību, uzturēšanu un pārvaldību. Tātad, principā pašvaldībai īpašumā var būt arī brīvostas teritorijā ceļi un ielas. Tātad, arī tur pašvaldība var gādāt. Bet, ja mēs skatāmies pēc šī te likuma, tas viss ir aizgājis kapitālsabiedrības valdījumā un tad ir jautājums, kurš tad gādās iedzīvotājiem par šo te... par ielu kārtību, par atkritumu izvešanu, par attiecīgi arī par uzņēmējdarbības attīstību.

Ja jūs sakāt, ka tā ir valsts labvēlība, tad man ir jautājums, tad lai valsts arī attiecīgi konkrētajā brīvostas teritorijā uzņemas šos te pienākumus gādāt arī par šiem te visiem jautājumiem un attiecīgi savest kārtībā visus šos te... nodrošināt visu šo te autonomo funkciju izpildi, kas ir brīvostas teritorijā.

Vai es atbildēju uz jūsu jautājumu?

R. Neilands.

Jā, paldies. Jūs izvērsti un plaši atbildējāt.

Man ir jautājums tāds. No jūsu atbildes es saprotu, ka principā viss, kas atrodas ostas teritorijā, tātad, ja valsts ir izrādījusi šo labvēlību un devusi iespēju pašvaldībai piedalīties kapitālsabiedrības pārvaldībā, tad valstij ir arī pienākums tā kā rūpēties par šo... vienlaicīgi caur kapitālsabiedrības modeli... par šo ostas teritoriju.

Bet jautājums ir tāds jau precīzs. Ņemot vērā to, kas jau arī iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja, ņemot vērā Satversmes tiesas nolēmumus un ņemot vērā vispārējās jurisdikcijas tiesas nolēmumus, ir viennozīmīga tēze: ostas teritorijā ir jāatrodas tikai tādiem nekustamiem īpašumiem, kas ir nepieciešami ostas darbībai un ostas perspektīvai attīstībai.

Vai šajā gadījumā šis jūsu paziņojums, ka valstij arī būtu jāpiedalās šo īpašumu pārvaldīšanā, nav nepamatots?

Vai šajā gadījumā...

K. Kinča.

Nu, bet ja viņi ir nodoti valdījumā kapitālsabiedrībai, tad kāpēc lai viņiem tas nebūtu nodrošināts? Ar likumu ir skaidri un gaiši pateikts, ka viss, kas atrodas brīvostas teritorijā, ir nodots konkrētās kapitālsabiedrības valdījumā. Ja būtu iedotas pašvaldībai tiesības izlemt, kurus īpašumus iedot, kurus neiedot, kā tas bija 1994. gadā, par to jautājumu nebūtu. Šobrīd ar likumu vienkārši valdījuma tiesības ir atdotas kapitālsabiedrībai. Pašvaldībai principā ir būtiski kavēta pašvaldības autonomo funkciju izpilde. Vienā vai citā formā... tas ir likumā ierakstīts.

A. Laviņš.

Jā, to mēs jau dzirdējām.

Lūdzu, vai vēl ir kāds jautājums? Bija sajūta, ka īsti nebija sagaidītas jautājuma beigas un sekoja jau atbilde. Tāpēc... vai nu precizējiet vai nu...

R. Neilands.

Es saņēmu atbildi uz doto jautājumu. Jā, tieši tā!

A. Laviņš.

Tad ejam uz priekšu.

R. Neilands.

Tad man nākamais jautājums, izejot no jūsu sniegtās atbildes. Vai pašvaldībai caur Ostu likuma 3. pantā paredzēto iespēju nebūtu jārikojas tā, ka pašvaldība iniciē konkrēta nekustamā īpašuma izslēgšanu no ostas teritorijas?

K. Kinča.

To var darīt. Bet tad ir, proti, nākamais jautājums... par šo te sinerģiju starp ostu un šo te teritoriju, kas pieguļ... Tas, ko jums šodien jau minēja Rīgas pilsētas pārstāve un ko arī mans kolēģis jau minēja... Osta pati kā objektu kopums, kur notiek šī te tiešā darbība un piegulošā teritorija... viņām ir savstarpēji jāsadarbojas. Un šajā gadījumā arī tā pašvaldības, teiksim tā, funkcija ir plānot un nodrošināt to, lai iedzīvotājiem ir kvalitatīvi dzīves apstākļi un savukārt tas, lai ostā būtu, teiksim tā, iespēja nodarboties ar to uzņēmējdarbības formu, kas tur atrodas.

R. Neilands.

Paldies.

Tad man pēdējais jautājums. Jūs savā paskaidrojuma runā pieminējāt arī šo situāciju... vai nav pareiza situācija, ka attiecīgi sanāk, ka pašvaldībai ir jānomā teritorija, kas ir pašvaldības īpašumā, lai attiecīgi varētu nodrošināt pašvaldības

autonomo funkciju izpildi. Šajā gadījumā Ventspils valstspilsētas pašvaldības pieteikumā ir norādīti konkrēti divi precīzi gadījumi, kuros gadījumos ir šī absurda, kā pieteikumā ir norādīts, absurda situācija jeb fakts, ka Ventspils pašvaldības sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Ventspils reiss” un pašvaldības sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Ūdeka” ir jānomā no akciju sabiedrības „Ventas osta” tai nodotajā valdījumā pašvaldībai piederošā zeme, lai īstenotu pašvaldības funkcijas.

Ļoti skaļš piemērs. Nu, tiešām fantastisks, kā Ventspils valstspilsētas pašvaldības advokātam ļoti izdevīgs... kolēģim piemērs, ko parādīt. Tas ir kliecēji.

Bet vienlaicīgi pretī man ir jautājums. Pagājušajā tiesas sēdē brīvostas pārvaldes valdes priekšsēdētāja Inguna Strautmane pateica, ka šī situācija nebūtu tik absurda, ja Ventspils valstspilsētas pašvaldība nebūtu pieprasījusi nekustamā īpašuma nodokli par šiem zemesgabaliem no akciju sabiedrības „Ventas osta”.

Vai šajā situācijā pie šādiem apstākļiem šis arguments nezūd kā tāds pamatu pamatos?

K. Kinča.

Nu, ja mēs paskatāmies... Es, protams, jums nenocitēšu precīzi Likumu par nekustamā īpašuma nodokli, bet nekustamā īpašuma nodokli maksā īpašnieks vai tiesiskais valdītājs. Šobrīd uz likuma pamata tiesiskais valdītājs ir konkrētā kapitālsabiedrība. Līdz ar to pašvaldībai ir principā no Finanšu izšķērdēšanas novēršanas likuma pienākums izrakstīt šo te rēķinu par nekustamā īpašuma nodokli. Tajā pašā laikā tieši tā... likumdevējam īsti varbūt neizpētot šo te tiesību sistēmu kopumā, ir radusies arī šī absurda situācija, ka kapitālsabiedrība, kuras valdījumā ir tāpat šis te publiskais īpašums, viņiem attiecīgi arī no Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma ir pienākums iekasēt šo nomas maksu.

Un tāpēc te ir tas strīds, ka likums nav sistēmiski sakārtots tā, lai nerastos šīs te absurdas situācijas.

M. Bože.

Papildinot varbūt. Mēs vairāk akcentu likām uz to, ka tas liedz... likums liedz pašvaldībai brīvi rīkoties ar mantu. Un ja tas tā nebūtu, tad mēs atsavinātu šo nekustamo īpašumu, veidotu nedalītu nekustamo īpašumu un nebūtu tādu problēmu ar nomām, būtu viens nekustamais īpašums, kur faktiski kapitālsabiedrība varētu pilnvērtīgi plānot savu attīstību.

R. Neilands.

Paldies.

Es gribētu precizējošu jautājumu tieši šajā kontekstā. Tas mans jautājums tieši izrietēja no tās iepriekšējās tiesas sēdē dzirdētās atbildes no brīvostas pārvaldes valdes priekšsēdētājas, ka nebūtu jau prasīta nomas maksa, ja nebūtu izstādīts nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojums.

Un šeit uzreiz ir vienlaicīgi pretī jautājums: pašvaldībai savu autonomo funkciju ietvaros ir tiesības piemērot nodokļu atvieglojumus, tajā skaitā arī ar nulli procentu likmi. Un līdz ar to, vai pašvaldība nevarēja rīkoties tā, ka pašvaldība šajā gadījumā attiecībā uz šiem konkrētajiem nekustamajiem īpašumiem, kas ir nepieciešami pašvaldības funkciju pildīšanai, piemērotu šādu kārtību?

K. Kinča.

Kā jau teicu, es nebūšu precīzs nekustamā īpašuma nodokļa speciālists... bet tā situācija pašvaldībās ir sekojoša, ka nekustamā īpašuma nodokļa atlaides piešķir vai nu lai veicinātu uzņēmējdarbību vai nu lai mazinātu kaut kādus sociālos spiedienus. Tātad mazturīgām personām, daudz bērnu ģimenēm, invalīdiem un tā tālāk. Un pašvaldībai par to ir jāpieņem saistošie noteikumi.

Konkrētajā gadījumā valsts akciju sabiedrība „Ventas osta” ir veidota pārvaldei, īsti viņa uzņēmējdarbību neveicinās, viņa pārvaldīs konkrēti ostu un jautājums tad ir sekojošs: kāds varētu būt leģitīmais pamats pašvaldībai noteikt nodokļu atvieglojumu konkrētai kapitālsabiedrībai.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Šeit tālāk dziļumā vairs neiesim par nodokļu atlaidēm šajā situācijā.

Vai ir vēl citi jautājumi?

R. Neilands.

Nav citu jautājumu. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vēl ir tiesnešiem radušies papildu jautājumi. Vārds tiesnesim Artūram Kučam.
Lūdzu!

A. Kučs.

Labvakar! Runājot par pašvaldības funkcijām jūs teicāt, ka kurš gādā šajā teritorijā tātad par ielu kārtību, par atkritumu izvešanu. Un tad man ir jautājums. Vai šobrīd brīvostas pārvalde nav tā, kas par to gādā? Tad vienkārši jautājums. Vai tās

pašvaldības funkcijas tiek tādā veidā skartas, jo šīs funkcijas šobrīd ir uzņēmusies brīvostas pārvalde? Vai tā nav?

K. Kinča.

Es droši vien, ka praktisko un faktisko situāciju nevarēšu jums aprakstīt. Tas ir jājautā konkrēti varbūt Ventspils pašvaldības pārstāvjiem, kā tas faktiski tiek organizēts, bet pienākums uzliet pašvaldībām to organizēt un nodrošināt.

Pašvaldībām ir pienākums ieguldīt pašvaldības īpašumā. Trešo personu īpašumā principā likums neļauj ieguldīt pašvaldības līdzekļus.

A. Kučs.

Paldies.

Varbūt tad Vītolīņa kungs varētu pateikt, kā tas šobrīd notiek?

J. Vītolīņš.

Jā. Šobrīd esošā situācija ir tāda, ka daļēji šo ielu uzturēšanu veic pašvaldība un daļēji – brīvostas pārvalde. Brīvostas pārvalde to veic tajā sadaļā, kas ir brīvostas pārvaldes īpašums, jo realizējot Eiropas fonda programmu, daļa no ielām, kā ostas pievedceļi un šādas te Eiropas fonda programmas bija ne tikai Ventspilī, arī Liepājā, arī Rīgā, ir tagad šis segums, šī tehniskā konstrukcija ir brīvostas pārvaldes īpašums un atbilstoši Eiropas fonda prasībām ir jānodrošina ilgtspēja vismaz piecus gadus. Tā kā viņi uztur savu īpašumu – iznāk, ka daļa ielas brīvostas pārvalde uztur un daļu – pašvaldība.

A. Kučs.

Protī, ja es varu precizēt. Tas, kas ir nodots viņiem valdījumā, tad tur jūs uzturat visu to apsaimniekošanu un kārtību?

J. Vītolīņš.

Tur ir katru gadu dialogs, kopš šī norma ir pieņemta un faktiski tāda sava veida vienošanās. Šajā jautājumā līdz šim mēs esam vienojušies, bet brīvostas pārvalde mūs jau ir brīdinājusi, ka no jaunā gada viņa pārtrauks šo uzturēšanu.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Kinčas kundze, Božes kungs, paldies jums par dalību Satversmes tiesas klātienēs sēdē, paldies par sniegtajām atbildēm. Lai jauka pēcpusdiens! Paldies.

Tā. Labi.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šodienas tiesas sēdē ieplānoto darba apjomu esam paveikuši.

Nākamā tiesas sēde ir plānota 11. oktobrī sākot no pulksten 10.00. Tad arī lemsim, vai ir pamats pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības un, ja tā būs, tad sekos tiesu debates un ar to es ieskicēju nākamās tiesas sēdes iespējamo norisi.

Tāpēc šobrīd izsludinu pārtraukumu līdz 11. oktobrim pulksten 10.00.

Paldies.

(Pārtraukums.)

Tiesas sēdes sekretāre

Laura Stutāne

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece